

ANDREÆ LAV-
RENTII MEDICI REGII,
ET IN ACADEMIA MONSPE-
liensi Medicæ artis professoris Regij,
de Morbis Melancholicis,
& eorum cura trac-
tatus.

E LINGVÆ GALLICÆ IN LA-
TINAM CONVERSVS STYDIO
THOMÆ MOVNDEFORDI Do-
ctoris Medicæ socij Collegij
medicorum Londinen-
sium.

HVIC ACCEDIT EIVSDEM DICTIO
BREVIOR DE LAVDE MEDICO-
rum, & fraude Empiri-
corum.

Quo fata fecerunt D.
præm 12 Junij 1608

 LONDINI
EX OFFICINÆ TYPOGRAPHICÆ
P. B. KINGSTON.

clō. lō. xclx.

ALDRIDGE & CO.
RENTAL MEDICAL REGIST.
LEICESTER SQUARE, LONDON.

THE LONDON MEDICAL REGIST.
LEICESTER SQUARE, LONDON.

THE LONDON MEDICAL REGIST.
LEICESTER SQUARE, LONDON.

THE LONDON MEDICAL REGIST.
LEICESTER SQUARE, LONDON.

THE LONDON MEDICAL REGIST.
LEICESTER SQUARE, LONDON.

HONORATISSIMO ET
ILLVSTRISSIMO HEROI
ROBERTO COMITI ESSEXIAE ET
Ewe, Comiti Marescallo Angliæ, Locum tenenti
generali, & Gubernatori generali totius regni Hiberniæ,
Vicecomiti Hereford & Bourghier, Domino Ferris de
Chartley, Bourchier, & Leuein, Ordinis Georgiani
Equiti Aurato, Regiæ Maiestatis Hippocomo, Ma-
chinarum bellicarum præfecto, serenissimæ
Dominæ Reginæ à Consilijs sanctiori-
bus, & Celeberrimæ Academiæ
Cantabrigiensiis Cancel-
lario dignissi-
mo.

*Acit me humanitas tua
singularis (inuietissime
comes) qua optimo cui-
que maxime semper pa-
ruit, Ut in his studio-
rum meorum primitiis promulgandis ad
tuum patrociniū confugerem. Quod
profecto ideo feci libentius, quod cele-
berrimus doctissimorum hominum cœtus
te Academiæ Cantabrigiensis Cān-
cellarium,*

EPISTOLA

cellarium, quasi nobilissimum artium patronum iam pridem elegit. In spem enim veniebam (cùm hunc libellum in tu-
 cem edendum curarem) me, qui in eodem
 loco aliquando studijs operam dabam,
 communi patrocinijs tui beneficio fretu-
 rum, quod alijs benignissimè concessisti:
 neque tamen (illustrissime Comes) id à
 me expectabis, quod in simili re ab alijs
 factitatum legi. Nam ut maiorem sibi
 patroni gratiam conciliare possint, vel
 eius veras laudes enarrando exornant,
 vel falsas confingunt. Ego eas laudes
 quæ sunt maxima & iustissima, agnosco
 esse tuas: at profectò maiores quàm ut
 à me recenseri, vel epistola breuitate
 contineri possint. Fruere tamen (Nobi-
 lissime Vir) tantis tuis & iustissimis
 laudibus, & tamdiu fruire, quoad à te
 religionis in Deum, Fidei & obseruan-
 tia in serenissimam principem, charita-
 tis in patriam, humanitatis in probos,
 iustitia

DEDICATORIA.

*iustitie in omnes, exemplar peti tui non
 pœnitebit: neque profectò bellicas tuas
 laudes, quæ omnes pene oras impleve-
 runt, audeo attingere. Sed certè letor al-
 lias gentes remotissimas, tuam in bello
 suscipiendo prudentiam, in gerendo sali-
 citatem, in conficiendo celeritatem ita
 admirari, ut in te vno Cæsaris fortu-
 nam, Pompeij fortitudinē, Catonis gra-
 vitatem, Fabij prudentiam, Hannibalis
 industriam agnoscant. Ego eas potius
 virtutes tuas, quæ cum vita mea ratio-
 nē, cum studiorum meorum cursu, &
 cum præsentē occasione sunt coniunctio-
 res (tanto tamen viro dignissimas)
 munificentiam in doctos, amorem in
 Academiam, comitatem in infimi ordi-
 nis homines libentiùs recordor, & sem-
 per prædicabo. Deumq; optimum maxi-
 mum rogo, ut quæ in te contulit fauoris
 argumenta, & splendoris ornamenta,
 eadem amplificare ad nominis sui glori-*

Epistola ad Lectorem.

transfere volueris: atque hoc tibi prædictum volo,
me hunc libellum à viro doctissimo commendatū
accepisse, cui tu multum debes: & ne ipso no-
mine diutius hæsites, Brounum intelligo medicum
verè regium. Ego respondendi vicissitudinē arripi-
ens, minimè (inquam) miror te in hoc morbo tam
esse perdoctum: Dolor enim facit esse disertum:
tūque ea quæ à doctissimis de eodem scribuntur,
perfecta optimè recordaris. Ego doctoris Brouni
in me amorem agnosco, & libenter præ me fe-
ram, me nunquam ad illum accessisse, quā dis-
cesserim doctior: illud magis miror, eum in praxi
medicinæ exercitatissimum studijs aliquando vaca-
re posse, sed antiquum obtinet: est enim non modò
librorum heluo, sed omnium pene linguarum lexi-
con: & ætate iam prouectior, Arabum linguam a-
uidissimè arripit. His finitis, librum profero à viro
doctissimo medico, & professore regio Andrea Lau-
rentio accuratissimè scriptum: & quæ ab eodem de
morbis Melancholicis cum summa doctissimorum
approbatione & admiratione scribuntur, perlegen-
da meæ mandauit fidei. Ego tanto amico tam ho-
nestum, & cum mea utilitate in meis studijs con-
iunctum petenti decisse neque volui, neque certè
potui. Itaque acceptum librum perlegi, in quo cum
omnia tanto authore dignissima, tū profectò pluri-
ma philosophiæ mysterijs, & medicorum præcep-
tis refertissima inuenissem: haud parum certè uti-
litas ad medicinæ rempublicam me allaturum pu-
tabam, si in linguam latinam conuerterem. Ha-
bes itaque (amice lector) à me expositam præsentis
laboris mei occasionem, amicissimi (inquam) viri
hortatio-

Epistola ad Lectorem.

hortationem, & libelli à viro laudatissimo commen-
dationem : túque si hos doctissimos disertissimi
Laurentij commentariolos studiosè legeris, ad om-
nem morbum Melancholicum curādum instructis-
simus accedes. Sed quoniam in ea tempora incidi-
mus, in quibus conuitiatores ex triuio, & scurrarum
perpotationibus ad ingenij sui leuissimam ostenta-
tionem maledicta arripiunt, quæ in alios iactent,
dabo equidem operam, vt maledicendi occasio-
nem anteuertam, & in huius opusculi mei defensore
comparando, neque rationis, neque modestiæ li-
mites transilijssé videar. Duo autem inprimis mi-
hi in mentem veniunt, è quibus, qui hanc indus-
triæ meæ vocis libertate perstringere volunt defor-
mandi & detrahendi argumenta petent. Horum
vnum est huiusmodi. Cùm Andreas Laurentius me-
dicinæ professor sit ægregius, & Regi (cui famula-
tur) in re medica à Consilijs, multaque latinè scrip-
serit accuratissimè, iniuriam me huic intulisse cla-
mitabunt, si in eius messem falcem immittens il-
lum suis laudibus priuare conarer. At quis non vi-
det multa, quæ à viris doctissimis suis linguis ver-
naculis scribuntur, ab alijs in alias linguas esse con-
uersa, nulla fraudis aut iniuriæ suspitione. Authori
enim ipsi inuentionis laus omnis est concedenda: a-
lijs laboris sui fructus aliquis est relinquendus, qui-
bus etiā habēdæ sunt gratiæ, quòd reipublicæ causa
hos labores susceperunt. Equidem, vt omnes intel-
ligant me tanti viri, & tam diligenter in medicina
amplificanda laborantis, laudem minuere nullo
pacto velle, dico niehercule & iuratus dicerem,
eundem si velit, ea quæ sua lingua scripsit diligen-
tissimè,

Epistola ad Lectorem.

tissimè, etiam latina elegantissimè & copiosissimè tractare potuisse. Neque profectò molestè feram meos errores, si in his lapsus sim, à viro perdocto & perpolito emendari & corrigi. Me verò alijs prodessè cupientem, amor in illos incitauit, vt in hac opera perficienda tantam susceperem celeritatem, quantam mea negotia ferre potuerunt. Sed ne in scribendo epistolæ mensuram hæc dictio superet, ad illud alterum sermonem transferam, unde qui hunc laborem meum vellicare volunt, oblatam sibi oportunitatem iudicabunt, dum me in istius libelli patrono deligendo plurimum aberrasse censebunt. Equidem agnosco nihil æquius esse, quàm a literato de re literaria ad literatum scribi, multosque esse patres grauissimos, qui in summarum artium studijs consenescentes, non minore autoritate quàm grauitate ea quæ docti viri defensione digna sunt, tueri & defendere valent. Ego pro illa qua sum in illos Reuerendissimos patres obseruantia, negare certè non possum, quin vt à doctrina suam ipsi commendationem hauserunt, ita in eadem tuenda & amplificanda patroni & defensores optimi extiterint. Et quoniam à quibus plurimum accepimus, eisdem plurimum velle debere non modò est humanitatis, sed pietatis, Reuerendissimo patri Archiepiscopo Cantuariensi, propter suam singularem prudentiam Regiæ maiestati à Consilijs, solidæ sinceræque religionis typum tantum me debere profiteor, quantum ab homine mei ordinis aut promitti aut præstari vlllo pacto potest. Cuius solius æquitate & humanitate factum fuit, vt eum discessum ab Academia cogitasset, & libros

Epistola ad LeFlorem.

libros de manibus penè excussissem, rursus ad studia redirem. At verò sapientissimo Academiæ Cantabrigiæ Cancellario Domino (quem honoris causa nomino) Bursaleio defuncto, cum is honos ad alium esset deferendus, quanto studio, quanta alacritate, quanta cura celerimè ad Comitum Essexiensem, tanquam ad optimarum artium patronum dignissimum eundem transferendum ipse curauit, testes illi sunt viri ornatissimi, quorū eo tēpore opera & diligentia usus est. Et si enim propter magnam suam in Academicos liberalitatem, propter loci quē occupat celsitudinem, propter omnium Doctorum in eum studium & amorem: id sibi quicquid est honoris & dignitatis quodammodo vindicare potuit, aut ab alijs delatum retinere debuit: tamen quicquid in se habuit iuris, aut per alios gratiæ, id totum in nouum hunc, sed nobilissimum & munificentissimum cancellarium conferri voluit. Huius ego tam præclari & sapientis viri exemplo edoctus, in his studiorum meorum primitijs exponendis eum mihi patronum conciliandum putavi, quem non tacitis iudicijs, sed publicis suffragijs vnanimi assensu & consensu omnes Cantabrigienses elegerunt & electum Cancellarium declarauerunt summo animorum & vocis gaudio: eundē inque bonarum literarum Patronum optimum agnoscunt. Huius quidem Nobilissimi viri laudes bellicæ, etsi non modò aliorum res gestas obscurauerunt, sed & ineuntis ætatis suæ commendationem ab ipsarum artium studio haustam quibusdam tenebris obtegere videantur: retinent tamen ipsæ dignitatem suam; & earum recordatio ex eorum mentibus tolli

Epistola ad Lectorem.

tollī nunquam potest, qui testes oculati & auriti ad
publicas scholas audiendi desiderio conuolauerunt.
Sunt igitur illustrissimi comitis in Academia, in di-
cendo elegantiae, in differendo subtilitatis non leui-
ter pressa laudis vestigia sed fixa ad diurnam no-
minis sui memoriam. Quare etsi haec ipsa materia
quam libellus pertractat, quoniam in melancholiae
disquisitione versatur, minimè idonea putetur, quae
à viro in actionis molestijs desudante, non in con-
templationis otio consopito, perlegatur: tamen
cum in hoc eccellente domino tam literaria com-
mendatio, quam laus bellica elucescat, quid impe-
dit cur in studijs eius patrocinium exorare nō possi-
mus: cuius in armis impetum hostes metuerunt:
cumq; is fructus sit melacholiae, vt eos in quibus re-
periatur (nisi modū & mediocritatē superet) ad res
maximas indagandas, ad res difficillimas perfici-
endas, ad molestias perferendas faciat aptiores, qui
eandem omninō à viro Nobile excludunt, minimè
certè recordantur omnes sapientes esse ingeniosos,
& omnes ingeniosos esse melancholicos, quod fa-
cilius intelligent, qui haec quae à Laurentio medico
optimo, & philosopho summo scripta sunt, studio-
se legent. Tibi amicissime lector, si quid in his meis
occurrat reprehensione dignum, si docendo
me moneas, facies amicè: sin dicendo
malitiosè conuellas, vix conuitia-
toris maledici crimen
vitabis. Vale.

i ad
unt.
ndi-
cui-
no-
teria
oliz
quz
on-
men
om-
pe-
offi-
unt:
s re-
res
fci-
qui
imè
fos,
fa-
dico
dio-
ncis
lo

*Errata, quæ ex festinatione operantium irrepserunt,
in hunc modum restituenda.*

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>	<i>Errat.</i>		<i>Correctio.</i>
p 38.	l. 3.	se adre	} Lege.	se dare.
p 80.	l. 8.	relati.		veluti.
p. 127.	l. 3.	tineraro.		linco raro.

De laude Medicina.

p. 19.	L. 10.	& quibus.	} Lege	{ ex quibus.
ibid.	L. 19.	superas sese.		
				{ superasse se.

DE MORBIS MELANCHOLICIS, ET DE
EORVNDENI CVRAN-
dorum modo.

CAP. I.

*Homo est animal diuinum, & politicum,
& sibi soli proprias tres habet facul-
tates nobiles. Imaginationem: Ra-
tionem; Memoriam.*

Aldas natione Saracenus,
cū inuitus cogeretur cuius
rei præcipuè admiratione
teneretur exponere, tandem aperte
respondit: solum hominem omni-
um rerum admirabilium excellen-
tiam superare; Responsio certè sum-
mo philosopho, non Barbaro digna.
Nam cū in hominis anima, imagi-

Hominis
laus.

B

nis

nis Dei significatio eluceat, eiusque Corporis structura affabrè à natura facta, vniuersi orbis architecturę diuinitus fabricatę speciẽ prę se ferat: celerrimè se tãquam Proteus potest ad omnia accommodare, & Chameliontis more multiplicem colorum varietatem citissimè suscipere. Phauorinus nihil in terra magnum agnoscit pręter hominem. Sapientes Ægyptiorum immortalis Dei titulo insignitum voluerunt. Mercurius Trismegistus, hominem animal esse Diuinitatis plenum clamat, Deorum nuncium, inferiorum rerum dominum, superiorum familiarem. Pythagoras hominem omnium rerum modum & mensuram statuit. Synesius eundem rerũ corporearum & incorporearum Horizonta definiuit. Zoroastes hunc quasi admirabundus pulcherrimum naturæ

naturæ spectaculum, atq; aded miraculum esse prædicabat. Plato omnium mirabilium admirabilissimum esse asseuerat. Aristoteles animal politicum, rationis particeps & consilij, consummatum quiddam & perfectum, omnium capax, non materiæ communionem, vt voluit Empedocles, sed potentiæ ratione in specierum apprehensione. Plinius eundem esse dixit naturæ gēnam, vniuersi tabulam, & magni mūdi compedium. Apud theologos quosdam reperiāmus, qui hominem omnigenā creaturam appellant: quòd huic cum ceteris creaturis familiaris quædam societas & communitas intercedit. Vnde hominibus cum saxis substantiam: cum plantis vitam: cum belluis sensum: cum Angelis intellectum communem esse volunt. Neque profectò desunt, qui cum eun-

Hominis
Dignitas.

dē illustriore nomine exornatum
cupērent, vniuersi moderatorem
ceteris creaturis imperantem nomi-
nabant, cuius authoritati & manda-
to alia inserviunt, & propter quem
omnia sunt condita: atq; vt vno ver-
bo dicam, caput eorum quæ à Deo
perfecta sunt, & omnium animalium
facile princeps. Hanc verò qua bel-
luis præstamus dignitatem, neque à
natura, neque ab ipsius corporis ac-
tu accepimus, hausimus, aut arripui-
mus. Et si enim in humano corpore,
propter æqualem partium distribu-
tionem, moderatam humorum tem-
periem, integri corporis tanquam
ædificij elaboratā structuram, mem-
brorum concinnitatem pulcherri-
mam tanta perfectio integritasque
appareat, vt eadem cum ad alias res
perpoliendas tanquam Polycleti re-
gula, tum ad amplissima ædificia ar-
chitectanda,

architectanda, tanquam architypi loco inferuiat: splendor tamen iste & nobilitas nequaquam ex terrestri & caduca materia coalescit corruptioni obnoxia, sed ab altiore quodam principio educitur. Anima ipsa est qua antecellimus & nobilitamur, forma prorsus Cœlestis & Diuina, ^{Hominis} ^{Excellen-} ^{tia.} non ex materia quasi ex traduce deducta, qualem in plantis cernimus: sed cœlitus creata, diuinitus inspirata post aptam organorum compositionem corporibus inhærens, quibus imperare debet, actiones præstat admirabiles, quæ suæ nobilitatis splendorem apertissimè declarant, in qua concretioni elementari nihil loci relinquitur, quòd eam plenè integreq; cœlestis natura occupauit. Huic præter illas, quas vulgò vegetatiuam & sensitiuam vocant facultates, tres aliæ multò hijs

illustriores coniunguntur. Quarum
 præstantia, quæ à reliquis facultati-
 bus eduntur actiones, obscurantur
 ilicò, & anima hominis reliquorum
 animantium animas splendore su-
 perat. Eæ verò sunt huiusmodi; Ima-
 ginatio, Ratio siue Intellectus, &
 memoria. In hac tam pulcherrimarū
 rerum florentissima copia Rationi
 tanquam principi primas deferri æ-
 quum est, qua imbuti diuinam natu-
 ram attingere videmur. Huic reli-
 quæ libentissimè parent & ancillan-
 tur. Namq; per Imaginationem tan-
 quam per Denunciatorem officio-
 sissimum res omnes ad rationem de-
 feruntur, quas ritè examinatas &
 perpensas memoriæ, quasi scribæ
 & protonotario fidelissimo monu-
 mentis consignandas & conseruan-
 das post modum commendat. Illæ
 propterea summis honoribus insigni-
 nitæ

Tres ani-
 mæ facul-
 tates no-
 bilissimæ.

Imagina-
 tio.

nitæ maximisq; priuilegijs condecoratæ proximas in regali palatio principi cameræ sedes: Illa in antithalmo, hæc in ipsis ædium penetralibus nactæ sunt. Iam igitur ad quæ munera obeunda rationi inseruiant, paucis audiamus. Imaginatio ea quæ per sensum communem & externos sensus tanquam per speculatores est affecuta, celerrimè ad intellectû curat deferenda diligenter. Ex hisce rerum idæis & imaginibus Ratio argumentationes & conclusiones varias subinfert, quæ plerunq; falsæ esse possunt, quoties primas rerum species Imaginatio rationi deprauatas detulerit: ex quo sæpe fit, vt falsa pro veris habeantur. Vt enim qui in rebus bellicis administrandis versantur, exploratorum errore decepti ad audendum nimium proiecti, grauissimas ali-

Opinio
Philoso-
phorum
Græco-
rum, Ima-
ginationis
dignita-
tem con-
uellentium.

Error
Philoso-
phorum.

quando erroris poenas persoluunt:
ita Ratio imaginationis errore lapsa in stultitiæ & ignorationis reprehensionem incurrit. Philosophos quosdam Græcos ita Imaginationis dignitatem imminuere agnoscimus, ut eandem à reliquis actionibus quæ in sensu solum versantur, minimè seiunctam esse putent. Horum ita turpiter hallucinantium, vnum genus est eorum, qui Imaginationem à sensu communi minimè potuerunt distinguere: alterum eorum, qui eandem belluis cum hominibus communem esse contendunt, & propterea nobilitatis dignitate iure spoliandam. Ego verò perspicuum omnibus & exploratum faciam, quàm turpiter seipsos deceperint. Nam apud eos qui veræ philosophiæ præcepta tenent, est receptissimum, Imaginationem illustrius quiddam esse

esse sensu communi aut interiore,
qui de externis omnibus sensui ob-
iectis solummodo iudicat, ad quem
etiam tanquam ad centrum omnia
sensibilia confluunt. Sensus etenim
communis eodem temporis mo-
mento ea percipit vnà cum sensibus
externis, quæ sub sensum cadunt, &
remota obiecti substantia commu-
nis sensus actio prorsus tollitur: at
imaginationis permanet, & sublatis
rerum corporibus, ipsarum formas
retinet notitiasque. Vnde numero
specieque res differentes, & ex di-
uersis naturis contrarijs inter se &
pugnantibus conflatas, vnitatem qua-
dam componit, ex auro & monte
sepius montem aureum confingens:
quod fieri à sensu communi nullo
pacto potest. Sensus porro internus
ea tantum agnoscit, quæ externorum
sensuum beneficio seu medio ad
ipsum

Differen-
tia inter i-
maginati-
onem &
sensum
commu-
nem.

ipsum aduehuntur : at imaginatio
ultrà progrediens in rebus sublimi-
oribus vires exerit suas. Atque vt
huius rei veritas magis eluceat, po-
namus ante oculos , innatas illas
quas oues cum lupis exercent ini-
micitias. Nonne primo lupi aspec-
tu in fugam se coniiciunt, & natura
duce ad pastoris auxilium confu-
giunt? Quis verò tam omnium re-
rum rudis est & ignarus, vt hanc in
hoste cognoscendo notitiam & sa-
gacitatem, in vitando prouidenti-
am sensibus tribuendam putet: quo-
rum obiectum esse nullo pacto pos-
sunt. Restat igitur vt in sola imagi-
natione omnis huiusmodi vis siue
potentia acquiescat. Elucet quidem
in brutis facultas quædam, siue vis
omnino à sensu communi aliena,
cuius impetu mouentur: quæ si cum
illa quæ in humanam naturam ca-
dit

dit conferatur, manca quodammodo & imperfecta reperietur. Accurate igitur quisque obseruet, quid inter humanam & belluinam imaginationem discriminis intersit. Nam ea quę est belluarum Imaginatio, tota in actione posita ita eas afficit, ut ipsius ductu ad ea exequenda incitentur, quorum appetitu mouentur: id est, ut ego interpretor, ea aucupentur & parent, quibus delectantur, ea fugiant quę videntur nocitura. Humana verò imaginatio non in rerum actione sola versatur, sed multa meditatur & contemplatur quę ab omni appetitus natura longissimè remouentur, coniunctamque actioni habet contemplationem. Bestię rerum species sibi effingere non possunt, quarum à sensibus remotę sunt substantię: at humana imaginatio quasunque vult rerum

Imaginatio humana differt à belluina.
Ratio. I.

rerum etiam absentium similitudines meditatur & exquirat. Huic in summa obiectorum inopia & penuria omnium rerum species à memoria præteritorum custode, & protonotario obseruantissimo cumulatissime suppeditantur. Belluæ illorum quæ faciunt imaginatione tenentur, & actione exercitationeque cessante Imaginationi nullus locus est reliquus: at quæ est hominum imago, actionem deponit cum velit retenta rerum recordatione & assumit pro libito sublati ipsi obiectis. Belluæ quarum rerum imaginatione mouentur, eas confestim persequuntur, & appetitu solo ad omnia præcipientes feruntur: At homines etsi rationi reluctantes appetitui nimium indulgeant, aliquando tamen reuocant se, & falsas rerum imaginationes ratione corrigunt.

Ea est in belluis imaginationis imbecillitas, ut quæ non sunt (veluti montes aureos, Chimæras, asinos volantes & eius generis quamplurima) contingere non possint: ad hæc tamen homines imaginationem suam huc & illuc pro tempore flectere possunt & torquere. Quid multa? Imaginationem illam quæ in hominem cadit, nunquam longè ab intellectu remotam inueniemus, cum quo quodammodo deliberare videtur: ex quo fit, ut Leonem depictum cum intueamur, etsi leonem rapacitatis non sumus oblitus, tamen ilico nobis minimè esse extimescendum arbitremur, atque ratione simul in consilium accersita, non modo futuri mali ab immani bellua nobis imminentis metum deponamus, sed ad præsentis securitatis opinionem excitemur. Vides igitur quibus

quibus rationibus adductus hominum Imaginationem, ea quæ est belluarum longè superiorem iudicauit: quam propterea in eadem classe cum principibus animæ facultatibus ponendam censui. Hanc Arabes tanti faciunt, vt persuasum habeant eius vi animam omnia posse perficere quæ vult, vtpote Cælos penetrare, elementis vno inferre montes demoliri, & demissas terre partes in montium sublimitates euehere, & quod maximum est, omnes formas materiales pro suo arbitrio tractare. Hæc illa prima est animæ nobilitata facultas, imaginatio nuncupata. Secundum locum occupat Intellectus, siue Ratio, qui imaginationis præconio tanquã è somno excitatus, ea quæ ab imaginatione accipit sensibilia apud se exagitat, redditq; vniuersalia, argumen-

Imaginationis vis.

Intellectus est Animæ secunda facultas.

tatus

tatur conclusiones inferens, ex effectis ad causas procedens, & ex rerum primordijs ad ipsos per intermedia fines progreditur. Hunc philosophi diuidendo duplicem fecerunt: eumque, qui rerum species nudas excipit omni materia priuatas, Intellectus patientis. tanquam omnium formarum subiectum appellarunt patientem. Alterum quod lumen quoddam & lucem alteri adferre videatur, eumque perficere dici volunt Agentem. Ex his veluti ex forma & materia simul Intellectus agens. coeuntibus procreatam statuunt rationem animę partem facile primariam. Huius solus homo est particeps: hæc nullis corporis adminiculis freta multa per se facit, & corporis compagibus irretita, multis se molestijs implicari sentit. Immaterialis est nulli alterationi obnoxia, sed eternitate donata, quam eo maximè

maximè à sensibus, corporeisq; actionibus differre cernimus, quòd nullius obiecti splendore & excellentia frangi se aut debilitari patiatur. At verò sensibus, quorum omnis vis in organicis corporis partibus ponitur, nisi in mediocritate quadam consistentia obiecta offerantur, ipsi corrumpuntur ab obiectis. Sic auris sonum ferre non potest vehementiorem: nec lingua gustum mediocritatem superantem: nec oculus splendorem præter modum emicantem. Huius rei testis est tyrannus ille Siciliensis, qui isto artificio captiuos reddidit occæcos. Intellectus autem, quantò est res circa quam versatur elatior, tantò maiore quadam alacritate eandem prosequitur & aggreditur, nullis difficultatibus deiectus, nullis molestijs fractus omnia persequitur ad extremum. Nunquam

Quomodo Ratio
differt à
sensu.

quam se otio desidiaque dedit,
neque vnquam nisi in maximarum
& diuinarum rerum contemplati-
one acquiescit, ad quam vehemen-
ter rapitur, & qua tanquam ex-
cellentissimo suo bono frui gau-
det. Hæc sola facultas illa est, quæ
promodo declinationis virium cor-
poris auctior redditur, quæ tum vi-
res suas exerit & profert maximè,
cùm partes corporis debilitentur:
quæ quantò externi sensus magis
elanguescunt, tantò se vegetio-
rem viuacioremque ostendit: sensu
deficiente ipsa se effert, euolat libe-
rè atque expatiatur, immoto cuius
iam est forma corpore. Ex quo fit,
vt cùm hominibus anxietatibus &
laboribus defatigatis ad vires resi-
ciendas somnus concedatur, hæc
tam diuina animæ facultas spretis
corporibus excurrat foras ardore

C

quo-

quodam contemplationis inflammata & incitata. Vnde in somno diuinitatis suæ specimen exhibet: rerum futurarum prædictione & diuinarum contemplatione, tam eximiam rationis & intellectus facultatem attestantibus. Et nisi per intemperatissimas perpotationes & crapulas nidore & fumo quasi suffocata sit, se supra mundi machinam eleuat: supra suam ipsius essentiam, atque adeo Angelorum gloriam Cœlique mysteria. Denique postquam infinitas rerum Idæas pulcherrimas illustrando peragrauit, ipsa eisdem contenta vel satiata & repleta potius, quarum satietatem, diutius ferre non potest, eas Memoriae mandat

Memoria. fidei. In cuius domicilio tanquam in arce munitissima omnium artium lautissima suppellex collocatur, & omnes animæ thesauri ditissimi deponuntur.

ponuntur. In hac veluti in annali-
um monumentis omnium rerum ab
orbe condito gestarum recordatio
est consignata, ab omni confusione
remotissima, nullo temporis, loco-
rum, ordinis, aut circumstantiarum
errore deprauata. Hanc profectò
Reminiscētiā vulgò vocant, quam
Plato perennē memorię floris con-
seruatorem maluit appellare. Hanc
sibi soli homo vindicat. Etsi enim in
belluis memorię quædam similitu-
do aut species repēriatur: tamen lo-
corum, ordinis, temporis, & reliqua-
rum circumstantiarum consideratio
ab illis aut non intellecta aut neg-
lecta iacet: in ijs tantum reperienda
quibus ratiocinandi vis inest. Videtis
igitur animam hominis hac optima-
rum facultatum quasi sapientissimo-
rum Collegarum frequentia (Ima-
ginatione, Ratione & Memoria) ad

omnia esse instructissimam. Tantus inter has animæ præclarissimas doctes, vicinitatis familiaritate & mutuum officiorum communione amor intercedit, ut vnius orbis circulo, ipso inquam capite incluse acquiescant. Restat tamen ut intelligatur utrum integrum cerebrum obambulantibus promiscue inter se confundantur, an vnaquæque propriam nacta sit sedem & habitandi locum, de quo adhuc nihil certè definitur. Quantas inter Græcos & Arabes hæc exagitata questio peperit similitates, & quasi tragædias excitauit non sum nescius: quorum inter se dissidentium componere lites hæcenus nemo potuit. Ea enim est Græcorum medicorum opinio, ut eas integrum cerebrum nulla locorum distinctione diuisas occupare putent. Quibus tamen Arabes singulis suas sedes

Opinio-
num dis-
sentio de
sede tri-
um animæ
faculta-
tum.

sedes destinarunt, in quibus seorsum habitent. Nos si Græcorum opinionem sequi velimus, tanta has inter se amicitiarum necessitudine deuinciri iudicabimus, vt Imaginationem & memoriam semper cum Ratione coniungi putemus, & nullo loci interuallo seiunctas vix cogitatione diuellendas arbitremur. Vnde inter se colligatæ & implicitæ tam anteriorem quàm posteriorem cerebri partem, adeoque singulas eius particulas singulæ incolunt. Ad cuius Græci has facultates in vniuerso cerebro collocant. sententiæ patrociniū hoc vtuntur quod ab actione similari ducitur, argumento, cuius vis integra vel nimiam subiecti partem obsidet. Exempli causa; Osi toti & integro, quod nisi citissimè nutriretur, mox esset interiturum, tum eius singulis partibus vel minimis, alimentum tam diu deferendum curat, quàm diu in

Arabum
opinio
sententia
Græco-
rum con-
traria.

Ratio. I.

toto & partibus nutriendi vis repe-
ritur. Quæ cum vniuersum os occu-
pet, etiam in singulis eius partibus
vnà cum Nutriendi vi hæc quatuor
facultates Attractrix, Retentrix, Cō-
coctrix & Expultrix reperientur. A-
rabes autem harū trium facultatum
vnicuique suam propriam sedem ac-
commodauerunt. Accedamus igitur
ad ea argumenta quæ ad causæ
suæ tutelam miro quodam artificio
contexuerunt. Horum quod est pri-
mum firmissima Demonstrationis
authoritate niti videtur, & est huius-
modi. Qui Anatomicam administra-
tionem vel primis (quod aiunt) la-
bris degustarunt, plures in cerebro
agnoscunt ventriculos, quos frustra
à natura factos vel nefas est dicere.
Quod si vt sunt, ita à natura ad vsum
quendam destinatos fateamur, ad
nullum profectò alium possunt ef-
se

se accommodatiores, quàm si instar
hospitiorum ad tres illas animæ fa-
cultates excipiendas parentur, qua-
rum omnis vis in Cerebro potissi-
mum cernitur. Quibus in diuerticu-
lis cum à natura facultatibus ipsis
concedatur, vt sibi accommodatissi-
mum locum singulæ eligant, in
primum tanquàm in possessionem
suam venit Imaginatio : medium
vendicat Ratio : postremum sed sibi
oportunum occupauit Memoria.
Equidem vt ingenuè fatear, maxima
probabilitate hanc niti rationē ne-
cesse est omnes agnoscant. Quid e-
nim cum prudentia iustitiaq; natu-
ræ potest esse coniunctius, quàm vt
huic facultati in capite primus lo-
cus concederetur, quæ ad obiecta
excipienda prima est exposita? Quæ
cum sensibus quasi Organis semper
vitur, qui eandem ab eo loco re-

movent in quo sensus omnes sunt
positi, non minorem Imaginationis
actionibus læsionem quàm naturæ
iniuriam inferunt. Quare cùm in
anteriori Cerebri parte sensus sunt
frequentissimi, in eadem ipsius na-
turæ instituto & mandato Imagi-
nationi locus adscriptus est. Huius
opera, quæ sensibus occurrunt re-
rum species ad rationem transfe-
runtur, cui proximum locum desig-
nari æquum est. Has ipsa reddit im-
materiales & vniuersales, pro vo-
luntate ipsas amplectitur: cumque
colligendi sui causa harum onere
leuari se postulet, quarum iam diu
rerum potita est Idæis pulcherri-
mis, easdem Memorix relegendas
curat. Cui tertium locum non tam
Natura, quàm necessitas præscrip-
sit in Cerebri parte posteriore tan-
quàm in Camera occultissima. Huic
alteram

alteram adiungunt rationem, qua contendunt id assequi quod proposuerunt, pari fortassis cum priore probabilitate nitentem. Imaginationis vis in rerum speciebus recipiendis ponitur: at verò in corporibus mollioribus rerum species & simulacra recepta imprimuntur facilius, quàm in ijs quæ propter duritiem reſistuntur & impressioni reluctantur: cumq; hæc mollities in anteriori cerebri parte reperiatur, in eadem & Imaginationem esse collocandam iudicamus. At memoriæ fructus omnis ex fidei rerum præteritarum custodia & conſervatione percipitur, quæ nisi materiam nacta fuerit paulo ſiccioſiorem, quæ impreſſa ſunt leuiter, diffluunt citiſſimè, aut non altiùs defixa obliuione delentur. Quam quidem medicrem ſiccitatem & firmitatem in
ea

ea solum cerebri parte reperiri sentiunt medici, quam in diuidendo postremam nominamus. Equidem cum Rationem mediocritati studere, & eadem gaudere sentiunt omnes, eadem eam cerebri partem tanquam domicilium tribuendam optimo iure arbitramur, in qua ex opinione hominum, summa temperies ponitur. Cum igitur media cerebri pars tota in qualitatum temperatissima moderatione posita ad exequenda Rationis munera sit maxime idonea, eo loco priuari aut excludi nullo pacto debet. Est enim ab omni dubitatione remotissimum: anteriorē cerebri partem esse molliissimam: mediam temperatam: posteriorē verò duriorē, in qua Memoriae sedes est. Qui Physiognomiae praecepta tradiderunt Philosophi hī persuasum omnibus esse volunt,

lunt, eos quibus capitis pars posterior paulò est eminentior memoria valere maximè: atque eos quibus frons est elatior & porrecta magis, Imaginationis bonitate florere præter cæteros. Eos deniq; quibus ista defunt, non modò rerum ignoratione laborare, sed omninò nullius consilij esse. Hinc illa Aristotelis summi Philosophi in problemat.: vbi inquit in altiore rerum cogitationem incumbimus, contractis supercilijs & collecta fronte vultum attollimus: cumq; eorum quæ penè è memoria exciderunt reminisci velimus, demisso capite cerebri partem posteriorem confricamus, memoriam quasi consopitam excitantes. Vnde colligimus has quas modò Imaginationi & Memoriae sedes adscripsimus, easdem hijs esse apertissimas. Vsu præterea comprobaturum

4

5

tum nouimus, quòd ex vulnere posteriori capitis parti inflicto omnis reminiscentiæ vis illico aut deletur
6 aut minuitur. Quod ad Arabum partes confirmandas multum valet, certè existimo formam & capacitatem ventriculorum in cerebro quasi digito trium facultatum locos proprios demonstrare. Quartus enim cerebri ventriculus acuto angulo est definitus, formæ Pyramidalis, latior secundum partem contiguam ventriculo secundo, hinc gradatim se constringit, vt per extremitatē magis latam species facilius recipiat, & in extremitate magis stricta eas melius retineret, tum vt ipsarum in angustias coarctarum reflexus ad Rationis domicilium esset fortior. Priores cerebri ventriculi duo ampliores sunt reliquis, quòd rerum obiecta prima nondum elaborata

rata aut perpurcata recipiunt. O-
portunus etiam Rationi locus est 7
tertius in medio positus venterculus,
vt ad eam facilius rerum species à
prioribus aduehantur : & easdem
iam pene obliuione deletas à Me-
moria repositas cum velit in poste-
riore ventriculo quasi in loco abdi-
tissimo reconditas. Opinor etiam
Arabes nulla alia ratione in hanc
sententiam (qua has facultates in
varias classes diuiserunt) magis du-
ci quam obseruatione. Cum enim
experientia constet deprauari posse
Imaginationis actionem, illæsa &
integra Ratione, ruereq; posse ha-
rum alteram, ita tamen vt aliæ non
concidant, adduci certè non potue-
runt vt crederent has vno loco cõ-
tineri. Quam multos etiam Phrene-
ticos & Melancholicos reperiamus,
qui et si Imaginationis errore & va-
nitate

nitare occæcantur, de rebus tamen nonnullis cum ratione differût. Ex-
tant apud Galenum Delirantium
exempla duo, quorum in vno inte-
gra Ratione deprauatam Imagina-
tionem: in altero salua Imaginatio-
ne perturbatam Rationem legimus.
Infinitos pene accepimus rerû præ-
teritarum oblitos, & rerum recor-
datione priuatos, appositissimè de
præsentibus respõdisse interrogan-
tibus, & cum ratione locutos. Legi-
mus apud Thucydidem in ea peste,
quæ omnium pene gentium lite-
ris & linguis est celebrata propter
summam Græcorum internecionẽ
& cladem, ex ægrotantium animis
nominum suorum memoriam ex-
cidisse, & ægrotos quamplurimos
ad inauditam stultitiam peruenisse.
Messala Coruinus superato morbo
grauissimo cum conualesceret pro-
prium

prium nomen in memoriam reuocare minimè potuit. Trapezuntius cum incuntis ætatis commendationem à sapientiæ laudibus duxisset, tanquàm præcox fructus, prouectioris ætatis maturitatem ferre non potuit, sed omnium rerum rudis & ignarus, in summa rerum obliuione consenuit. Cum igitur harum facultatum vni per se offensio inferatur, nulla mali communione ad aliam delata, credendum certè est sepe ratam singulis sedem destinari. Ego si huius litis componendæ author esse possim: dicerem profectò Græcos philosophandi subtilitate superasse & ad veritatē accessisse proximè: Arabesq; potius probabilitate quàm veritate multorum animos in suam sententiam illexisse. Exagitata hanc controuersiam pluribus persequi superfedebo, id (vt spero) afsecutus,

affecutus, quod proposueram, nimirum triplices illas animæ facultates in Cerebro sedem habere, quibus bestias & reliqua animantia præstamus: & per quas ad totius mundi gubernationem habiles & apti facti, animalis sociabilis & politici titulo alijs omnibus anima'ibus sumus antelati.

CAP. II.

Hominem animal diuinitatis plenum, ita tamen plerunq; deijci & deturbari varijs morborum generibus, ut penitus humanam naturam exuisse videatur.

Vperiore capite vobis animal pulcherrimum (Hominem dico) spectandum proposui, tanta rerum copia exornatum, ut omnia quæ cum summa laude

laudo dicuntur, in illum quadrare
 optimè videantur. Hic cum ex dua-
 bus partibus totus sit compositus,
 quoquo te verteris admirabilem in
 vtraq; exhibet dignitatem. Harum
 ea quæ dicitur anima, diuini fulgo-
 ris splendore illustrata tanquam Dei
 Imago prælucet. Altera quam cor-
 pus appellamus illam, quam in vni-
 uersi orbis fabrica intuemur perfe-
 ctionem in se continet. Nunc verò
 eundem omni æstimatione orba-
 tum & inopem, erumnis expositum,
 omnium animalium omnibus re-
 bus infimum, ratione priuatum,
 nullius consilij, nullius iudicij, ho-
 minibus ipsis & Soli inimicissimum,
 de sanitate & mente deturbatum,
 sedem stabilem, & domicilium cer-
 tum non habentē, despiciatissimum,
 hominis nomine tantum leuissimè
 coloratum vobis ante oculos ponā.

Hominis
calamitas.

inubing

D

In

Solius a-
nimæ de-
prauatio.

In huius deiectæ & deploratæ conditionis modos speciesq; inquirenti duplex occurrebat Incidunt enim tempora cū corpore sano existente, nefanda hæc & pernicioſa labes in animam tantum cadat: veluti in ijs, qui malitiſæ voluntatis furore inflammati religioni nuntium remittunt eamq; contemnunt, quam prius coluerunt: aut in ijs qui intemperantiſſimorum & impuriſſimorum pecorum more, libidinum cæno & sordibus inquinati imaginem Dei deleuerunt, & ſclerum ſuorum turpitudine templum ſancti ſpiritus deſædarunt. Quod proſectò faciunt qui ſe ad indomitos animi motus, Iræ, Odiū, & Luxuriā præcipites ferri patiuntur. Ex quo fit vt cum illis amentiam Iræ iniecerit, raptim & turbulente leonum more omnia faciant; aut vlciſcendi deſiderio igniti Ty-
gridum

gridum instar ad suam cupiditatem
 explendam, in alios immanē suam
 crudelitatem expromant: aut vt ex
 porcorum grege aliquis, omnes res
 quæ homini expetendæ videntur,
 voluptate metiantur. Hæc ego Naturæ
portenta Theologis emendan-
 da & corrigenda relinquam. Quòd
 si quis moralis philosophiæ præcep-
 ta tenere, atq; ad ea vitæ suæ institu-
 tum velit reuocare, multarum ineptiarum
 deducus vitabit. Nunc alterū Depraua-
tio huma-
na vitio
corporis.
 huius contaminate naturæ modum
 videamus, quem Morbosum si pla-
 cet appellemus, & in religiosissi-
 mum quemque cadere potest. Hoc
tum hominem laborare putamus,
cum corpus in quo anima tanquam
in domicilio continetur, ita immu-
 tatur & corrumpitur, vt nec animæ
facultates primariæ, nec sensus cor-
poris principes suis officijs fungi
 D 2 possint.

possint. Hinc sensuum peregrinationes, deuiæ, motionum deprauationes irregulares, Imaginationis alienationes, rationis naufragium, memoriæ procellæ, & clades, omnium deniq; facultatū functiones perturbatæ. Priori certè non est ignoscendum, quòd non nisi cum volūtate & libidine quadā peccandi homines in eum incurrant: Alteri venia est concedenda quòd morbi impetu, non rationis aut voluntatis errore huius culpa contracta sit: vnde & optimorum animos allicere debet ad misericordiam. Qui autem hominū animis hæc tam graua pericula moliuntur & inferunt, easque obnoxias faciunt duabus potentij inferioribus, tres potissimū morbi sunt, Phrenesis, Mania, & Melancholia. Nonne Phreneticos, aut Mania correptos intuenti, vultus horror,

Morbi qui
anime ac-
tiones im-
pediunt.

horror, dentium stridor, morsus
caninus, manuum rapacitas, vox
rauca, oculorum eminentium mo-
tus & fulgor, crines crispī & erecti,
inopinata corporis præcipitatio e-
tiam cum summo periculo coniun-
cta, eos rationis oblitos, omnem pe-
nè humanitatem exuisse attestan-
tur? Nonne Melancholici ita se de
rationis sede & dignitate deiiciunt,
vt belluarum more ad pecudes & so-
litudines se recipiant? Hæc vt faci-
lius mente & cogitatione assequa-
mur, Melancholicum quàm possum
artificiosè & graphice depingam.

Qui Melancholia laborat, eam in-
telligo qui cerebri morbus est) pla-
nè excors est, enervatus, ita nullius
animi, vt instar belluæ meticulosa
& pauidæ, sui corporis aspectu per-
turbatus fugam meditetur, & ad in-
cessum paratus resideat: totus in

*Aptissima
Melan-
cholicæ de-
scriptio.*

suspirijs & gemitu. Hunc tristitiæ
continue adigunt ad desperationē,
& anxietates penē ad insaniam. Om-
ni animi & corporis quiete priua-
tur. Hunc vigilię macie conficiunt,
hunc somni turbulentis & terribi-
libus insomnijs exeruciant. Cū
quieti se adre cupit, & sedatis pertur-
bationibus somnum aucupatur, vix
cōiuentibus palpebris nihil minus
quā somnū capit propter insom-
niorum horrorem crudelissimum.
Si dolor aut necessitas vocē eliceat,
vt auxilium imploret, brevis est &
incomposita. Amicorum societa-
tem aspernatur, hominum frequen-
tiam vitat. Quid dicam? Iam imma-
manis bellua totus factus, tenebras
consecratur & recessus abditissimos
exquirat, omnia suspecta habet, mul-
ta mala simulans, inani se specie tor-
quet. Nunc vobis iudicandum re-
linquo

linquo, vtrum qui est in hoc homi-
ne posterius descripto Oceanus vi-
tiorum, eos qui fuerunt in priore
virtutis fontes, & riuulos non ex-
sorbeat? Vbi iam est illud animal
diuinum & politicum: minimè cer-
tè cum hoc Melancholico est confe-
rendum. Nolo tamen Athei Deo ex-
osi & hac luce indignissimi (qui re-
ligionem simulantes, de religione
non ex conscientia, sed parasitarum
more ad alterius arbitrium loquun-
tur) affecutos hinc se putent, ani-
mis ipsis vim inferri, aut secundum
suam essentiam corrumpi. Etsi enim
organa per quæ animæ functiones
in actum producuntur impura sunt
& sordibus inquinata, vires animæ
faciunt perturbatiores & obscurio-
res, aut pene nullas: retinet tamen
illa dignitatem suam, & actiones
profert secundum meritum mate-

Contra
Atheos
qui con-
tendunt
animam
esse mor-
talem.

rie, id est organorum temperaturam
 & conformationem. Quis non videt
aut nubium densitate, aut Lunæ in-
terpositione terram opacissimis te-
nebris solem obscurare? Huius ta-
men splendoris fulgor dissipata nu-
bium caligine, aut solis calore & fer-
uore exhausta, vel ipsius Lunæ dis-
semicat: nulla Lunæ aut nubi-
um iniuria & offensione extinctus,
sed per malè dispositum mediū im-
peditus: Ita anima etsi pati videatur,
tamen ipsa omni alterationi soluta
est & libera, solo instrumento malè
affecto. Præclare (vt omnia) Hip-
 pocrates libro primo de Dieta, in
 ipso penè fine: Anima inquit nostra,
neq; potu immoderato neque cra-
pula intempestiua, neq; alterius rei
excessu, secundum suam essentiam
immutari potest, sed quod in actio-
nibus suis apparet aut deprauatum
 aut

Locus ad
 animæ
 immorta-
 litatem
 proban-
 dum ap-
 tissimus.

aut alteratum, non est in animam
 deriuandum, sed in spirituum qui-
 buscum commiscetur, corruptione,
 aut in organorū, per quæ diffundi-
 tur, culpam transferendum. Harum
 facultatum prænobilium vt sedes,
 ita organum est Cerebrum: quod
 Medici, aut vt partem tractant simi-
 larem, cuius sanitas est temperies:
 aut vt organicam, cuius recta vale-
 tudo in ipsius corporis & ventricu-
 lorum conuenienti forma ponitur.
 Vtramq; vt tres has facultates com-
 modè exercere possit, sibi vendicat
 anima. Etsi enim Galeno placet
 (qui integro libro contendit animæ
 mores & facultates corporis tem-
 peramentum & constitutionem se-
 qui) temperiei maiorem vim esse
 quàm formæ, vt sequente capite fa-
 cillimè apparebit: adduci tamen
 non possum, vt credam cerebri tem-
 pera-

Ad animæ
 facultates
 exercen-
 das, tem-
 peries &
 forma ce-
 rebri sunt
 necessa-
 ria.

Mores
naturales
corrigi
possunt
adscititijs.

Historia
de Socra-
te & Zo-
pyro,

peraturam aut formam animam in-
tegrè posse immutare. Mores enim
naturales & congeniti, moribus (ut
vocat philosophi) adscititijs casti-
gati emendari possunt. Huius rei fi-
dem facit nota satis de Socrate hi-
storia, cum à Zopyro in physiog-
nomiæ præceptis philosopho egre-
gio, qui ex aspectu vultuque ho-
minum quales essent, ipsorum mo-
res ausus est vaticinari, quæreretur:
quid de Socrate iudicaret, quem diu
legentem intuebatur, multorum
precibus adductus fertur respondis-
se: omnia quæ cum ignominia di-
cantur, de Socrate dici posse verissi-
mè, omnium utpote scelerum, libi-
dinisq; maculis notatissimo. Hæc
cum Socrates à discipulo quodam
suo philosophum deridente acce-
pisset, elata voce exclamasse dici-
tur (O philosophum singularem)
cui

cui peregrino mei mores perspecti
sunt & cogniti: sum enim natura
propensus ad scelera flagitiaq;, sed
me philosophia ad meliorem fru-
gem reuocauit. Erat autem Socrati
caput in longitudinem porrectum,
vultus deformis, nasus simij. Patet
igitur mores illos, quos à Cerebri
corporisq; temperie & formatione
accepimus, moribus adscititijs posse
emendari, nisi omnes mediocritatis
fines transilierint (vt in melancho-
licis) in ijs præsertim qui se philoso-
phorum præceptis erudiendos, op-
timorum scriptis & exemplis diri-
gendos: & cætu frequentiaque ho-
minum studiosorum se conforman-
dos, & tanquàm in sole obambulan-
tes colorandos præbebunt.

CAP. : III

*De Melancholicis, qui sunt: & de
Melancholia morbose & sana dis-
ferentijs.*

Inimè profectò existimandum
est eos omnes quos appellant
Melancholicos eo morbo labora-
re, quem verè dicimus Melancholi-
am. Nam ipsarum constitutionum
quæ sunt Melancholicæ, quasdam re-
periemus intra sanitatis limites (qui
ex opinione antiquissimorum patet
longiùs) consistentes. Equum igitur
est, ut huius omnes species in-
vestigemus, quarum adhibitis diffe-
rentijs, quæ ex nominis communi-
one oritur dubitandi occasio tolla-
tur, & in reliquis pertractandis me-
thodo procedatur. Hoc autem tan-
quam notissimum & peruulgatum
apud

apud omnes principium statuunt
 medici, ex quatuor humoribus tan- Quatuor
sunt hu-
mores in
corpori-
bus.
 quam ex subiecto Corpora nostra
 coalescere : Sanguine, Pituita, Bile,
 & humore Melancholico. Hij nullo
 tempore, nulla ætate excludi pos-
 sunt, sed semper in venis permisti
 reperiuntur, nulla æquilibratatis
 proportionem seruata. Vt enim cor-
 pus nullum est, in quo ea elemento-
 rum commensuratio cernitur, quæ
 singulorum æquilibrium nata sit :
 nec temperamentum in quo om-
 nes qualitates contrariæ, pari com-
 missione confunduntur, sed earum
 vni locus primarius est conceden-
 dus : ita excogitari nullum animal
 perfectum potest, quanquam ex om-
 nibus humoribus sit coagmētatum,
 in quo non vnus præter cæteros vis Vnus hu-
mor præ-
domina-
tur.
 præpolleret : à quo totius concretio-
 nis denominatio est deriuanda. Ex

Humoris
pituitosi
effectus.

quo fit, vt sanguine inter reliquos summo existente, Sanguinea, pituita, Phlegmatica, bile, Cholericæ, atra bile, Melancholica nominetur. Qui quidem humores nisi dispari admodum ratione cōcurrerint, sine molestia aompatiuntur, nullam offensionem corporis actionibus afferentes. Certum autem est vnamquamq; complectionem suam parere effectum, ex quo animæ vires per se florentes & vegetæ, in alijs tardiores & obscuræ fiant. Inter has ea quæ est pituitosa, segnior est & hebetior, iudicio tardiore, & animæ facultates omnes habet quodammodo consopitas, cerebri nimia humiditate demersas spiritusq; ex hijs procreatos multū iusto crassiores. Hijs vires ad res magnas gerendas natura denegauit, ita vt in artium studijs progressus faciant vix

vix mediocres. Hijs vt est in prouer-
 bio, Lectus vnus & olla vna suffece-
 rint. Qui à sanguinis prædominio
 nomen hauserunt, ad societatem in-
 eundam sunt paratissimi, sed à labo-
 re ad otium, à molestijs ad volupta-
 tem citissimè abducuntur: dum sen-
 sibus nimium indulgent suis, ipsis a-
 nimus distrahitur, in amore profusi
 hominum consortio gaudent, & risu
 iocisque se totos explent. Hæc est,
 præter alias naturæ constitutio ad
 vitæ diuturnitatem & sanitatem ap-
 tissima, propter illas quas habet
 auxiliares Collegas, Calorem scili-
 cet & Humiditatem: sed ad res diffi-
 ciles pertractandas, aut negotiorum
 molestias perferendas minùs est ha-
 bilis aut idonea, quòd vna re impli-
 cari se diutiùs non sinat. Biliosi, vt
 sunt temperamento sicciore & cali-
 diore, ita rerum inuentione sunt sa-
 gacissimi

Humor
sanguis-
neus.

Biliofo-
rum dis-
positio-
nes.

gacissimi & locupletissimi, ingeniorum subtilitate florentissimi: sed abditarum rerum indagacionem diu ferre non possunt, nec sunt ad eas res suscipiendas idonei, in quibus corporis labores sunt adeundi, aut mentis agitationes admittēde, quia diutius hijs vacare, aut illis consilere non possunt, propter ipsorum corporum lassitudinem & spirituum debilitatem: quibus spiritus propter exilitatem & tenuitatem citissimè aut exhauriuntur aut profunduntur: & vigilias perferre nullo modo possunt, nam exsiccata vigilijs corpora citissimè contabescunt. Horum naturam paucis perstrinxit Aristoteles in Moralibus: Rerum (inquit) varietate delectantur, vnde minùs apti & accommodati, qui rerum grauissimarum deliberationibus intersint. Qui verò sunt

sunt Melancholici, ut altioribus mentibus sunt præditi, ita omnium opinione hoc assequuntur, ut eorum prudentiæ, fidei, & authoritati, suo merito res maximæ sint commendandæ. Hos Aristoteles in suis problematibus omnium statuit ingeniosissimos. Sed hoc loco adhibenda cautio est, ne opinione nominis aliquis deceptus in errorem incurrat. Expendendæ igitur sunt multiplices Melancholiæ species. Harum una terrestris est frigida & sicca: Altera calida & combusta, quam atram bilem appellamus: tertia sanguine est permixta, in qua tamen siccitas vincit humiditatem. Illa quæ frigida est, tetraëque naturam imitatur, stupidos & hebetiores reddit homines, ad animi corporisque functiones obeundas tardiores. Vnde hinc à belluis mutuatum nomen imponitur

Melancholici sunt ingeniosi.

Tres species Melancholiæ.

tur, & asinina dicitur Melancholia. Altera quæ calida est & torrida, ita effrenatos & turbidos reddit homines, vt ad publica munera exequenda inepti habeantur. Restat igitur tertia, eademque sanguinea, in qua Melancholia cum sanguine commiscetur, qua imbuti reliquos homines ingenij acie vincunt. Quomodo autem hanc tam præclaram & quasi prærogatiuam excellentiam hæc species est assecuta, quam alij Melancholici nunquam sunt adepti paucis exponam, eisdemque clarissimis. In his cerebrum summa constat mediocritate, neque nimio humore fluitans diffluit: neque nimia siccitate in angustias reductum coarctatur: victrice tamen gaudet siccitate. Heraclitus dicere solebat lumina sicciora animi aciem intendi. His nullis sordibus cerebrum
scatet:

Quare
Melan-
cholici
sunt in-
geniosi.

scatet: his spiritus sunt exquisitissima mundicie præditi, haud facile dissipantur, atque à proposito quàm minimum aberrant, altissima sapiunt, neque memoriæ bonitate, neque corporis robore vinci ab alijs possunt. Cùm verò sanguinis feruore humor incalescat, & diuini furoris speciem induat, (quam nunivinis afflationem appellemus) huius impetu in Philosophia, arte poetica, & vaticinijs admirabiles parit actiones cum diuinitate quadam coniunctas. Videtis igitur in his quatuor temperamentis, quàm varia morum dissimilitudo spectetur, minimè tamen sanitatis limites & fines præteruectis. Nobis verò cum ijs Melancholicis qui sani sunt, negotium non est futurum, sed cum ijs qui Melancholia morbosa afficiuntur, ad cuius descriptionem iam festinat oratio.

CAP. III.

Melancholiæ definitio, eiusq; species.

Vnde no-
men al-
sumit Me-
lancho-
liæ.

Mnes morbi aut à parte læsa,
aut à symptomate, morbum
concomitante, aut à causa procrea-
trice nomen accipiunt. Melancho-
liæ autem à materia morbum infe-
rente nomē est indicum, in quo cer-
tè morbo humor peccans est humor
melancholicus. Nos optimorum
authorum exemplo ducti, eam esse
speciem Delirij definimus sine fe-
bre, quæ coniunctam habet mæsti-
tiam, & tantum rerum timorem,
quantum ratio probabilis reddi non
potest. In hac definitione generis
locum occupat Deliriū, ~~quædam~~ græ-
cè dicitur, Latini Delirium interpre-
tantur. Huius duæ species tradun-
tur. Vna coniunctam sibi habet fe-
brem

*Definitio
Melancholiæ*

brem : alia à febre est immunis. Harum illa quæ est prior, in aliam abit diuisionem : nam aut continua est, nullamq; intermissionem concedit ægrotis : aut intermittens, accessionesq; habet periodicas per interval- la affligentes. Quæ est continua, phrenitis propriè dicitur, & ex cerebri eiusq; membranarum inflamma- tione oritur : aut ex Diaphragmat. phlogosi græcè opitis dicti. Iam quî morbus vires interdû remittit suas, & in febrium ardoribus, cum tertiana- rum vigore laborantes affligit potissimum, typhus appellatur. Altera Delirij species à febre libera & immunis, si cum furore & impetu æ- grotantes corripiat, Mania dicitur : sin tota in metu luctuque posita sit, Melancholiæ morbus fit. Patet igitur hunc morbum febre vacare, sed à timore tristitiaq; seiungi nullo pa-

Delirium
quid est.

Cur Me-
lancholia
à febre est
immunis.

et posse. Nostum homines mente errare aut delirare putamus, cum primarum facultatum aliquam depravatam deprehendimus, Imaginationem dico vel Rationem. At verò in omnibus Melancholicis Ficticem facultatem læsam indicant infinita illa quæ sibi affingunt rerum non existentium phantasmata, & simulachrorum inanis observatio, in quibus etiam non semper vim suam retinet Ratio. Est igitur ab omni dubitatione remotissimum Melancholiam delirium esse, ideoq; à febre liberam, quòd tantæ frigiditatis & siccitatis sit particeps, quæ omni putredini obsistant. Quarum etiam meritò fit, ut eo humore non magis quàm ex cineribus, vapor coinquinatus nullus feratur ad cordis regionem, cuius accessu, in eodem febris incendatur. In hac tamen timorem

rem & mestitiam tanquàm acciden-
 tia inseperabilia insidere, quæ proxi-
 mo capite in hunc finē rationes ad-
 ferentur, ipse per se fidem facient.
 Habemus itaq; Melancholiam tan-
 quàm symptoma depictam, actionis
 læsæ naturam imitantem Imagina-
tionis nimirum vel Rationis deprava-
 uatæ. Et quamuis accidentis præ se
 speciem ferat, tamen alicuius causæ
 est effectus, & pro morbi accidente
 inseperabili est habenda. Vt enim
 umbra corpus sequitur, ita sympto-
 mata cum morbis conuenientiam
 quandam habet & coniunctionem.
 Omnes medici tam Arabes quàm
 Græci hunc affectum in similarem
 cerebri morbum reiiciendum pu-
 tant, cerebri inquam temperaturam
 frigidam & siccam. Pars itaq; affecta
 est cerebrum. Atqui hæc incommo-
 da non ex cerebri conformatione

Melan-
 cholia est
 morbus
 similis.

Cerebrū
 læditur in
 tempera-
 tura.

Quomo-
do Meli-
cholici fi-
unt Epi-
leptici.

emanant, in quo neque tumor inue-
niatur præter naturam: neque ven-
triculi nimium aut gravitate depri-
muntur, aut repletionem distendun-
tur: quod in Apoplecticis & Epilep-
ticis solet evenire. Sed huius mali
substantia in ipsa cerebri substantia
radices agit altissimas, cuius etiam in-
tegram temperaturam nimio frigi-
ditatis & siccitatis excessu confecta
superauit. Hoc ab Hippocrate libro
de morbis popularibus, & Apho-
rismis scriptum legimus, qui mutuam
horum morborum *mutuatur*, & recipro-
cam translationem observavit: sæ-
pe inquit Epileptici abeunt in Me-
lancholicos, & Melancholia migrat
in epilepsiam, secundum causæ mor-
bificæ in cerebri substantia, vel in e-
ius ventriculis positionem & situm.
Nam si vitiosus humor cerebri tem-
peraturam, quam ille non ineptè a-
nimam

nimam nominauit (quòd ex cerebri
temperatura omnis animæ, ratio-
nisque principes facultates emanare
putentur) aliquando inquinauerit,
Melancholia morbus fit. Sin verò
huius mali turbo & tempeſtas cere-
bri ſubſtantiã præteruecta, in ipſius
ventriculis & concauitatibus con-
ſtiterit, morbum pariet maximum
Epilepſiam. Cùm enim eius ventri-
culi tanto humorum confluxu com-
primantur, vt omnis ſpirituum ad
neruos egreſſus intercipiatur, con-
trahit ſe cerebrum, quo contracto
vniuerſi corporis contractio ſequi-
tur & cõuulſio, neruis ad cerebrum
quorum eſt principium retractis. D
Iam mihi perſuadeo, ſic exagitatam
hanc Melancholiæ definitionem eſ-
ſe, vt nullus dubitationi locus relin-
quatur. Supereſt igitur, vt eius ſpe-
cies & differētias inueſtigemus. Has

tres

Melan-
cholia
differe-
ntia.

1 tres esse potissimum repetio. Vna
solius cerebri vitio est contracta:
2 Altera totius corporis consensu &
sympathia, vniuerso corporis habi-
tu & temperamento Melancholico
3 existente: Tertia ab Hypochondrijs
principium ducit, id est à partibus
hypochondriorum regione contē-
tis, præcipuè verò à Splene, Hepate,
& Mesenterio: priorem simpliciter
& absolutè Melancholiā statuimus:
posteriorem alterius verbi acces-
sione Melancholiā appellamus Hyp-
ochondriacam aut flatuosam. Iam
verò molestiæ quæ à priore exhibē-
tur, ferè sunt ad temporis diuturni-
tatem permanentes & stabiles, neq;
intermissioni locum concedunt. At
Hypochondriaca & accessionis &
recessus habet tempora. In prima
multi sunt malitiæ gradus, nisi tamē
se supra modum effrenem exhibeat,
nomen

nomen non commutat, si immanis sit & belluina, Lycanthropia dicitur. Quod si alicui amoris vi tanquam veneno ingenium sit creptum, Delirium nominatur Amatoreum siue Eroticum. Hypochondriacam eodem modo in suas species partiri debemus, quæ nocumentorum leuitate & periculo distinguuntur. Ego singularum naturam pertractabo, & ab ea dicendi principium sumam, quæ suam in cerebro sedē nata est.

CAP. V.

De Melancholia sedem in capite habente, & de ipsius accidentibus. De Timoris, Tristitiæ, Vigiliarum & Insomniorum causis.

Melancholia morbus, qui ex nimia cerebri refrigeratione cum siccitate cōiuncta homines affligere solet,

solet, per se solitaria non est, sed pessimorum accidentium frequentia stipata incedit: ut omnium animos facillimè ad commiserationem inflectat. Non enim ex hac corpus modò perpetuis ærumnis vexatum & exhaustum est: sed & ipsa anima quasi gehennæ supplicijs cruci grauius se torqueri sentit. Quod facilius perspicietis, cum lorarios, & carnifices qui quæritur intuebimini. His tum moris animi sui deiectione incutit, ut vecordes sint, nec corporis aspectum præ timore ferre sint. Itaque in mærore, mæstitia, & anxietatibus consenescent, luctu gemituq; eneruantur, & vigilijs extenuuntur: quibus etiam comites accedunt insomnia horrenda, inusi-
tata taciturnitas, solitudo non soli-
ta, pudor inhumanus, solis & lucis
 fuga:

Sympto-
mata quæ
Melan-
choliā
sequun-
tur.

iuga: hæc quasi congenita sympto-
mata amplectitur Melancholia. Hic
ad philosophandum locus mihi da-
tur opportunus; quare maiore qua-
dam animi alacritate, ad veras horū
symptomatum causas inuestigādas
me accingam: sed de Timore dicam
primo loco. Medicorum principes

Timoris causa in Melancholicis,
vehementer contenderunt. Galenus

humoris colorem atrum, totam
rem reuocat, cuius qualitate ma-
& venenata spiritus inquina-

inmanesque fiunt, & cerebri sub-
stantia obfusca, fit vt anima in te-
nebris voluteretur, & omnia quæ sen-
sibus offeruntur, quasi monstra fu-
gienda videantur. Vt enim solis re-

cessu & tenebrarum accessu non
modò pueri, sed & adulti in timo-
rem quendam incurrere solent: ita
Melancholici quorum cerebrū ra-
tionis

Cur Me-
lancho-
lici tem-
perumet.

Rat. Ga-
len.

solet, per se solitaria non est, sed pessimorum accidentium frequentia stipata incedit: ut omnium animos facillimè ad commiserationem inflectat. Non enim ex hac corpus modò perpetuis ærumnis vexatum & exhaustum est: sed & ipsa anima quasi gehennæ supplicijs cruciata grauius se torqueri sentit. Quod tū facilius perspicietis, cū lictores, lorarios, & carnifices quibus torquetur intuebimini. His tantum timoris animi sui deiectione perpetuò incutit, ut vecordes sint, nec sui corporis aspectū præ timore ferre possint. Itaque in mærore, mæstitia, & anxietatibus consenescent, luctu gemituq; enervantur, & vigilijs extenuuntur: quibus etiam comites accedunt insomnia horrenda, inufitata taciturnitas, solitudo non solita, pudor inhumanus, solis & lucis fuga:

Symptomata quæ
Melancholiam
sequuntur.

iuga: hæc quasi congenita sympto-
mata amplectitur Melancholia. Hic
ad philosophandum locus mihi da-
tur opportunus, quare maiore qua-
dam animi alacritate, ad veras horū
symptomatum causas inuestigādas
me accingam: sed de Timore dicam
primo loco. Medicorum principes
de Timoris causa in Melancholicis,
vehementer contenderunt. Galenus &

ad humoris colorem atrū, totam
causam reuocat, cuius qualitate ma-
ligna & venenata spiritus inquina-
ti immanesque fiunt, & cerebri sub-
stantia obfuscata, fit vt anima in te-
nebris volutetur, & omnia quæ sen-
sibus offeruntur, quasi monstra fu-
gienda videantur. Vt enim solis re-
cessu & tenebrarum accessu non
modò pueri, sed & adulti in timo-
rem quandam incurrere solent: ita
Melancholici quorum cerebrū ra-
tionis

Cur Me-
lancho-
lici sem-
per tunc.

Rat. Ga-
len.

Auerrhoes
rationem
Galeni
reijcit.

Color,
timoris
causa non
est.

Rat. r.

2

tionis luce priuatum nocturnis tenebris est inuolutum, meticulosi semper suspecta habent omnia. Auerrhoes philosophus potius acutus quàm medicus bonus, propter eas quas semper cum Galeno exercuit inimicitias, hanc rationem penè cum sibilis & irrisione excepit. Color (inquit) oculos tantùm afficit, & visus organi subiectum est, quomodo igitur sine oculorum functione, qua non fruitur anima per colorem affici potest? Nullis denique in cerebro oculis existentibus, quomodo hæ timoris molestiæ in melancholicis per humoris colorem excitentur non video. Ad huius opinionis confirmationem, quam mordicus tuetur Auerrhoes, adiungam. Tantum abesse vt hic color niger offensionem, causamue timoris præbeat Melancholicis:

cis : vt eo se delectari profiteantur ipsi, & alij sæpiùs obseruaerint. Vnde solaris lucis & diurnæ pertesi, tenebras, vmbraſq; consecrantur, & neglectis nocturnis periculis, quæ alijs vitanda putantur, nocturna itinera intrepidè, libentiùsq; suscipiunt quàm diurna. Huc accedit etiam, quòd quæ magna mentis perturbatione exercet laborantes, Mania dicta, ab humore fiat atrabilario & fæculento pici nauali, & colore & splendore simillimo in mentis sedem irrumpente. At eo morbo occupati non modò intrepidi sunt, sed & indomiti, nullius periculi memores, & præcipites per telorum acies feruntur. Deniq; si colorem atrum intuentes animis frangantur, & eorum impetus retardentur, concedendum certè est coloris albi aspectu hominum animos inflammari,

Opinio
Auerrhois

flammari, fieriq; ad audendum pro-
iectiores. At pituitosi metu citissi-
mè perculsi à proposito statim de-
terrentur. Non est igitur color tan-
ti timoris causa, sed alia est inda-
ganda. Hanc Auerrhoes in humoris
Melancholici temperiem transtulit:
cuius effectus ijs, qui à calore pro-
ficiscuntur, planè futuros dissimiles
omnes censent. Magna certè caloris
vis est ad hominum animos incitan-
dos, siue vt longiùs in propositis
proficiscantur, quàm sapientis ratio
postulat: siue vt res inchoatas dese-
rant celeriùs quàm in hominè con-
stantis animi & ingenij cadere de-
beat. Dissimilis profectò frigoris
vis cernitur, ex qua fiunt homines
meticulosi, pigri, & demissi. Nam
{ qui frigido sunt temperamento, his
animi mores, omnesq; corporis
motus sunt cū grauitate & segnitie
tardi,

tardi, timore perturbati & solliciti.
 Hinc senes sanguinis penuria, & calor
 natiui defectu refrigerati fiunt
 pusillanimi. Hinc Eunuchi sperma-
 tis generatione priuati, in quo non
 minima caloris & spirituum vis inest,
 sunt exanimis & timidi. Hinc fæ-
 minæ propter frigoris in his præ-
 pollentem vim, aut minimi aut certè
 nullius sunt animi. Mores deniq; a-
 nimi corporis temperaturâ sequun- }
 tur, cuius quodammodo legibus }
 tenentur, & ad quod sese accom-
 modant. Etsi in hac re dissentientes
 habemus summos viros : tamen si Opinio
 Authoris.
 humorem atrabiliarium, horum ef-
 fectuum causam primariam, & colo-
 rem nigrum secundariam & coa-
 diutricem statuamus : non ita dis-
 pares & discordes horum opinio-
 nes inuenientur, quin ad concetum
 reducantur. Vt enim summa humo-
 ris

ris melancholici frigiditas non modò cerebri, sed & cordis calorem minuit & extinguit, in quo irascibilis facultas (quam Cotem fortitudinis libet appellare) collocatur, atque eo modo timorem hominibus inijcit: Ita eiusdem humoris color niger spiritus animales defæcatissimos, puros & simplices, à corde ad cerebrum translatos, in obscuritatem, crassitiem & sordes conuertit. Ex quo efficitur, vt cùm spiritus animi organum præstantissimum sit, eodē obscurato & refrigerato omnes simul animæ facultates, atque inter eas maximè Imaginatio impediatur, ad quam omnia tenebrarum plenissima confluunt, multæq; rerum species peregrinæ & admirabiles aduolant etiam oculis spectandæ, licet earum materia intus delitescit. Magna profectò est huius sententiæ

sententiæ subtilitas nondum satis
intellectæ, ad Galeni tamen partes
defendendas aptissimæ, licet à com-
muni opinione alienæ: quæ contem-
dimus oculos non solum ea perci-
pere quæ sunt externa, sed & ea quæ
sunt interna, de quibus tamen non
prius iudicant, quam externorum
speciem induerunt, vt sibi est per-
suasum. Quorum oculis suffusio
molesta est, ab his multorum cor-
porum formæ ante oculos obuer-
sari putantur, vt fornicarum, mus-
carum & pilorum: quod & vom-
ituris euenire solet. Hinc Hippo-
crates & Galenus ex falsis rerum
ante oculos volitantium imagini-
bus, sanguinis fluorem criticum
quasi præfagio ducti imminuere
putabant, cum rerum rubrarum si-
mulachra ante ægrotantium ocu-
los ferri viderentur. Quæ tamen

Interna
oculis
cerni pos-
sunt.

re vera non adfuerunt, nam si adfuissent, etiam ab alijs spectandæ cernerentur. Est huius rei causa vapor internus per neruum opticum prolabens, & se suo colore proprio tinctū humori Chrystallino representans, naturam humoris imitans, à quo est deriuatus: vt si à sanguine ruber, à bile flauus appareat. Quid igitur impedit, quo minùs vapores ab humore Melancholico, spiritibus obscuratis & tenebrosissimis excitari, quales sunt, tales se oculis primum spectandos, & postea Imaginationi dijudicandos præbeant? Nā qui sunt Melancholici, quod est in suis cerebris reconditum, id cernere faciliè possunt, sed aliam nactum. Spiritus enim, & vapores atrii per neruos, venas & arterias cerebri perpetuò tanquàm per canales feruntur ad oculos, ex quo efficitur,

vt

ut in acre volitantium corporum
 umbræ & phantasmata moueri vi-
 deantur: quarum species non nisi
 per oculos ad Imaginationem per-
 ueniunt, quibus illa assiduè decep-
 ta quotidiano timore exanimatum
 reddit hominem. Neque vlllo alio
 argumento magis adduci me pa-
 tiar, ut in hac mentis perturbatione
 complicatum cum temperatura co-
 lorem atrum iudicem: quod obser-
 uauerim in plurimis summam cere-
 bri frigiditatē, tanto timore, & inani
 spectrorum metu caruisse. Quæ est
 in corporibus pituita, frigiditate fu-
 perat Melancholiam, minùs tamen
 Imaginationi est molesta, quòd al-
 bedinis respectu, ad cerebri substā-
 tiam albam, & spirituum nitorem
 propiùs accedere videatur, quibus
 ut infestissimus hostis Melancholia
 semper aduersatur. Quod inter spi-
 ritus,

Humor
 Melan-
 cholicus
 spiritibus
 molestus.

ritus, & frigiditatem, cui coniunctæ sunt tenebræ, intercedit odium haud obscurum est : sed infirmum penitus & iniustum. Appropinquante enim frigiditate, spiritus receptui eanunt, & tenebris ingredientibus ipsi è stationibus suis discedunt : ad internarum partium loca munitissima confugiunt neglectis exterioribus, quibus etiam caput graue tactum, frequenti sopore tentatur, corpus totum pigrescit, inertiusq; multò euadit. Cum tantos impetus horum salutis aduersariorum frigiditatis inquam & tenebrarum, quibus Melancholia est refertissima, cerebrum solum animæ sedes cogatur sustinere : minimè certè mirum est animæ facultates nobilissimas concidere. Tenebris enim bilis atræ cum spiritus organum animæ præcipuum sint obscurati, quorum à cerebro ad neruos,

uos, & à nervis ad cerebrum mutua
 fit delatio: efficitur, vt quæ menti
 occurrant omnia, coloris horrore,
 & formarum turpitudine Rationi
 sint infestissima. Habetis eorū acci-
 dentium quæ Melancholiam comi-
 tantur primū, ex quo planum &
 perspicuum euadit huic coniunctis-
simum semper esse timorem. Vnde
 in summa rerum securitate solliciti
 omnia metuunt: nimium vecordes
 inimicis obsequuntur: amicis abu-
 tuntur & diffidunt, mortem extimes-
cunt semper imminemtem (quod sa-
 tis admirari non possum) quam in-
 tempestiuè concupiscunt, adeò vt
 plerunq; se dent præcipites: id quod
 tum denique contingit, cū metus
 in desperationem abierit. Verū Maniaci
 sæpius se-
 ipsos mac-
 tant quàm
 Melan-
 cholici.
 hæc tam grauis mentis læsio sæpius
 in Maniacos quàm Melancholicos
 cadit: Eorum enim qui vera melan-

cholia laborant & afficiuntur, paucos inueniemus, qui sibi ipsis violentas manus intulerunt: at furiosorum quamplurimos eosdemq; non infimi ordinis homines. Empedoclem Agrigentinum cum morbi vis in furorem adegisset, se præcipitem in Ætnæ montis flammam dedisse accepimus. Legimus Aiace furore percitum, eò amentia peruenisse, cum in armorum petitione quibus potitus est Vlysses repulsum pateretur, ut diuturnum & inueteratum odium, quod in Vlysses alebat, cum saturare cuperet, belluarum crudelissima internecione, quas Vlysses & sociorum loco habebat, aliquam suam cupiditatem expleuerit. Cleomenes, quod in alios immittere solebat telum, insanus & Maniacus in seipsum coniecit. Orestem occisa matre tanta mentis prauitas & furor tenuit,

tenuit, vt aut de monte se præcipitem dedisset, aut eadem manu sibi vitam eripuisset, qua matri Clytemnestræ mortem intulerat, nisi id sui corporis interpositione, Pyladis amici cura diligentiaq; anteuertisset. Sæpius igitur seipsum Maniaci quàm Melancholici vita priuant. Nunc opportunum & tempestiuum mihi aditum factum puto ad secundi accidentis, Mæstitiæ inquam incommoda persequenda, quibus non parum se torqueri sentiunt Melancholici. Lachrymas enim copiosiores profundunt & dolentiùs sæpenumerò ea deplorant, quæ lugenda non sunt. Huius perturbationis causam si ad Rationis & iudicij calculos reuocare velimus, inueniemus profectò eā ex humoris intemperie pendere. Vt enim animi ad ludum iocumq; propensio, mediocri humiditatis & caloris

Cur Melancholici sunt tristes.

loris commistione excitatur : ita
mæroris & tristitię excessus, ad duas
qualitates his contrarias, sed in me-
lancholia copiosissimas est referen-
dus. In quibus sanguinis vis superat,
hilares sunt & iocosi propter mode-
raturum humiditatis ad calorem ac-
cessum. Biliosi sunt macilenti iræq;
obnoxij, quòd in his calor existit ex-
siccans cum acrimonia coniunctus.
Melancholici sunt tristes & deiecti,
toti ex siccitate & frigidityte com-
positi. Bellerophontem legimus sci-
tissimè ab Homero depictum, soli-
tariam vitam agentem lachrymis &
mærore eiulantem. Huic adiungam
Heraclitum philosophum, quem ac-
cepimus in luctu & fletu ætatem pe-
nè totam transegisse. Cuius etiam
scripta, propter eam quam habent
obscuritatem & difficultatē (ut vult
Theophrastus) attestatur eum fuisse
Melan-

Melancholicū. Et minimè profectò
 miror, si melancholici tanto timo-
 ris & tristitiæ malo vexati etiam a-
 trocissimis Suspicionis telis exulce-
 rentur. Nam tum homines suspicio-
 nibus torquentur, cum inani timore
 percussi, & à ratione deuij de rebus
 rectè æstimare non possunt: ex quo
 fit, vt rerum horrore perturbati, iam
 præter modum suspiciosi, in om-
 ni hominum cætu suas res gestas
 exagitari vereantur, sibi insidias strui
 & parari, & in vitæ discrimen voca-
 ti se metuant. Aristoteles putabat
 Melancholicos nullis rebus magis
 decipi quàm ijs, quæ in electione
 ponuntur: nam eorum præcepto-
 rum obliti, quæ virtutis & medio-
 critatis sunt regulæ: ad quæ, læsæ
 imaginationis impetu rapiuntur,
 ea appetunt. In his tantis Ratio-
 nis naufragijs qui animi & corpo-

Cur Me-
 lancholi-
 ci sunt
 suspiciosi.

Cur Me-
 lancholici
 sunt in-
 quieti.

ris

ris tranquillitatem expectant, valde errant. Corporis enim & animi molestijs exagitati appositè non respondent, sed & in sexus generisque errore sepiùs suas ineptias produnt. Hanc ego animi corporisque agitationem ex multiplici & infinita rerum confictione, qua implicari se patiuntur, duci sentio. Hinc rerum sibi ingratissimarum occursum tanquàm procellis à recta rerum æstimatione depulsi, rerum varietate delectantur, unde res novas indagantur: quæ cum illis non minùs quàm priores displiceant, in perpetuis fluitant perturbationum tempestatibus. Hinc etiam efficitur, ut creberrimis suspirijs vexatos eos intueamur: cum enim animæ phantasmatum & simulachrorum varietate à naturalium functionum recordatione abducatur, fit, vicissitudine
respi-

respirandi neglecta, ut natura una
vice tantum intus spiritus capiat,
quantum à pluribus prius suppeditari
æquius fuerat: & hæc respiratio
magna, quæ spiritus & anhelitus re-
duplicatio quodammodo dici po-
test, suspirium appellatur. Atq; hic
respirandi modus eos affligit sæ-
pissimè, qui aut amore capiuntur,
aut altiore rerum occupantur con-
templatione. Qui etiam picturarum
pulcherrimarum intuitu & admira-
tione nimium se capi & delinui si-
nunt, dum easdem nimium admi-
rantur, suspiria proferunt, & ducunt
maxima. Nam cum voluntas respi-
rationis causa efficiens oculorum
obsequio se totam tradiderit, respi-
rationis magnitudine prioris inter-
missionem cogitur compensare. Ha-
rum tantarum molestiarum, quibus
Melancholici obnoxij sunt, non est

Melan-
cholici
somno
priuan-
tur.

Somni
causæ.

in minimis somni priuatio, quæ in illis solet esse frequentissima. Noui quendam, qui per totos tres integros menses somnum capere non potuit, sed perpetuis vigilijs torquebatur. Vigiliarum autem occasiones facilius assequemur, si somni causas intelligamus. Huius vt aliarum rerum causas quatuor inuenimus: vnā materialem: aliam finalem: tertiam formalem: quartam instrumentalem. Somni igitur materia est vapor dulcis, ex prima & secunda concoctione eleuatus ad cerebrum: cuius blandissima humiditate nerui relaxantur, & sensus motusq; actio remittitur. Ad hunc autem finem à natura hominibus conceditur, vt spiritus reficiantur, & naturales facultates nimio exercitio defatigatæ colligant se aliquando, & otari sine negotio possint Quod assequi

assequi non possunt, qui mentem
 actionum gubernatorem à curis so-
 lutam & liberam non habent. Hinc
 illæ Didonis vigiliæ, quibus vexata
 neq; oculis neq; pectore fertur no-
 æm vidisse aut percepisse. Forma-
 lem causam statuimus, spirituum &
 Caloris natiui reditum à partibus
 exterioribus ad internas, & à totius
 corporis circumferentia ad centrum
 reductionem. Instrumentalis causa
 est ipsum cerebrum, cuius temperi-
 em moderatam somnus desiderat.
 Quod si vel calore peccat, ut in phre-
 neticis vel siccitate, ut in senibus om-
 nis salubris & profundioris somni
 sublata spes est. In melancholia som-
 ni materia deficit, anima tranqui-
 litate priuatur & cerebrum malè af-
 ficitur, in quod tanquam in materiæ
 locum irrepsit humor Melancholi-
 cus cineribus siccitate par, ex quo
 elici

Formalis

Instrumentalis

 Vigilia-
 rum cau-
 se in Me-
 lanchol. }

elici vaporem soporiferum cerebro
 gratum est impossibile. Ex quo effi-
 citur, vt Cerebrum ad summam re-
 ductum sit siccitatem: mens deni-
 que in Oceano perturbationum
 fluctuans, tranquillitatis portum ad
 quē adhærescat non inueniat aut at-
 tingat. Nam quā perpetuò relati su-
 ria exagitantur, Timiditas terroris
stimulis omnem ijs excutit somnum.
 Quod si, vt fit aliquando, somnus
 obrepit, tanto insomniorum hor-
 rore est perturbatus, vt non minùs
 sit molestus quàm vigiliæ, insomni-
 orum causas & modos ex materia
 petere debemus. Vt enim pituitosi
 somniando, sibi riuulos confingunt
 & fontes aquarum; Biliosi faces ig-
 nitas: ita Melancholici dum ipso-
 rum mentes rebus funestis & luctu-
 osis impediuntur, mortis imagine,
 sepulchrorum simulachris, horren-
 dissima-

§ Insomni-
 orū causæ.

diffimarum rerum speciebus humori prædominanti, & materia & malitia respondentibus in somno vexantur, cum eadem ad cerebrum deferantur. His memoria excitata à quiete auocatur: ipsiq; spiritus immanes iam nigri facti totum cerebrum peragrant, cumque ad cerebrum peruenerint, efficiunt, vt omnia imaginationi oblata, tenebrosa & obscura videantur. Etsi Sole cuius beneficio res alias cernimus, nihil fingi potest illustrius, tamen eius splendorem Melancholici ferre nullo pacto possunt. Nam cum spiritus habeant luci contrarios ipsi lucem fugiunt. Solis lucem qui sana mente sunt omnes admirantur, & eiusdem calorem amplexantur: at hij humore frigido & atro inquinati, quæ ab alijs expetuntur eadem aspernantur: rerum contemplatione

Cur Melancholici tenebris delectantur.

occupatissimi, quarum imaginatio-
 ne nimium delectantur, se in solitu-
 dinem transferunt, ne aliorum in-
 teruentu animorū suorum occupa-
 tiones impedirentur. Tantoq; maio-
ri pertinacia in contemplatione ver-
santur, quantò ipsoꝝ spiritus prop-
ter humores quasi stagnantes ad
motum sunt ineptiores. His accedit
 oculorum defixorum immobilitas
 propter organorum siccitatem &
 frigus: Aurium sibilus, & suis conco-
 mitata malis vertigo: Silentium (vt
 Galeno placet) non propter impe-
 ditam aut malè affectam linguam,
 & si sæpiùs loqui non possunt, sed
 * voluntatis pertinaciam, dum nimi-
 um sunt morosi, siue inexorabiles.
 Denique indies cōmentientes com-
 mentantur noua, absurda, & à rati-
 one aliena: & quo laborant malum,
 § non nisi temporis beneficio sensim
 &

Cur Mo-
 lancholi-
 ci silent.

& pedetentim minui certè potest

CAP. VI.

*De differentijs obiectorum, circa quæ
Melancholici delirant.*

 Vilæsa Imaginatione secundum subiecti dispositionem producuntur effectus, ita sunt multiplices & diuersi, vt ex his qui delirant & mente perturbantur, vix paucissimos reperiamus ex quamplurimis, qui eodem delirandi modo aberrare videntur. Ex quo factū puto, vt hunc humorem Melancholicum viri grauissimi cum vino conferendum & comparandum putarent. Vt enim è potu vino nō similes offensiones hominibus importantur, sed corporis temperamēto, moribusq; simillimi effectus consequuntur: ita humor iste attrabiliarius, varijs & dissimillimis detrimentis &

Compā-
ratio vini
cum hu-
more Me-
lancholi-
co.

incommodis Imaginationem afficit. Qui vino obruerunt se, eorum alij lætitia elati, alij lachrymis & mærore perdit, alij somno consopiti, alij vigilijs & furore perciti, omnes mediocritatis fines transiliunt. Similimam in melancholicis à ratione & modo declinationem observemus. Huius tantę varietatis & dissimilitudinis causam, aut ex corporis temperamento, aut victus ratione, aut studiorum cōditione, ad quæ se quisque applicat, aut ex occulta quadam rerum natura eruere debemus. Qui ex affecto corpore in Melancholicis oriuntur Imaginationis errores, idem corporis ipsius naturam imitantur : aut ex alterius rei externæ accessu ingeruntur. Qui enim summa sunt corporis ariditate, aut præter alias partes cerebrū habēt exsiccatum, hi crebro vitrorum &

Deliriorum varietatis causa.

Causa 1.

& vasorum fictilium aspectu sæpe in eam opinionem deueniunt, vt vitri naturam se induisse putet. Qui lumbricorum scaturigine in ventriculo aut intestinis inquinatur, si Melancholici sint vix adduci possunt, quin credent, serpentem aut aliud genus animalium reptilium suis corporibus includi. His adiungendi sunt, qui flatu in corporis visceribus incluso dolent & inflantur, auiumque more volatum simulant. Qui spermatis copia turgent, effrenatas libidines suas nullo pudore aut temperantia contegere possunt, sed tanquam admisarij ad omnem foeminarum mentionem adhinniunt, quas sibi ante oculos versari arbitrantur. Hæ igitur fictricis facultatis læsiones & deprauationes corporis temperaturam sequuntur. Vt enim dormientibus varia insomniorum genera occur-

runt, corporis constitutioni & humori imperanti conuenientia: ita dormientes aut vigilantes sibi infinita phantasmata aliena à ratione, cogitatione fingunt Melancholici, humoris peccantis naturam imitantia. Verùm in hoc maximè differre & discrepare inueniemus, quòd quæ sanis per insomnia occurrunt, dormientibus eadem citissimè euolant, materiam minimè idoneam nacti, in qua insidere possunt. At Melancholici quorum simulachrorum species semel apprehendūt, easdem diutius retinēt in cerebri siccitate tanquàm in re solida defixas & impressas. Hunc delirandi modum alię Imaginationes à ratione remotissimæ cōsequuntur, non ex corporis temperamento depromptæ: sed quæ ex viuendi genere aut studiorum ratione arripiuntur & hauriūtur. Non eadem

eadem sunt hominum ingenia, sed *Causa 2.*
mores dispares: alios enim reperie-
mus auaritia occæcatos, alios glo-
riæ studio æstuantes, alios amoris
delicijs irretitos, alios ad religionis
cultum consecratos. Quarum igitur
rerum desiderio potissimum se fer-
ri homines patiebântur, propter eam
quam habent corporis aut adsciti-
tiam, aut naturalem constitutionē,
earum iam simulachra Melancholici
facti meditando contemplantur: vns
de ambitiosi honorem aucupantes
se reges factos gloriantur: Auari
in augenda re familiari toti occu-
pantur: Religiosi seuerè sed intem-
pestiuè de sacris decernunt: denique
amore capti earum idæas siue vm-
bras consectântur, quarum venusta-
tem & formam adamarunt, licet ea-
dem de alijs dicere, qui litis conten-
tionibus delectantur, aut pathema-

Causa 3. tum impetu ferri se sinunt in re aliqua particulari. Et si quæ enumerata prius sunt symptomata quodam modo ex corporis natura, alijsque causis manifestis peti videntur: tamen in plærisque Melancholicis, ita peregrina & ab omni ratione aliena deliria reperiuntur, vt nec corporis temperaturam, nec partium conformationem, nec vitę institutum attingere putentur, ita nullis naturalis causę legibus tenentur. In his ^{Scilicet} siue Diuinum esse censent sapientes, quod ex occulta & sensibus remota causa proficiscuntur. Rhazis & Tral-
lianus suis scriptis memoriæ traderunt se Melancholicos agnouisse, qui vaticinando prædicebant, nec prædictione aberrabant. Ex Arabum turba medicus insignis venatori hominem melancholicum comparat. Vt enim qui prædam prosequuntur

quuntur venatores, priùs quàm intensum emittunt telum collimando sibi persuasum habent, feram nullo modo teli ictum effugere aut vitare posse : ita Melancholici de futurarum præscientia persuasissimi, constanter interpredeq; de futuro prædicere gestiunt. Legimus Marcam quendâ & Melanthium Syracusanû melancholia correptos poemata ita festiua & concinna fecisse, nihil vt fingi posset argutius. Ab Auicenna obseruatum accepimus, ea quæ à Melancholicis gerûtur, ita omnem sæpè expectationem & admirationem superasse, vt ea à Dẽmone quodam fieri putaret imperita multitudo. Huius ætatis nonnullos non infimi ordinis homines reperiamus, qui nulla ratione adduci possunt, vt veneficus vetulas morte mulcandas iudicarent : sed quod in his est dete-

Conclu-
sio.

detestandum, id totum humoris ma-
litia & opinionis errore factum cla-
mitant. Hæc ulterius prosequi non
est præsentis instituti mei, quæ inte-
grum hominem desiderant. Hoc me
assecutum & omnibus perspicuum
fecisse spero, Deliriorum varieta-
tem in Melancholicis, aut à corpo-
ris dispositione, aut vitæ ratione,
aut à causa quadam metaphysica
peti debere. Cui hæc obscuriora vi-
dentur, eidem spero illa, quæ sequū-
tur lucem quandam allatura, ut in-
telligat facilius quæ proposui. De-
lirantibus simile quiddam accidere
sentio, atq; his contingere solet, qui
insomniorum molestias serunt: nec
desunt argumenta quibus probetur
parem in utrisque causarum nume-
rum esse, & insomniorum naturam
tam Imaginationem quàm Melan-
choliam attingere. Nos insomnia
in

in tres species diuidemus. Horum Somnio-
rum tres
species.
 alia sunt naturalia, alia animalia, alia Diuinitatem quandam sapere vi-
 dentur. Ea quæ sunt naturalia, hu-
moris prædominantis qualitatem
sequuntur: ex quo fit, vt Biliofi som-
niando, ignem, bellum, vel hostium
occursus in somno meditentur. Pi-
 tuitosi aquarum fluctibus obrui se Natura-
lia. } }
 verentur. Ad humoris peccantis &
 morbidi naturam cognoscendam
 non parùm valere somniorum cog-
 nitionem, eandemque medico esse
 necessariam sentiunt plerique. Ex-
 tat, & est in manibus de ea re scrip-
 tus Hippocratis libellus, quem Cæ-
 sar de la scale, Galenus aliique dicti
 suis Commentarijs exornauerunt.
 Ex quo apparet insomniorum no-
tione morborum exitus posse præ-
sagiri. Quibus enim (vt Galeno pla-
 cet) per sudorem futura est Crisis, hi
 aut

aut in balneo aquæ calentis, aut in
riuulo locari se per insomnia de-
cepti credunt. Quidam cum som-
niando vereretur, ne crus integrum
in lapidem conuerteretur, manè ex-
pergesfactus eiusdem cruris passus
est paralyfim. Nunc ad ea somnia
veniamus, quæ animalia appella-
mus, quæ ex animæ perturbatione
oriuntur. Hæc nonnulli definiendo
earum rerum representationem sta-
tuerunt, circa quas die præterita,
aut sensus sedulo, aut intellectus ac-
curatè versabatur. Atque hæc insom-
niorum species sunt frequentissimæ.
Ex quo fit, vt quæ maiori studio &
animi intentione in die exagita-
mus, eorum noctu minimè obliui e-
tiam animis nostris reuoluamus in
somno. Qui piscibus insidiantur in-
quit Theocritus, etiam insomnijs re-
tia parant, riuulos & pisces confin-
gunt.

gunt. Qui armorum dimicatione
delectatur, hos urbium obsidiones,
buccinarum cantus dormientes per-
turbant. Amantium animos amica-
rum phantasmata per totam noctem
fatigant. Tertium somniorum ge-
nus, nullis sensuum organis, nullis
naturæ cancellis circumscribitur; ra-
tionis humanæ disquisitionem ex-
cedit. Horum alia sunt Diuina : alia
Diabolica. Diuinorum Authorem
agnoscimus Deum : qui futurorum
præsciētiam quandam impartit ho-
minibus dormientibus, nulla homi-
nis ratione metiendam. Huius gene-
ris sunt illa, quibus veteris testamēti
scripturæ sunt refertissimæ. Quo-
rum participes fuerunt Abraham,
Iacob, Ioseph, Salamon, Nabucho-
donosor, Pharao, Daniel, Mardo-
cheus. Horum nonnulla exempla ex
nouo testamento petantur : sancti
Ioseph,

Superna-
turalia.Somnia
diuina. 2

Diaboli-
ca.

Ioseph, trium regum orientalium,
& sancti Pauli. Diabolica, mali spi-
ritus Satanæ astutia, qui dies noc-
tesque humano generi insidias facit
& collocat, hominum mentibus
suggeruntur. Dum enim homines in
fraudem impellere contendit, hos
rerum abditarum, & à natura occul-
tatarum simulata reuelatione, & fu-
cata indicatione fallit: falsaque re-
rum imaginatione ipsorum animos
obruit. His tribus insomniorum causis
pari numero respondet Melancho-
licæ perturbationis modi: Vnus e-
nim à corporis constitutione vim v-
niuersam arripit: Alter ab anima
proficisci videatur, quod in rerum
appetitu quibus delectamur cerni-
tur: Tertius mali spiritus accessu re-
rum futurarum prædictionem, &
rerum ab intellectu remotarum I-
maginationem excitat.

CAP.

CAP. VII.

*Melancholicorum delirantium Histo-
ria.*

 Opiosè satis (vt opinor) Melancholiæ veræ Symptomata explicaui, causasque tantæ varietatis in delirantibus enarraui. Reliquum est, vt, hoc capite, (quo lectorum animi qui in huius tam tristici affectus cogitatione iam diu versati sunt, aliquantillum recreentur, eorum qui pueriliter aut ineptè nimis delirarunt, historiæ recenseantur. Has à Græcis, Arabibus, & Latinis mutuabimur: quibus si illas at- Historiæ. texero, quæ mihi in eo morbo curando occurrerunt, ad curandi rationem pergam. Galenus lib. 3. de locis affectis, trium potissimum mentionem facit, quorum erant
præter

- 1 præter alios nobilitata Deliria. Horum vnus, cùm se in vas fictile commutatum ineptè efflet imaginatus, obnixè ab amicis rogabat, ne propius ad eum accederent, metuebat enim ne fortè alicuius pedis ictu cōcussus, conquassatusque corrueret.
- 2 Alter plus solito à ratione deuius, lepidè satis se gallum factum autumans, gallorum more, brachiorum commotione tanquàm alarum concussionē cantu gallum imitatur.
- 3 Tertius præter modum anxius conqueritur se vereri Atlantem (qui vt fabulantur poetæ, cæli onus humeris sustinet) aliquando tanto onere defatigatum succubiturum, totumque Cælum in se occasurum. Meminit cuiusdam Aëtii, qui leſa mente abſcindi sibi caput cōquereretur, publiceque id à tyranno quodam factū prædicaret. Huic cùm medicus Philotomus
- 4

lotomus metteri voluit, pileum fer-
reum capiti imponi iubet: cuius gra-
uitate cum egri caput deprimere-
tur, illico exclamauit sibi caput do-
lere: quo audito, qui adfuerunt illi,
auxilium attulerunt, conclamantes;
est igitur tibi caput: & hac ratione à
morbo solutus est. Cum mulier in-
caute se serpentem deglutuisse pu-
taret, nec mentem mutare vellet, ex-
hiberi illi vomitorium iubet Tralli-
anus, quo exhausto cum mulier vo-
meret, clanculum in vas ad sordes
excipiendas apportatum clam mu-
lier cula serpentem immitti curabat,
quo ex improviso aspecto, mulier se-
sanam factam confiteretur. Legi ado-
lescentem quendam, dum intentius
in rem literariam incumberebat, opi-
natum nasum sibi in admirandam
magnitudinem excreuisse, vnde lo-
cum mutare non audebat. In qua o-

- pinione cum nimis pertinaciter hæ-
reret, interuentu cuiusdā medici sa-
nitas sibi allata fuit. Hic cum Me-
lancholici delirium nullis rationi-
bus corrigendum putaret, accepta
carne, eam à naso delirantis ampu-
tari simulat, compressis ægri nari-
bus.
- 7 Arthemidorus grammaticus cū
Crocodilum semel intueretur, tan-
to pauore correptus, est, & omnium
rerum oblitus tantum à ratione ab-
errabat, vt sibi tibiam & brachium
abscindi putaret, neque ab isto erro-
re abduci vnquam potuit.
- 8 Eorum
qui mortis opinione decepti, ci-
bum victumq; aspernabantur, quā-
plurimos accepimus: pro quibus
curandis medici elegantem & inge-
niosum modum excogitauerunt:
Conductum enim mercede homi-
nem mortem fingere imperant, hac
astutia instructum, vt cibum ori ad-
motum

motum deglutiat, cohibito quam- 11
tum potest respirandi impetu: eu-
ius exemplo Melancholici persuasi
mortuos etiam nutrire alimento,
ipsi cibum arripiunt, & sanitatem
assequuntur. Non multi elapsi sunt 9
dies, ex quibus vnus ita excors fac-
tus est, vt se ad nihilum redactum
clamitaret, omniumque iam fac-
tum esse despiciatissimum. Testis 10
ego sum oculatus nobilem quen-
dam, etsi in alijs rebus nemini ce-
deret, tamen ita ab omni consilio
discessisse, vt in vitrum integrum
suum corpus transmigrasse putaret,
qui à sessu & decubitu abduci nul-
lo modo potuit. Veruntamen a-
micos ita comiter & benigne salu-
tabat, omnesque humanitatis &
benignitatis partes ita egit liben-
ter, vt nemo comior, nemo mo-
deratior ad omnem rationem hu-

- 11 humanitatis esset. Superest adhuc v-
nus morum probitate commenda-
tissimus, & in arte poetica cum prin-
cipibus poetarum Gallorum confe-
rendus, qui in absurdissimam (vt ita
dicam) mentis alienationem incur-
rebat. Cum enim vigiliarum mole-
stias quas illi ardentissimæ febris æ-
stus inuexerat medici sanare vel-
lent & minuere, ad vñtatum popu-
leonis vnguenti auxilium confuge-
runt, quo illi nares & tempora inun-
gi iubebant: hoc facto etsi à febre
immunis evasit, tamen tanto odio
illud vnguentum prosequabatur, vt
omnium hominum congressu & ad-
ventu eius odorem nares suas affla-
re putet. Communiùs eum alloqui
nemo audet, verètur enim ne si quo
casu accideret, vt vestium aliquam
partem attingerent, commotus vt
solet, eas exutas reiiceret. At in reli-
quis

quis nulla mentis eius deprauatio
apparet. Superant mediussidius
omnem fidem ipsi modi, quibus me-
dici contenderunt hanc opinionem
amouere: tamen perspecta & cog-
nita huius vnguenti componendi
ratione plus quàm pertinax in opi-
nionem consenescit, saluo suo in alijs
rebus iudicio. Est videre apud Are- 12
tæum eo libro, quo morborũ Chro-
nicorum naturas pertractat, Melan-
cholicum quendam se ex lateribus
coctis confictum putasse, eundemq;
ab omni potione abstinuisse ne dis-
solutionis discrimen incurreret. Ex- 13
tat alter qui omnem incessum vita-
bat, ne pedes quos ex vitro consta-
re putabat, illi si cōfringerentur. Al- 14
terum etiam accepimus, qui cū se
ex butyro coagmentatum crede-
ret, ad ignem accedere polebat col-
liquationis vitandæ causa, erat au-

tem pistor, & pane subigēdo victum
1; quæritabat. Sed ex omnibus de qui-
bus vnquàm accepi melancholicis,
eius delirium satis admirari non
possum, qui vitam potius cum mor-
te commutare maluit quàm vrinam
emittere. In eam enim persuasio-
nem deuenit, vt vnico vrinæ exitu
etiam totum oppidum se submersu-
rum vereretur. Cumq; hunc erro-
rem tollere multis argumentis me-
dici niterentur, minimeq; quod vo-
luerunt sunt assecuti, proximas ædes
incendi iubent, multiq; tanquàm
ad publicum incendium restinguē-
dum conuolant (quorum exprima-
tibus ciuium vnus) eumq; multis
precibus, multis etiam lachrymis si-
mulatis vehementer obsecrabant,
vt nefariam hanc flammam omni-
bus ciuibus periculum imitantem
depellere, eamq; vrinæ suæ copia
ex-

extinguere vellet. Melancholicus tantæ fraudis nescius, eorū obsecrationibus cuius vrinam reddebat copiosissimā, & à morbo conualuit. Eorum qui se reges, Imperatores, Papas, Cardinales ineptè gloriantur, infinita penè sunt exēpla, ea ego enarraui, in quibus plus erat admirationis & ioci. Habetis ea quæ de Melancholia dicenda videbantur, eam intelligo quæ in Cerebro locū tenet, & quam intemperies parit frigida & sicca, materialis vel immaterialis. Hæc sedatis & victis morbis calidioribus, phrenitide & febribus ardentibus improuiso hominē corripit. Si Auicennam sequi velimus, statuemus profectō balbos eosq; in quibus est summa oculorum mobilitas, qui pilosi sunt, & capacissimas habent venas, proclives ad hunc morbum esse. Tristitiam & metum,

altiorēque rerum meditationem,
tum cibos crassos vitiosum hunc
morbū procreare.

CAP. VIII.

*Victus instituendi ratio in Melanchol-
icis curandis, qui cerebro laborant.*

Enit mihi in mentē quod
ab Aretæo scriptum le-
gi : nimirū morbos in-
ueteratos, & qui in corporis habitu
infederunt, facilius curari victus ra-
tione quā pharmacis. Arabum fa-
cilē princeps Auicenna sapientissi-
mē omnes admonet, ne in victu si-
mus negligentiores. Vita enim dis-
solutior saluberrimum corpus effe-
tum tradit senectuti, vel ad mortē
intempestiuam præceps impellit:
Observatione autem earum rerum,
quæ prosunt aut obsunt, inualida
corpo-

Regimen
victus in
morbis in-
ueteratis
valet.

corpora fiunt firmiora, & ad temporis diuturnitatē robustiora. Primam igitur Melancholicorum curandorum rationem ab aëris conditione petemus. Eligendus igitur aer est actiuus qualitatibus, calore (inquam) & frigidity temperatus & mediocris: & in passiuus humiditatem magis sequatur quā siccitatem. Arte igitur eius corrigenda & emendanda malitia est florum violarum, & Nenupharis copia in domo stratorum: aut vase aquæ tepidæ pleno tolli eius siccitas potest, cuius beneficio humectetur. Odor autem naribus gratior excitandus & prouocandus est suffitu florū Aurantiorum, corticum Citri & Storcis. Aer enim caliginosus, crassus, malè olens graua Melancholicis adfert incommoda. Cubiculum eligere debemus solē spectans orientem,

tem: omnisque odor malus vitandus, et si eo Melancholici delectantur. Oculis aspiciendi sunt coloris rubri, flauī, virides, & albi. In victu vitanda sunt alimenta crassa & viscosa, flatuosa, melancholica, & quæ difficilius digeruntur, plurimum enim sunt nocitura. Panis ex optimo frumento compositus, mundus, omni sorde purgatus, his saluberrimus censetur, sine sale cum aqua pluuiali aut fontana subactus. Carnes quantò sunt iuniorum animantium, tantò ad sanitatem conferunt magis. Inter has primum locum tenent vitulinæ, hædinæ, agninæ, gallinarum & perdicum: vetustiorum autē animalium carnes sunt improbandæ & reijciendæ, utpote quibus succus est crassior: ut porcina, bouina, leporum & auium fluuiatiliū: belluæ indomitæ & feræ, ut apri & damæ

mæ inter pessimas annumerantur. Galenus vsum carniū, hircorū, taurorū, asinorū, canū, camelorū & vulpiū seuerè & graui-
ter taxat, sed reprehensioni locus vix videtur reliquus, quòd has vix quisquam comedet nisi coactus. Arabes cibaria ex cerebris parata multum laudant, quorū opinioni minimè assentior, stomacho enim lib. 2. cap. 1.
sunt inimicissima, qua in re, vt in alijs quamplurimis Arabum supersticio-
sæ opiniones cuius sunt perspicuæ. Ex piscibus marinis, & ijs qui in Pisces.
stagnis viuunt, quorū caro est crassa & sæculenta, hi salubres esse nullo pacto possunt, balneus, cetus, vitu-
lus marinus, Thynni: at pisces squā-
mis præditi melancholiæ reluctan- †
tur: qui in aquis profluentibus & nitidis degunt, magis laudantur: omnesque saliti pisces reiicendi non †
parūm

parum enim ledunt. Oua recentia, sorbilia, testa exuta, aqua calenti leuiusculè incocta cū aceto vel Omphacio modicè condita commodissimè omeduntur. Inter alia si tempestiuus certè saluberrimus est vsus iusculorum, humoris enim peccantis ficcitatem auferunt. In iusculis coquendæ sunt herbe, vt Borag: Bugloss. Pipinell. Endiu. Cicho. Lupus. Salictarnis: & Melissæ modicū. Cauendum etiam vt Brassica, Blitum, Eruca, Nasturtium, Rapum, Porrū, & omnes herbe, quarum gustus aut amarus aut paulò acrior est, amoueantur. Hordeum autem purgatum & amygdalæ satis magnam vaporum dulcium suppedabit cerebro copiam. A leguminibus tanquā à venenis est abstinendum, pisis inquam, fabis & lentibus. Fructibus aliquis locus est concedendus præcipuè

Iuscula.

Legumina.

Fructus.

puè prunis, pyris Malo granato dul-
ci: Cucumeri, & pomis odoratis, que
miro quodam modo Melancholice
malitiam cohibent, & eidem aduer-
santur. His ficus exiccatas, Mespila,
sorba, nuces Chastaneas, Iuglandes,
Cynaras, Carduos, & Cascum anti-
quum interdicerere debemus. De po-
tus genere non certè constat apud
medicos, alios enim reperiemus vi-
num approbantes, alios omninò im-
probantes. Ut mea fert opinio, Ma-
niacis, & hijs, quibus aut hypochon-
dria æstuant, aut cerebrum inflam-
matur, vinum maximè nocet. Me-
lancholicis autem frigidis & siccis,
ad quos præsens accommodatur o-
ratio plurimum est profuturum mo-
do sit dilutum album, rubeum, mo-
dicè dulce, & defæcatum, minimeq;
crassum. Zeno dicere solebat, mor-
rum asperitatem vino tolli lupino-
rum

Vinum
artifi-
ciale.

rum gustum amarum aquæ decoctione corrigi. Testis locupletissimus est Auerrhoës, animum spiritusque vino refici & recreari. Vindemiârû tempore confici vinum potest artificiale, additis Buglossi. & Boragi. quod in hoc morbo curando haud mediocres habet vires, si hora prandij & cænæ, vbi agrotus primam mensam degustauerit, huius vini cyathum vnum exhauserit. Quod si quis huius vini gustum ferre non possit, fasciculus herbarum & florum Borag. in vinum illud est immittendû, quod indies est ebibendû.

Vigiliae.

Exercitia
conueniunt

Vigiliae huic morbo sunt infestissimæ, omnibus igitur modis somnus est accersendus: modus autem somni prouocandi sequenti capite tradetur. Minimè certè sunt audiendi qui exercitia tollunt, plurimum enim iuuant, dummodo loco aprico & de-

licato

licato se Melancholici exercent, vt
 in hortis, pratis, & pomarijs, in qui-
 bus, fontium sunt scaturigines &
 riuuli profluents. Vitanda omnis in
 exercitijs lassitudo est, sapiusque ip-
 si melancholici laboris molestias de-
 ponent. Danda etiam opera est, vt
solitariam vitam non agant, amico-
rum frequentia (eorum præcipue
 quorum consortio delectantur) di-
 ligentissimè obseruetur, aliquid
 etiam semper est agendum, quod
 ipsorum appetitus foueat: Verendū
 enim est, ne si nimis difficiles & mo-
 rosi in illos fuerimus, humor contu-
 max nimiumque rationi repugnans
 efferat se, & incendatur vehemen-
 tius. Incidunt etiam tempora, in qui-
 bus eorum errores increpandi sunt,
 vt pudore vel eorum ferocia com-
 primatur, vel animi deiectio aufera-
 tur: ad spem melioris conditionis
 sunt

Animi pa-
 themata.

sunt excitandi: laudandi etiam sæ-
 penumerò: rerum etiam ab his rectè
 gestarum recordatio sepe est incul-
 canda, & intentioris meditationis
 causa remouenda: timoris & metus
occafiones sunt propulsandæ: neq;
quidquam nisi iucundum & gratum
ad melancholicorum aures debet
accedere: omnibus etiam modis eni-
tendum, vt animæ perturbationes
excludantur, ira, timor & tristitia
exulent. Teste enim Platone, nulla
 grauiora incommoda corporibus
 importantur, quàm quæ ab anima
 inuehuntur. Ab antiquis, multis no-
 minibus commendatissimam acce-
 pimus Musica in omnibus morbis
 melancholicis curandis tam calidis
 quàm frigidis. Arcades mores ho-
 minum agrestes ad humanitatem
 per Muscam alliciunt & reuocant.
 Empedocles iuuenem, cum omnem
 huma-

{ Musica
 conuenit
 omnibus
 Melan-
 cholicis.

humanitatem exuisset, ita comitatus delinquit, ut omnia comiter & benignè faceret. Legimus Clinia Maficum insultus Melancholicos, à quibus peti solebat Lyrae icu superasse, cum eum inuadere cepissent. Saul cum humore agitaretur Melancholico, à Dauide Cytharā pulsante iuuabatur. Inter alia quæ Melancholicis opem sunt allatura, elaborandū est, ut ventrem semper habeant solutū & lubricū, quo neglecto alia remedia parum aut non omnino sunt profutura.

Aluus debet esse lubrica.

CAP. IX.

Quomodo curandi sunt Melancholici, quorum morbus in Cerebro insidet.

EXperientia edocti facile intelligimus morbos Melancholicos contumaces esse & rebelles, chronicos & solutu difficiles: de quibus satis perspicua elu-

cetratio. Nam dum humor Melancholicus terrestris fit & crassus, lucis aduersarius, duobus vitæ nostræ principijs, calori (inquam) & humiditati inimicissimus, cumque præiudicio quodam ita omnia remedia aspernetur, vt nec amicorum consilij, nec medicorum præceptis auscultari velt, fit, vt medicinæ opprobrium & dedecus censeatur. Aristoteles septimo Ethicorum, tradit melancholicos alicuius rei asperitate pungi, aut acrimonia erodi, cuius impetu adducti ad medicorū auxilium confugiunt. Mihi in animo est præsentī capite ea remedia in medium proferre, quorum per multos annos mihi perspecta vis est, & cognita, methodumq; instituam, ad quā melancholici reuocari & reduci debent. Ad Melancholiam curandam tria Remediorum genera putantur

tantur necessaria: Horum vñum ge- Tria ge-
nera re-
mediorum.
vñum
vñum
nus est earum rerum, quæ materiā
peccantem euacuant & educunt, vt
sunt Cathartica. Alterum earum,
quæ corporum, & partium interna-
rum intemperiem emendant & im-
mutant. Tertium est illarum quæ
corporis vires reficiunt & recre-
ant. Euacuandi modus in duobus
potissimum versatur, in venæ Euacua-
tio.
(inquam) sectione aut purgatione.
Vniuersalem sanguinis missionem
imperat Galenus in melancholia,
qui in ipsis venis fluctuat, & per ea- Sanguinis
emissio v-
niuersalis.
rum scaturigines in vniuersum cor-
poris habitum oblegatur: à quo eti-
am præceptum accepimus, vt si san-
guis profluens, purus, nullique pu-
tredini obnoxius appareat, istæ ve-
næ orificium occludatur: at in Me-
lancholia cerebrum occupāte, om-
nino à sanguinis missione esse absti-

Sanguinis
missiones
particulares.

nepdū disertissimis verbis nos monet. Arabes particularē venæ sectionem tanquam huic morbo accommodatissimum remedium vehementer laudant & reprobant, vt materia peccans proxima auferatur. Hinc venarum in fronte, oculis, auribus & naribus apertiones. Hinc ventosarum cum scarificatione ad scapulas applicatio, & Hirudinum ad caput applicatio. Denique in omni Melancholia, siue per protopathiam, siue per sympathiam ledenti venas hæmorrhoidales diligentissimè curant aperiendas. Huius res authorem volunt esse Hippocratem Aphoris 1. lib. 6. quem sic loquentem introducunt: Melancholicis & Maniacis, si varices aut Hæmorrhoides superuenerint bono sunt: verum particularis hæc sanguinis missio in istius morbi principio
lo cum

locum non habet, quare ad aliam
euacuandi rationem est confugien-
dum: quæ est purgatio. Purgatio. Euacuari
verò corpus potest frequentibus
clysteribus, potionibus, syrupis, o-
piatis: clysteris autem in hoc mor-
bo vsitatissimi compositio est hu-
iusmodi. R. radic. Bismal. ʒj. fol. ma-
lu. Mercurial. viola. lupulorū ana M. Clysteres.
magnū semī: Anis. & lini ana ʒij.
prunorū Damas. nu. 12. flo. Borag.
violarum, Hordei ana Mj. coquan-
tur in aqua fontana & colentur.
Colaturæ adde Cassiæ ʒj. Catholic.
ʒß. olei violarum & mellis rosacei a-
na ʒij. fiat Clyster. Arabes in cura
Melancholiæ vtuntur pilulis de A-
loë, de Hiera. & de lapide Lazuli:
quarum mihi suspectus vsus esse so-
let, nam eius formæ medicamenta
non probo, magis mihi forma liqui-
da placet: accommodatior itaq; est

Potio Mi-
noratiua

portionum vsus. Modus autem po-
tionis componendæ, quæ materiam
imminuat est huiusmodi. R. glychyr.
3ß. polypo. quereini 3iij. Boragi.
Bugloss. Melissæ. Iupulorum ana
M.ß. Semi. Anisi & Citeri ana 3j. Sen-
næ Oriental. 3iij. trium florum
cordial. ana pugill. j. fiat Decoctio.
R. huius decoctionis 3iiij. in quibus
infunde Rhabarb. 3jß. in expressio-
ne. Dissolue syr. rosarum solut. syr.
de pomis ana 3j. fiat potio & mane
sumatur cum custodia. Reperiemus
autem aliquos qui in iure pulli, Sen-
næ vncie medietatem coqui iubent:
alii vnciam integram Cassiæ fist. ex-
hibent, vel eius loco infusionem &
expressionem 3x. Catholici. præ-
misso hoc leui pharmaco purgante,
quæ supersunt morbi reliquiæ sunt
præparandæ. Qui enim more Em-
pericorum vna vice totam exhausti-
re

Præpara-
tio humo-
ris Me-
lancholici.

re materiam contendunt, ægrotos
in grauius discrimen impellunt. At-
 tenuare autem, emollire, & incidere
 humorem conuenit iuxta illud Hip-
 pocratis magni. Corpora quæ pur-
gare vis fluida facere oportet. Huic
 præparandi rationi inserviunt A-
 pozemata & Iulepi. R. Radicum Apozema
 Bugloss. & Enulæ Campa. Corticum
 radicum Cappa. & Tamari. ana ʒj.
 Foliorum Boragi. lupulo. cichor. sul-
 mar. Capil. Veneris, summitatum
 Thynn. & Melissæ, ana M. j. Seminis
 Anisi feniculi & citri, ana ʒij. Trium
 florum cordialium, florum Auran-
 tio: & Epithy. ana pugil. par. fiat de-
 coctio in aqua fontana. Colaturæ
 ʒj. ʒ. adde syr. de lupulis & de Fu-
 moter. ana ʒ. ij. fiat Apozema clarū,
 aromaticetur pulueris Cinnamomi
 ʒj. aut Electuarij de gemmis: de quo
 bibat manè per quatuor dies. Hu-

Medica-
menta
fortiora
ad humo-
rem Me-
lancholi-
cum ex-
purgan-
dum.

more hac ratione preparato, com-
modissime purgari potest corpus
Julepo descripto, addendo Catholi-
cum, aut confectiōē Hamech, quæ
per secessum melancholiam educit
optimè. Verum si alicui placeat, vt
alternatim materia euacuetur, si in
Apozemate, Sēna orientalis aut po-
lypod. decoquantur, pro voluntate
assequetur quod proposuerat. Sin
humor peccans rebellis fuerit, tar-
dè fluat, & medicamentis lenioribus
non cedit, ad fortiora confugere
cogemur. Regi Ptolomeo Hieralo-
gadij in melancholicis confirmatis
purgandis admodum placuit. Apud
Arabes Arabes in frequentissimo vsu sunt
pilulæ de lapide Lazuli, Inde, de Fu-
moterra & lapide Armeno. Ad hūc
etiam affectum & ad aluum subdu-
cendam accommodatur pulvis se-
quens. R. lapidis Lazuli sæpius lotæ
in

Arabes

Pulvis
Cathar-
ticus.

in aqua violarū ʒj. Senneꝝ orient. ʒij.
Polypodij optini ʒj. ʒ. Semi. Anisi &
Citri, ana ʒ. ʒ. Sacchari Candi. ʒij.
Quatuor seminum frigido. ana ʒij.
Florum Sambuc. ʒij. fiat pulvis, de
quo sumatur pondus duorum coro-
natorum aureorum. Frequentissi-
mus est vsus Hellebori nigri apud
omnes medicos tā Gręcos quàm A-
rabes in Melancholia inueterata &
contumaci. Adhibenda tamen cau- Hellebori
vsius.
tio est, vt eius infusione tantum aut
decoctione vtamur, cuius substan-
tia non nisi cum summo vitę discri-
mine exhiberi solet: in eo quę deli-
gendo diligentes & cauti esse debe-
mus, vt nigrum habeamus. Fit enim
nonnumquam vt Pharmacopæi Hel-
lebori nigri loco aconiti genus
quoddam salutis inimicissimum vē-
ditioni exponant. Helleborus albus
in hoc morbo vix aliquem locum
habet,

canfio

habet, cuius nullus vſus eſt. Cauendum etiam eſt ne cum Helleboro ea commiſceantur, in quibus aſtringendi vis aliqua reperiatur. Huius generis ſunt Myrabolani : periculum enim eſt, ne hoc modo diutiùs quàm par eſt Helleborus in ventriculo retardetur. Quantas vires Helleborus habet in Melancholicis, facile ex poetis intelligamus, qui melancholia laborantes ad Anticyram relegandos curabant, in qua inſula optima Hellebori ſpecies reperitur. Nos ſi illis fidem adhibeamus, quæ 2. Odyſſ. cecinit Homerus, inueniemus proſectò Melampum medicum egregium quatuor filiabus regis Præti ſalutem attuliſſe medicamento ex Helleboro compoſito. Cum enim ſummo faſtidio elatæ de pulchritudine cum Iunone concertarent, iuſtiſſimas ſuperbiæ pœnas per-

persoluebant, dum omnium rerum cognitione priuatae stultae factae essent: medici tamen opera fretae conualuerunt. Non sum nescius à quibusdam medicis Antimonio preparato locum concedi inter reliqua. Verum quae sunt eiusmodi, non paruum desiderant in præparando & scientiam & diligentiam, si eisdem commodè uti velimus. Magis mihi placent leuiorum medicinarum repperitae vices: siue syrupos magistrales, siue Opiatas parare studeamus. Syrupus autem componi potest succis Boragi. Bugloss. & pomorū cum fenna. Syrupus de pomis regis Sabor pro voluntate medicantis parari & accommodari potest. Opiatarum conficiendarū exemplar vobis ante oculos ponam. R. Cassiae optimae extractae cum vapore decoctionis maluarum: aut si eius in
purgando

Antimonium.

Syrupus Magistralis.

purgando vires augere cupias, vapore decoctionis Ellebori (eius enim facultatis purgantis vim aliquā retinebit): Tamaris. ʒj. Catholi. ʒvj. Sennę & Epithymi ana ʒ.ß. Rhabarbari irrorati aqua Endiui: vsque ad mediocrem molliem ʒ. iij. incorporentur & misceantur accurate cum syrupo violarum aut pomorū, & fiat Opiata. Dosis est semel in quinque diebus in forma boli quantitas vnius vncię, plus aut minus pro ratione effectus. Atque hactenus de medicamentis purgantibus. Secundum genus remediorum, est eorum quę alterantia sunt & humoris melancholici naturam immutāt, id est, eius intemperiem aut corrigunt aut auferunt. Etsi hic humor tam ratione frigiditatis quā siccitatis modum excedit, tamen siccitate plus mediocritatem deserit: cuius impetu

Remedia
alterantia

impetu fit contumacior, magisq; re-
 luctatur. Emendandum igitur hoc
 malum est humectatione. Galenus
 lib. 3. de locis affectis, & Trallianus Humecta-
tio in Me-
lancholi-
cis pluri-
mum va-
let.
 in hoc morbo curando potius me-
 dicationes delegerunt alterantes
 quàm euacuantes; ipsosq; Melan-
 cholicos citius curari humectatio-
 nis beneficio quàm purgationis vi
 attestantur. Humectandi autem mo-
 dus est duplex. Alius est internus:
 alius externus. Internam humecta-
 tionem præstabunt Iuscula: Apo-
 zemata, & syrapi. Ego Melancho-
 licum, qui mea in re medica opera-
 ti voluit hortabar, vt iusculum pulli
 cum Boragi. Buglossi. Cichorii Fim-
 pinell: cum modico Sasafras & San- Iuscula.
 tali indies exorberet decoctum: eu-
 ius usu mirifice recreari se dicebat.
 Syrupus de Pomis, de Buglossi, de
 Lupulis & violarum ad hunc hu-
 morem

morem contemperandum & commutandum non mediocriter valēt. Ex herbis superius à me ad hunc morbum curandum nominatis & selectis parari possunt apozemata.

Remedia
externa.

Remedia externa, in vniuersalia & particularia diuiduntur. Vniuersalia, sunt Balnea. Balneis vix satis magnam laudem excogitari posse + statuit Galenus, quòd solius aquæ tepidæ balneis se quamplurimos ab hoc morbo immunes reddidisse gloriatur. Quòd si, vt fit aliquando, ad summam totius corporis siccitatem, etiā cutis scabrities cum asperitate quadam accedat: excogitari possunt Balneæ artificiales, decoctione radicum Altheæ, foliorū maluæ, violarum, lactucæ, Cichorij, seminum Melonum, Cucurbitæ, Hordeij, & florum violarum decoctione emendatæ. His balnearum ingressus

Balnea.

sus debet esse frequentior, in quibus diutius est commorandum; cauendum tamen ne sudore proliciantur. Quibus in balnea ingressis noduli ex panno tineraro amygdalis amaribus & dulcibus, seminibus Melonum leuiter contusis repleti, sunt porrigendi, ut hijs tota cutis confricetur & detergatur. Optima autem balneorum parandorum ratio est huiusmodi. Vesperis aqua calefacta in dolium immitti debet, ut per noctem vapores elati exhalent, ita balneæ manè futuræ sunt salubriores. Quidam medicinam practicautes ex solo lacte balneum parant, quale Hecticis profuisse usu & experientia edocemur. Sunt qui imperant ut egredientiū è balneis corpora obliniantur, & inungantur oleo amygdalarum dulcium, violarum, aut butyro recenti. Cumq; caput ipsum præter alias partes

Vnctio vniuersalis.

Capiti
apponen-
da.

Remedia
confor-
tantia.

Interna.

Externa.

tes grauius affici, non tam ratio quā
experientia suadeat; humectari ip-
sum conuenit lotionibus, Embro-
chis, perfusione (inquā) & irrigatio-
ne aquæ tepidæ, Decoctiōis artifi-
cialis, oleorum seminis Cucurbitæ,
amygdalarū dulcium, violarum, aut
lactis. Restat adhuc tertium remedi-
orum optimorum genus melācho-
licis aptissimum, cuius tota vis in
spiritibus recreandis versatur, qui
iam quasi caligine occæcati (vt vult
Auicenna) ferocitatem quandam &
tenebras induerunt. Reficiendum
igitur cerebrum est, ipsumq; cor ex-
hilarandum lētitiaque efferendum,
quod medicinis internis & externis
assequemur. Internę censentur: Sy-
rupi, Opiatę, Tabellę, pulueres. Ex-
ternę sunt Epithema, sacculus, vn-
guentum. Horum singulorum for-
mam tanquā exemplar ad imitan-
dum

dum proponam. Ex syrupis nullum
certè habeo cum illo conferendum,
quem iam describam: Tantas eius in
melancholicis exhilarandis & hu-
mectandis pariter vires agnosco:
atque vt ingenuè fatear, cuius indu-
stria excogitatus fuit hic syrupus, e-
ius Authorem agnosco fuisse auun-
culum meum Castellanum, medi-
cum illustrissimum & fortunatum,
in regum & reginarum salute tuen-
da versantem plurimū. R. Succorum Syrupus
Boraginis & Buglossiana lb. j. s. po- excellens.
morū dulcium lb. j. succi Melissę lb. s.
granorum tinctorum per longum
tempus infusorū in his succis, & po-
steà expressorum fortiter ziiij. Croci
z. s. Sacchari optimi lb. ij. fiat syru-
pus perfectè coctus, & aromatizetur
pulueris Diamargar. frigid. xj. s. spe-
cierum Diambraę diiiij. Huius syrupi
manè & vesperti sumantur Cochlea-
ria

Opiatæ. ria duo aut tria. Opiatarum componendarum multi sunt modi, ego omissis reliquis vnam in medium proferam. R. conseruæ radicum Buglossi, florum Borag. ana ʒj. conseruæ mirabolanorū; Corticum Citri conditarum, ana ʒ.β. confectionis Alkermis ʒ. tres specierum Diamargariti, electuarij è gemmis, ana ʒj. cum syrupo de pomis fiat opiata: de qua sumat manè quantitatem paruam: & superbibat vinum rubeum dilutum aqua Buglossi. Tabularum & pulueris formas eo capite trademus, in quo melancholiæ Hypochondriacæ naturam curamq; tractabimus: cerebro & cordi medicamenta conuenientia & apta externa cogitari possunt. Peculiares cerebro sunt pulueres, & ex his cum Bombace concinnari solent cicutæ, siue cuculli, formæ capitis respondentes.

Externa
remedia
ad exhila-
randum.

Sed

Sed quoniam rerum Aromaticarum vsus propter ipsarum caliditatem & siccitatem suspectus esse solet, parcius est his vtendum. Sine offensionis metu cordi applicari possunt Epithemata, sacculi & vnguenta. R. aquarum Boraginis & Bugloss. ana lb. 6. Melissæ & Scabios. ana ʒiiij. vini albi optimi ʒij. Diamarg. fri. ʒj. cōfectio. Alkermes ʒij. seminis Melissæ & granorum tinctorum, ana ʒj. Misceantur simul & fiāt Epithemata, quæ cordi applicentur cum petra Escarlati. Si huius generis Epithemata propter humiditatem minus placent, concinnari alia possunt forma solidiore ex conseruis cordialibus: aut sacculi cordi admoueri possunt. Horum remedium formæ in eo capite describentur, quodd melancholiam hypochondriacam pertractabit: qui quidem

Epithema
pro corde:

Vigilia-
rum re-
media,

dem locus his medicamentis magis videtur opportunus: quod eo morbo laborantibus corda cōtinuo tremore exagitari videntur. Hæc sunt illa tria medicationum genera, quæ mea opinione in ea melācholia tollenda plurimum valent, cuius sedes est cerebrum: purgantia: contemperantia: & confortantia. Restat adhuc vnum symptoma expugnandum & imminuendum, cuius tam graues melācholicis sunt molestiæ, vt eorum quamplurimos penè in desperationem adigerunt. Vigiliās + (inquam) intelligo melācholia affectis nimium familiares. His tam grauem aduersarium constitutum quo modo domare & superare possimus & deploratis auxilium adferre, conabor exponere. Somnus itaq; prouocari potest remedijs internis aut externis. Quoniam Melancholici rerum

rerum varietate gaudent : interna- Interna.
rum medicinarum copiam compa-
rabimus. Somnum itaque prouocāt
hordeaceum conditum : Opiata :
placenta restaurans potio : Bolus,
Pilulæ. Hordeacei igitur compo-
sitiō est hæc. R. Hordei debito more Hordea-
preparati qs. Amygdalas aqua ro-
facea infusas, & cum seminibus qua-
tuor frigidis, semine papaueris : &
saccharo rosaceo fiat hordeaceum.
Conditi conficiendi hæc est ratio. Condi-
tum.
R. Conseruæ florum Borag. & Bu-
gloss. ziiij. Carnis cucurbitæ condi-
tæ & corticis Citri, ana zij. Semi-pa-
paueris albi & Melon. ana ʒj. Sac-
chari rosacei qs. fiat conditum, de
quo sumantur hora somni cochlea-
rea duo aut tria. Opiatarum com- Opiata.
ponendarum modus est hic, R. Con-
seruæ carniū cucurbitæ, & lactucę,
ana ʒj. Conseruæ rosarum & Nenu-
pharis,

pharis, ana ꝑ. ʒ. ʒ. pulueris Diamargarit. frigid. ʒj. seminis papaueris ʒij. cum syrupo violaceo fiat Opiata. Hora somni sumatur quantitas nucis castaneæ. Varietatis causa parari potest Massapanis siue pasta Regia. R. Amygdalarum dulcium, decorticatarum lotarum in aqua tepida, & postea infusarum in aqua rosacea ʒj. ʒ. Sem. papaueris albi recentis & mundati ʒiij. Sacchari optimi ʒ. ij. fiat pasta cum aqua rosacea ad formam Massapanis, de qua sumat hora somni. Ad hunc usum adduci & aptari potest resumptiuum liquidum: ad hunc modum. R. Carnis albæ Capi quantum placet. Aquarum rosarum & Nenupharis, ana ʒ. ij. Bugloss. portulacæ, Acetosæ, ana ʒiij. Diamargariti frigid. ʒij. Destillentur balneo Mariæ. Potio, quæ huic morbo in primis conuenit,

Massapanis.

Resumptiuum.
Liquidum

Potio.

est hæc. R. syrup. Violacei: de po-
 mis: de papauere, ana ʒ. ʒ. specierum
 Diamarg. frigi. ʒ. j. cum decoctione
 Lactuce & Endiui: fiat haustus. Qui-
 bus in forma solida medicamentum ^{Bolus.}
 magis placet, his bolus offerri po-
 test hoc modo paratus. R. Conser-
 uæ rosarū ʒ. iij. Requi. Nicholai ʒ. j.
 cum saccharo fiat bolus. Alter.
 R. Conser. florū papaueris rubri ʒ. ij.
 Thericæ recentioris ʒ. j. cum saccha-
 ro fiat bolus. Non desunt ad idem ^{Pilulæ.}
 propositum excogitate pilulæ, qua-
 les sunt hæ. R. pilularum de Cyno-
 glossa: ʒ. j. vel earum loco pilularum
 de styracæ: malaxentur syrupo de
 pomis. Chymistæ suum iactant re-
 medium quod Laudanum appellât.
 Sed in medicamentis narcoticis in-
 ternis ubi minimus error cum sum-
 mo periculo est coniunctus diligen-
 tes esse debemus, & solliciti, ne dum

Externa
remedia
quæ som-
num pro-
uocant
minus pe-
riculosa.

Puluis.

Frontale.

Sacculi.

somnum cōciliare studeamus, mor-
tem ægrotantibus inferamus. Ex-
terna remedia omnino à periculo
sunt remotiora: horum decem aut
duodecem formas in lucem profe-
remus, quæ in pulueres capitales:
frontalea: sacculos: emplastra: vn-
guenta: Epithemata: in pilas odora-
tas, nodulos, & tibiærum lotiones
diuidemus. R. florum papaueris ru-
bri, rosarum rub. ana ziiij. seminum
lactucę, portulacę, & papaueris albi,
ana zij. Santali rubri. Coriand. præ-
parati, ana 3j. ß. fiat puluis, qui abra-
sis capillis capiti inspergatur. Ex
eisdem, adhibitis floribus Nenupha-
ris & modico Sampfuchi concin-
nari possunt frontalea. Sacculi pul-
uinarum formam imitantes, folijs
rosarum, tenerrimis folijs & senini-
bus Hyoscyami albi repleti capiti
substerni possunt. Caput etiam fo-
ueri

ueri solet Epithematibus, quorum exemplar proponam ad imitandū.

R. aquarum Lactucæ: Acetosæ: Rosarum, ana ꝑij. specierum Diamarg. frigid. ʒj. folio. rosarum rub. ʒij. & Santali rub. eandem quantitatē: fiat Epithema. Vnguenti forma est hæc.

R. vnguenti populei: refrigerantis Gale: ana ʒ.β. olei rosacei ʒj. miscantur minima quantitate aceti: quo inungantur caput, frons, & nares.

Modus emplastri componendi est talis. R. Castorei ʒj.β. Opij ʒ.β. misceantur guttis aliquot Aquæ vitæ,

fiant duo emplastra minora temporibus applicanda. R. flores violarum,

rosarum, Sampſuci parū, fiat fasciculus aceto rosaceo, succo lactucæ,

& papaueris, modico Opij & Caphuræ irroretur & madesiat. Vel

R. capita tria papaueris, contundantur, & panni linei rari nodulis exci-

piantur,

Epithema

Vnguentum.

Emplastrum.

Fasciculi.

Noduli.

*canis*Pomum
sive pila
odoran-
da.

Hirudo.

piantur, postea infundantur liquore sequenti. R. styracis $\text{z} \text{ij}$. Aquæ rosaceæ $\text{z} \text{vj}$. Opii parum fasciculi hoc liquore infusi sæpius naribus admoveantur. R. seminis Hyoscyami: Corticis radicis Mandrago: seminis Cicutæ, ana $\text{z} \text{j}$. Opii. $\text{ʒ} \text{j}$. olei Mandrago: parū. Misceantur simul, succis fumiterræ & semperuiui, & fiat pomum: quo ad nares admoto ilico somnus accelerabitur: grauioris vero periculi vitandi causa, si Ambra vel mosci grana aliquot misceantur, non ineptum fuerit. Inueniuntur qui successu optimo post aures sanguisugis apposis sanguinem euacuant, & vulnus iam factum, statim Opii grano contegendum curant. Tibiarum lotiones ad somnum prouocandum maximas vires habent. R. foliorum Auranti: & Sampsychi, ana manipulum bonum, capita duo pauperis

pauēis albi, florum Nenupharis, Lotic Ti-
biam.
rosarum, Camomeli, manipulum
paruum singulorum: bulliant in a-
quæ partibus duabus, & vna parte
vini albi. Hora somni crura & tibie
egrotantis lauentur eodem decocto
calido. Persuasum mihi habeo nul-
las tantas esse melancholicorum vi-
gilias, quæ his medicamentis tolli
aut emendari non possunt. Agnosco
equidem natium in his calorem &
naturalem iam diminutum his re-
medijs refrigerantibus extingui fa-
cillimè posse, cuius offensionem vi-
tare debemus vsu syrupi cordialis &
opiatarum confortantium. Hæc est
methodus melâcholiæ curandæ quæ
cerebrum occupat, & in eodem per-
manendi domicilium nacta est: &
qua totius corporis ariditatem se-
quitur, Melancholia eis remedijs est
profliganda. Ad melancholiam Hy-
pochon-

pochondriacam festinat oratio : sed quoniam melancholię illa species quam amoris furie excitauerunt, peculiarem sibi curandi rationem vendicat, de eadem prius futurus est sermo.

CAP. X.

*De alia Melancholia specie Amoris
furore incitata.*

Melan-
choliae A-
matorie
nomina.

Est quædam Melancholia vulgaris & familiaris, cui Græci à causa translatum nomen imposuerunt, & *legitimæ*, dicitur, quod eam amoris furie excitauerunt. Apud Arabes Iliscus appellatur. Hanc vulgus hominum passionem diuinam dici voluit, quod illam à minutulo illo Deo deferri putabant toties à poetis decantato versibus. Suidas tradit, suis scriptis Cadmum Milesiensem de eodem

eodem quatuordecem libris, copiosissimè quamplurima scripsisse, nobis tamen minimè cognita. At mihi certè in animo est duobus capitulis, eisdemq; breuissimis rem integram absoluerè. Horum primum morbi naturam & descriptionem complectetur: alterū medendi rationem tradet. Ego amoris etymologiam inquirere minimè certè volo: neque causam indagare nitar, cur huic nomen *Egypti*, tribuitur, hanc iam diu à grauissimis viris elaboratam questionem (minimè tamē ab his absolutā aut perfectam) pertractare nolo. Ego singulas differentias aut genealogias attingere non conabor. Satis multa de ea re Plato, Plotinus, Marcilius Ficinus, Ioannes Picus de Mirandola, Marius Equicola, & Leonus Hebræus. Mihi cumulatissimè erit satisfactum si (cūm complures

Amoris
ortus.

plures & penè infinitos hic morbus
pariat effectus) ex his vnum ita di-
cendo persequar, vt idem manife-
stus & perspicuus in lucem prodeat.
Id vnū maximè exopto, vt ex huius
Melancholiæ descriptione omnes
intelligant quanta crudelitate ani-
mam corpusq; amor violentus vex-
at & lacerat. Postquàm enim amor
oculos, quibus tanquàm explorato-
ribus & ianitoribus anima vtitur, si-
bi morigeros & obediētes reddidit,
sensim & peditentim per canales
delabitur, tacitoq; pede per venarū
ductus hepar præoccupat, in quo
cum rei expetita siue concupiscibilis
desiderium, seditionis flabellum ex-
citauit, bellum comparat. Cumq; ad
rationis, animę partis principis im-
petus perferendos debilē se sentiat,
vt omnes rationes futuri belli meli-
us confirmet, cor tanquàm ad bel-
lum

lum instituendum authorem gra-
uissimum: ad comparandum fide-
lissimum socium, ad perficiendum
fortissimum auctorem ad suas par-
tes confirmandas allicere conatur.

Quo impetrato ipsam rationē con-
uellere parat, cū ipsa manum con-
cesserit, & eius facultates præcipuas
fundit, vt nunquam ad bellum reno-
uandum aut seruitutem depellen-
dam reuiuiscere aliquo pacto pos-
sint. Actum igitur est de homine, cu-
ius prior conditio ad nihilum est re-
ducta. Omnes enim sensus quasi tur-
bine dissipantur, ratio exulat, ima-
ginatio deprauatur, nec ipse sermo
quidquam aliud sapit præter stul-
titiā & rationis priuationem, in
quo vmbra tantum hominis reperi-
tur. Hanc animæ ruinam etiam to-
tius corporis interitus sequitur, nam
eodem labefactatē impetu corporis

Amoris
violenti
effectus.

omnes

Signa Melancholiz
amatoriz.

omnes actiones concidunt. Facies fit pallida, corpus macie cōtabescit, & est perflatile: appetitus tollitur: oculi caui, tempora collapsa: nec oculi, nec pectus (vt vult poeta) noctis beneficio fruuntur. Totus est in lachrymis, singultu, & suspirijs frequentioribus: nullus quieti locus conceditur: sociorum & familiarium consortium fugit: & quò minùs ab earum rerum cogitatione auocetur, quas amat & amplectitur, in solitudinē abit & recessus. Illum timoris procellę exagitant, & desperationis tempestates formidolosissimas subire cogitur. Plauto teste nūquam minùs est quàm vbi est. Iam nunc incendio flagrans, vel temporis momento, frigiditate superat glaciem. Huic cor perpetuo tremore vacillat, pulsus numeri commensurationi non respondet, paruus, inæqualis,

æqualis, frequens facillimè commutatur, nec aspectu aut interuentu rei quam amat solo mouetur, sed nominis auditione celerrimè immutatur.

His adiutus signis Erasistratus medicus insignis, Antiochi filij regis Seleuci perturbationem deprehendebat, cùm nefario nouercæ Stratonicæ amore flagrans, mente coniuuaretur. Cùm enim diligentius obseruasset mulieris accessu & discessu Antiochi colorem immutari, suspiria geminari, pulsus deficere, minimeque sibi constare, facilè iudicabat eum amoris molestijs implicari, patremque admonebat, quomodo prouideri possint. Eisdem argutijs expiscabatur Galenus Boeti consularis Romani vxorem Iustam Pyladis amore captam fuisse. Hij sunt huius perturbationis effectus, hæc inquam symptomata, quæ huic Me-

Erasistrati
historia.

L

lancho-

lancholię Amatorię famulātur. Absit igitur vt hunc morbum, diuinum aut sacrū appellemus, nisi poetarum exemplo ducti propter morbi magnitudinē eundem sacrum vocauerimus. Poetis enim est vsitatum pisces magnos, sacros nominare: eodē etiam respectu medici os pubis quod magnitudine reliqua superat sacrum dici volunt. Ego eorum dementiam satis admirari non possum, qui huic affectui ita indulgent, vt eundem delicato titulo insignitū velint, dulcēq; dici desiderent: quo nihil excogitari potest acerbius, in quo omnia gehēnæ exquisitissima supplicia à nobilitatissimis excogitata Tyrannis quasi præconio accersita conueniunt. Responsum philosophi Thianeī fidē facile facit acerbissimas & grauissimas esse amoris pēnas. Cum enim per regem Babylonis tum à iuuenē quodā qui

Amoris
crudeli-
tas.

quicquid amica nimium familiariter v-
tebatur, crudelissimas poenas expe-
tentem vehementius rogaretur, ut
crucem aliquam indagaret, qua sup-
plicij satis illi adferret, respondit: si
vivendi illi potestatem feceris, satis in
illum grauius animaduertes, quanto
enim vita futura est longior, tanto
grauiores facti poenas luet. Huc ac-
cedit fabula illa Tityi à poetis de-
tata: ferunt enim illum Latonę vim Tityi fa-
bula.
inferre conātem in gehennam præ-
cipitem dari, vbi iecur indies ab A-
quila deuoratur, saluis tamē fibris,
quarum beneficio ad quotidianas
poenas fit diuturnum. Quid igitur
impedit, quò minus hic affectus in-
ter morbos miserrimos numeretur,
cuius vi quamplurimi desperatione
perciti ad mortem violentam rapi-
untur. Sed omnem admirabilitatem
superat Lucretij poetæ non animi
L 2 despi-

Amore
capti vio-
lentam
mortem
oppetere
non ve-
rentur.

despicientia, sed dementia potius,
qui postquam de amoris remedijs
concinne optima carmina cōtexue-
rat, amore captus sibi ipsi mortem
intulit. Iphis cum Anaxeretis amo-
re, quē concupiebat, potiri non po-
tuisset, laqueo volens vitam finiuit.
Apud Athenas iuuenis cum effre-
natas libidines suas quas in illo sta-
tua Marmorea incendisset, neque
fronte, neq; pudore contegere po-
tuisset, à senatu impudentissimè con-
tendebat, vt illam vel maximo pretio
sibi vendendam concederent: at illi
vt tanti scandali offensionem vita-
rent, illum ab aspectu statuæ prohi-
bendum curant diligenter: qui re-
pulsam passus, sua manu sibi vitam
exhausit. Videtis quantam labem i-
maginationi amor aspergit, quantis
malis coinquinat, ex quibus vel Me-
lancholiæ, vel Maniæ occasiones ci-
tissimè

tissimè rapiantur aut petantur. Tantis enim molestiis cum anima corpusq; vexentur, fit ut humorum summam siccitatem totius corporis intemperies sequatur, tum imprimis cerebri bona constitutio corrumpatur. Restat adhuc alius Melancholice Altera species Melancholice Amatoriz. amatoria modus, facetus magis & iocosus, in quo ita imaginatio est enervata, ut eomorbo correptus, seper sibi ante oculos versari putet quod adamauit: hoc ipsum ut cursu assequatur, celeritate suscepta contendit: de quo nunquam oculos deijcit: confectum in aere simulachrum exosculatur, complexibus amplexatur cōtinuis. Et quod maximum est, etsi in amore deligendo turpissimè aberrauerit, tamen nihil tam deforme aut horrendū esse potest, quod ille ut pulcherrimum non admiretur. Quam cogitatione aut

Formosæ
descriptio

mente pulchritudinem concepit, in
eadem explicanda & exornāda de-
sudat. Vnde amatae crines ementitur
longos, colore aureos miro modo
crispos & affabrè contortos: Huius
frontem admiratur exporrectam, e-
minentem, & splendore aereo emi-
cantem, colore lapidem alabastrini
superantem. Oculos optimè in
capite dispositos tanquam astra in-
tueri se prædicat: è quibus mille ra-
dij amoris candicantes cum delecta-
tione admirabili prodeunt, non mi-
nùs tamen quàm sagittæ venenatæ
periculum minitantur. Supercilia
laudat parua & orbiculata Hebeni
more coruscantia: Maxillas sibi
confingit dealbatas, modicè in me-
dio excauatas rosarum tincturam
coloris elegancia vincentes: os co-
rallinum intùs duplici ordine gem-
marum Orientalium albissimarum
&

& nitidissimarum exornatum & ob-
fitum, è quo tanquàm ex Libano o-
dor suauissimè redolens deferri vi-
detur. Mentum affingit & addit ro-
tundum, cauatum, & medio depres-
sum, colore vniforme, planum &
politù superficie alba sericata: col-
lum lacteum, gulam niueam: si-
num ocellis repletum: mammas ro-
tundas alabastrinas, nunc turgen-
tes, & per vices vacuas aut inanitas,
maris fluxum & refluxum imitan-
tes, quarù summitates duobus glo-
bulis terminantur viridantibus &
vetonicæ altulis colore tinctis: quæ
inter hos monticulos gemellos in-
teriacet talis ampla est & spatiosa:
deniq; ipsa cutis qua integrum cor-
pus inuoluitur Iaspidis & Porphyri-
tis splendorem superat. Quid dicâ?
triginta & sex venustates illæ quæ
ad formæ perfectionem requirun-

tur & desiderantur, tum ipsa quæ omnem pulchritudinē superat gratia huic misero occurrūt, cuius umbram persequitur, nec quieti locus ullus est reliquus. Non multi elapsi sunt anni, cum viderem generosum quendam hoc morbo laborantem, qui mea opera curatus fuit, cum umbra sua solus sermonem habuit, hanc amplexabatur, deosculabatur, prosequabatur, nostramque de formæ confictæ venustate sententiam rogabat: huius morbi molestijs per tres totos menses vexatus tandem conualuit. Antiphori apud Aristotelem sibi ante oculos obuersari putabat sui corporis imaginē. Sunt qui huius rei causam ad radiorum visualium percussum referunt: mihi verò magis placet in imaginationis deprauatæ læsionem culpam conferre.

CAP. XI.

Methodus curandi Delirantes & Melancholicos Amatorios.

Vius morbi curandi duplex ratio occurrit. Harum prima est, vt rem expetitam assequantur. Altera in ipsius medici arte & industria ponitur. Sed ad priorem reuertamur. Apud omnes est receptissimū, quod sublata causa ipsum etiam malum tollitur. Quare cū huius morbi causa primaria sit rei quam concupiuerunt vehemens appetitus, eodē satiato & contento maximus morbi impetus auferetur: etsi in corpore tanti mali vestigia quædā altiūs defixa permanserint. Hoc modo curatū legimus Antiochum nefario amore moribundum. Cū enim

Duplex
est modus
huius
morbi cu-
randi,

Primus.

Historia.

- enim ab Erasistrato certior factus
1 esset Seleucus pater, amore filiū interiturum, quidpiam potiūs perpeti maluit quā mortem filij, ideoq; veniam filio dedit, vt nefandā suam cum nouerca libidinem expleret.
- 2 Diogenes postquā Apollinis Oracula consuluerat, filium suum desiderio mulierculæ quam ad libidinē expetiuit ardentem penequē confectum, priūs sanare non potuit, quā eandem ille compressisset.
- 3 Venit etiam mihi in mentem quod
Eadēmq;
iocosa.
in authore quodam scriptum legi, nimirum apud Ægyptios iuuenem quendam nobilis scorti Theognidis amore flagrantem ab eadem exclusum fuisse, neque recipi potuisse, nisi soluto argenti maximo pondere. Huic cum ad quietem accederet, per somnium persuasum fuit, se mulierem brachijs comprehensam tenuisse,

tenuisse, & cum illa libidinem suam
expleuisse: vnde à somno excitatus
extinctas in se priores desiderij flā-
mas sentiebat, neque amplius scor-
tum concupiuit. Re cognita, scor-
tum adolescentem in ius vocat, &
mercedem postulat, quòd per illam
sanatus fuit. Huic causæ iudicem eo
tēpore sors dedit Bocchytem apud
Ægyptios æquitatis opinione com-
mendatissimum: qui audita re de
eadem iudicium decernebat: statue-
batque vt iuuenis bursam corona-
tis aureis impletam in forum pro-
duceret, eosque in vas profunderet,
quorum aspectu & sonitu illa simili-
ter faceret cupiditatem suam, vt iu-
uenis imaginationis beneficio prius
conualuerat. Cum alijs omnibus iu-
stissimis æquitatis conditionibus ni-
ti hæc iudicis optimi sententia vi-
deretur, Lamiæ corti nobilitatissimi
repre-

reprehensionem vitare minimè potuit, sed eandem tanquam iniquam audiēte Demetrio amico conuellerat. Si auri (inquit illa) aspectus similiter in Theognide auri sitim sedasset, vt confictæ libidinis insomniū amoris incendiū in iuvene extinguebat, minime certè reprehendendus esset iudex, in hac sententia ferenda: verū cū aurum in forum prolatum Theognidis cupiditatem magis magisque augetet, mulieri iniuriam factam putabat, quòd illius cupiditati meliùs consultum non esset. Hæ à me Historiæ recensentur, vt fidem vobis legentibus facerem, hanc Melancholiā Eroticam in plerisque tum curatam fuisse, cū ipsi rem sint assecuti, quam desiderabāt. Verum iste curandi modus non paruum ad impietatem aditum patefacit, cū prima in medicina lex sit, vt
valetu-

valetudinis causa neque rogemus
res turpes, neque concedamus ro-
gantibus. At in hoc morbo multa
expetuntur inhonesta libidinosè,
quæ concedi non debent, nec pos-
sunt, salua pietate in Deum & iusti-
tiam in homines. Ratio igitur alia
medendi excogitanda est, eaque ex
industria medica petenda. Quare Secundus
modus
curandi
Melan-
cholicos
eroticos.
si quo pacto acciderit, ut ad hos
medicus sit accersitus, huic opera-
danda est, ut sermone blando isti
imaginationis errores amovean-
tur: futuri periculi grauissimus me-
tus his iniiciendus, ut cautiore sint
& tardiores ad ea phantasmata cō-
cipienda aut admittenda: quod asse-
quemur facilius exemplis eorum e-
narratis qui isto errore occæcati, a-
nimi sui corporisque naufragium
fecerunt. Sin hac non successerit, alia
aggrediendum est via. Multis enim
simul

simul conuocatis, ad eam rem instructus & paratus amicus aliquis, mulieris quam amauit melancholicus famā detrectet, leuitatem incuset, inconstantiam arguat, stultitiam prædicet, ipsumque ab illa contumeliose excludi, & indignum putari ab illa qui cum illa uiuat: illam nullis pudoris vinculis contineri, muliebrem exuisse pudicitiam, omnia denique libidine belluina metiri, & verecundiæ fines omnes transiisse. Atque ut iste reprehendendi modus ad sententiam mentemque commutandam plurimum valere videatur: ita ipsius melancholici laus, ex ingenij sui & rerum per se gestarum commendatione petita magnam videtur oportunitatem habitura, ut ipsius gratiam & amorē aucupemur, ut in ipsius animum influamus & ab amore petulanti abducamus.

mus. Quod si hac ratione desudantes propositum minimè assequamur, & huic malo mederi non possimus confirmato & rebeli, ad alia remedia est confugiendum. Inter quæ, ipsius loci commutatio haud paruum videtur comodi allatura. Loci mutatio. Loco enim remotiore Amatæ aspectus auferetur, qui pestiferam amoris flammam solet excitare: cuius solius nominis auditio furias commouit. Cubandi & commorandi locus sit campestris domo delicata: Deambulatio frequens, exercitatio multa eademque iocorum varietate producta, ut eo modo ab amoris sollicitudine animus auocetur. Exercitium. Venandi, & gladiatorum more concertandi per vices studium, multum valent, tum optimarum historiarum lectio, & musicæ concentus harmonicus. In Diæta cauendum

cauendū ne cibus vescatur succi cras-
sioris, aut victu vtatur pleniore: ve-
rendum enim est, ne sanguine exca-
lesfacto carnis stimuli commouean-
tur, & libidinis faces incendantur.
Sublatis enim Desidia, Baccho &
Cerere, friget venus. Ex poetarum
monumentis, quę delicatis suis ver-
sibus expresserunt, facillimè colli-
gamus, nullis Veneris illecebris ca-
pi Dianam, Palladem, aut Vestam
potuisse: quod Pallas bellicis rebus
exercitata, Diana venationis mole-
stijs defatigata: Vesta vitę austeri-
tate & ieiunijs eneruata Veneris vo-
luptati nullum locum relinquerent.
Quod si illa à Nigidio, Samocrato
& Ouidio amoris decantata reme-
dia, & eius generis quamplurima
nullum huic malo leuamen adferāt:
tantasq; in corpore amoris impetus
vires obtinet, vt huic parere etiam
animus

animus cogatur: huic eadem remedia conueniunt, quæ alijs melancholiæ speciebus accommodauimus præcedentibus capitulis. Expurgandus est humor medicamentis leuioribus per vices, qui altiores in cerebro radices egit, & habitum procreauit siccum. Eiusq; intemperies sicca, Balneis vniuersalibus, fomentationibus aptis & proprijs est emendanda, & vsu rerum humectantium corrigenda. Enutriendum est corpus iusculis, lacte amygdalarum, decoctione hordei, lacte caprino. Vigiliæ etiã suis remedijs sunt propulsandæ: Excitandum etiam cor est & exhilarandum confectione aliqua cardiaca. Extant veterum quædam remedia ad hunc morbum profligandum, sed à Christianis minimè probanda, sunt enim admodum diabolica. Placet enim illis vt sanguis

Erotici vt
verè melancholici
sunt curandi.

Remedia
diabolica.

M

hunc

hunc affectum inferentis, siue maris
siue fæminæ, potione hauriatur, quo
epoto omnis amoris appetitus tol-
litur. Apud Iulium Capitoli: scrip-
tum legimus vxorem Mar. Aurelij
tanto gladiatoris cuiusdam amore
conflagrasse, vt in grauissimum vi-
tæ discrimen incurreret. Re verò
Aurelio cognita, magos consuluit,
quorum iussu gladiatorem truci-
dandum curat, vt eiusdem iam pro-
fusum sanguinem mulier exhauri-
ret. Imperabant etiam, vt ea nocte
Aurelius cum vxore concubaret:
quo congressu filiū concepit, suoq;
tempore auctus est filio pater An-
tonio Commodo salua matre. Quo
apud Romanos nemo fuit vnquam
magis ab humanitate alienus, nemo
crudelitatis immanitate magis co-
inquinatus, & in lucem editus: Gla-
diatoris mortui potius præ se spe-
ciem

ciem ferebat quàm Aurelij. Et ineunte ætate simul & prouectiore gladiatoribus potiùs quàm alijs familiarissimè utebatur. Hæ sunt illæ demonis astutiæ quibus impostorum opera fretus mundum in fraudem impellit.

CAP. XII.

De tertia Melancholiæ specie quæ Hypochondriaca appellatur, & eius differentijs.

Vpereft tertia Melancholiæ species, reliquis faciliior, minusque periculosa: cuius cognitio & indagatio plurimas habet difficultates. Maximi enim medici, de huius morbi essentia, de causis, & loco affecto differentes in varias sententias distrahuntur. Receptissima huius morbi nomina

sunt Hypochondriaca & flatuosa.

Nomen
Hypochō-
driacæ.

Huic morbo Hypochondriaca nomen imponitur, quòd Hypochondrorum regionem tanquàm sedem occupet: quoniam etiam flatus copia huic morbo famulatur, idèd & flatuosus appellatur. Diocles hunc affectum, esse inflammationem putabat pylori, qui est exitus ad intestina, per quem alimenta concocta dilabuntur: quòd eo laborantes oppressionem grauiorem in ea parte sentiunt, & ventriculi dolorem cum distentione maiore: æstus in præcordijs totoq; ventre, flatusq; plurimus suscitatur. Hunc sequitur humor serosus ex ore fluens, quasi è cerebro emanans, & per colaturas in os delabens. Galenus libro 3. de locis affectis, vel pedibus ire in eam opinionem videtur, cui recentiores medici aperte refragantur hac ratione

Opinio
Dioclis.

Opinio
Galen.

tione adducti. Si in ventriculo vlla
 esset inflammatio, febre vacare non
 potuit continua, atque ipse morbus
 inter acutos esset numerandus: Ac
 experientia edocti cernimus Melan-
 choliam Hypochondriacam mor-
 bum esse diuturnum, & à febre ple-
 runq; immunem. Placuit Thophilo
 eandem inflammationem Hepatis
 & intestinorum statuere: quam si ita
 interpretari velit, vt eandem siccam
 quandam inflammationem dicat,
 quam Græci *σκληρυν* nominant, huius
 opinio omninò reiicienda non est:
 sin hunc æstum phlegmonem putet,
 quæ est tumor præter naturam, in
 eandem cùm Galeno reprehensio-
 nem incurrit, quòd hepatis & inte-
 stinorum inflammatio in eadē cum
 morbis acutis classe locatur. Optimi
 huius ætatis medici Melancholiam
 Hypochondriacam definiendo cō-

ratio
 Opinio
 Theophi-
 li.

*definitio
melancholice
Hypochondri-*

*Sedes
melan-
cholicæ
Hypo-
chondri-
acæ.*

cludunt esse intemperiem siccam & calidam venarum Mesenterij, hepatis & lienis, quam humorum crassities ex obstructione procreavit. Quibus excalefactis ex his plurimi vapores immanius efferuntur, quos causas esse statuunt eorum accidētium, quæ sequēti capite describentur. Atque hæc definitio ipsam Hypochondriaci morbi essentiā complectitur, locorum affectorum manifesta demonstratione, & causæ morbum inferentis perspicua explanatione facta. Partes enim in quibus hic morbus potissimū oritur & propagatur, sunt Mesenterium, iecur, & lien. Mesenterium autē longius se diffundit, continet enim infinitam venarum scaturiginem, glandularum concursum admirabilem, & eius corporis rubri magnitudinem, quod Panchreas nominatur.

Mesen-

Mesenterium autem officina quæ-
<sup>Mesente-
rium.</sup>
 dā, seu (vt verius dixerim) focus est,
 & seminarium plurium morborum,
 inprimis autem febrium intermittē-
 tium. In eo enim est consistendi lo-
 cus oportunus, in quo humor stabi-
 litus excalefiat melancholiam Hy-
 pochondriacam suscitans: neque in
 venis solū delitescit, sed per vni-
 uersum Panchreas expatiatur ven-
 triculo vicinum, & primo intestino-
 rum, duodeno inquam siue pyloro
 incubat. Galeno itaq; & Diocli est
 ignoscēdum, quōd Panchreas à py-
 lora minimè distinguere potuerūt,
 quarum partium vicinitate decepti,
 in hunc errorem incurrebant. Alte-
 ra pars, quæ huius morbi sedes po-
 nitur, est ipsum hepar, quod nimio
^{Hepar.}
 feruore estuans, vehementiore at-
 tractione præcocem in ventriculo
 reddit concoctionē, dum cibos nō-

*Error Galeni
et Diocli*

et em
lienis

Lien me-
lancho-
licæ Hypo-
chondria-
cæ sedes
vīitata.

dum concoctos attrahit: aut feruore nimio humores in venis excalefactos diutiùs retinet. Verùm huius doloris Hypochondriaci frequentissimus prouentus ex ipso liene manat, cui ab ipsa natura ad succum melancholicum expurgandum proprium munus est delatum: qui si aut ipso attrahendo, aut in eodem expurgando vt inde alatur: aut in eius excessu profligando aberrauerit: dubitandum certè non est quin hic humor incoctus & putredini obnoxius, per proximarum venarū vehicula delatus in vniuersum corpus, eius naturalem œconomiam & gubernationem perturbauerit. Hæ sunt illę corporis partes quæ in melancholicis præcipuè afficiuntur, Mesenterium, hepar, & lien. Harum partium morbos parit obstructio, quòd in venis humores congeri solent

lent. Impacta autem hæc materia ^{Causa morbi hypochondriaci.} aliàs est humor simplex, vt humor melancholicus naturalis : aliàs est humor vltus & atrabiliaris : aliàs humor pituitosus & crudus : aliàs idque plerunq; est duorum aut triũ humorum confluxus. Verũ priusquàm morbus sit Hypochondriacus, ipsa materia feruet & excalescit, si materia fuerit biliosa, aut adusta facillimè incenditur : sin natura frigida vt Melancholia & pituita, commorandi diuturnitas, & perspiratio impedita in ea æstum suscitabunt : sin hac ratione non excalescat, vel modico fermenti ab ipsa bile adusta ad ipsam materiam præparatam delato citissimè conflagrabit. Atque hic feruor ab antiquis ^{αἵματι} nominatur. Ex quo fit, vt morbus Hypochondriacus inflammatio sicca definia- tur venarum mesenterij, hepatis,

*Differe-
tia. Hy-
pochon-
driacæ
melan-
cholicæ.*

Hepatica.

*Splene-
tica.*

tis, & splenis ab humore producta in
hijs diutius inhærente. Hac posita
definitione, huius omnes differen-
tiæ elucescunt, aut à parte læsa, aut
à materia peccante, aut ab eius ac-
cidentibus desumptæ & traductæ.
Ex partibus læsis triplex est Hypo-
chondrica passio. Hepatica: Splene-
tica, & Mesenterica. Hepatica solius
Hepatis vitio contrahitur: cum su-
pra modum incalescens hepar, vs-
tûmque à ventriculo ingentem hu-
morum crudorum copiam prolici-
at, eodemque seruire intemperiem
procreat humorû calidiorem, quos
in suis venis retinet penè infinitis,
aut in venæ portæ ramulos omnes
distribuit & deponit. Splenetica: a
lienens deprauata functione oritur,
cùm humorem melancholicum ad
se nequeat attrahere, aut attractum
expurgare, aut immodicè accumu-
latam

latam tempestiuè propellere. Quæ
quidem vitia tam maximè solente
uenire, cum ipse lien aut aucta mag-
nitudine, aut diminuta eius quan-
titate naturali peccat, eoque vis-
cere inflato tam excrementorum
attrahendorum facultas, quàm re-
tinendorum potentia tollitur: quo-
rum in vniuersum corpus regurgi-
tatione, integrum niacie conficitur.
Hoc ab Hippocrate obseruatum fu-
isse fidem faciūt illa de morbis epi-
demicis scripta: quibus lien augetur,
his reliquum corpus contabescit.
Scitissimè etiam Traianus Impera-
tor lienem cū fisco regio conferre
solebat: vt enim eo locupletato po-
puli loculi exinaniti exhauriuntur,
ita auctam lienis magnitudinem re-
liqui corporis macies consequitur.
Huius etiam viscens diminuta mag-
nitude non minori corpus incom-
modo

modo afficiet; nam cū tanta humoris melancholici colluuiēs fuerit, vt in liene, humor cōtineri minimo possit receptaculo destinato, nec tempestiuē ad eundem attrahi, in omnes mesenterij partes illabi cogitur. Familix cuidam, eidemque nobili familiaris nimium hic morbus fuit, quo correpti tres aut quatuor, annum agentes tricesimum quintum, ē vita excesserunt: quorum interitus vel maxima causa in diminutū lienē cum suo officio fungi non reijcenda videtur. Ultima Melancholię Hypochondriacę species (quam si velimus, Mesentericam appellemus) Panchreas, eius glandulas, venasque Meseraicas occupat. Cui Hippocrates alijque hystericam illam melancholiam adiunxerunt, quę tentis mensibus ab utero nasci videtur, quę etsi similes cū alijs habet affectus,

Mesenterica.

fectus, nonnunquam tamen magis sunt violenti & feroces, propter admirabilem illam quam habet vterus cū omnibus corporis partibus sympathiam. His accedit altera Melancholiæ Hypochond. differentia, à materia desumpta, eaque est duplex. Differen-
tia secun-
da Hypo-
chondria-
cx. Vna enim fit à melancholia frigida & naturali, quæ in venarum cavitatibus diūtius coarctata & compressa postea incenditur: Alia à pituita Postrema
differen-
tia. crassa & viscida, cū summa humorum cruditate coniuncta, in qua etiam bilis aliqua delitescit. Vltima huius differentia ab eius accidentibus est petita, nam aut levis est aut violenta; recens denique non confirmata, aut inueterata & completa.

CAP. XIII.

Signa Melancholice Hypochondriacæ & accidentium huic coniuñctorũ causæ.

Effectio Hypochondriaca cū læuissimorum symptomatum author sit, tanta acerbitate plerosque vexat, vt ipsis mortem minitari videatur: vnde mortuos esse ipsi sæpius persuasi sunt.

*in subitata
signa
melancholice* Nam præter mæstitiam & timiditatem illam, quæ omnibus Melancholicis sunt communes, hijs hypochondria ingenti feruore æstuant,
 2 venter inferior, murmure & sonitu
 3 occupatur: latera flatuum impetu
 4 violento petuntur: pectora compressione coërcentur, vnde propter impeditam dilatationem doloris vi
 5 crebrius respirare coguntur: quæ expuunt, subtilia sunt & aquosa: tan-
 6

Hypo-
chondria-
ex affec-
tionis
sympto-
mata.

tâque

táque ventriculi fluctuatione tor- 6
 quentur, vt eundem aquarum gur-
 gite exagitari patent: His cor motu 7
 non naturali concutitur, quem cor-
 dis palpitationem nominant: in si- 8
 nistri lateris regione lien incum-
 bentis alicuius rei acrioris, & per-
 petuo mouentis sensu anguntur: su- 9
 dore leuiore perfunduntur cum
 animo deliquio, facies ardore & 10
 colore rubro suffunditur: Oculi 12
 quasi ignis suffusione caligant: pul- 13
 sus crebrò mutatur & est frequen-
 tior: lassitudo vrget & debilitas v- 14
 niuersalis, præcipuè verò tibi arum:
 alius est pigrior, tradiùsque feces 15
 descendunt: lentè tandem & pede- 16
 tentim emarcescunt. Etsi hæc omnia
 symptomata à causa vniuersali ori-
 ginem ducunt, tamen singulorum
 exquirenda & indaganda est causa
 particularis. Ardor itaque ille, quem
 in

Causa
 particula-
 ris Acci-
 dentium.

Ardoris
causa.

Flatus
causa.

2

Materia-
lia.

in regione lienis, Hepatis & Mesenterij locisq; illis vicinis efflorescere sentiunt, ex Melancholico humore terreno siue pituitoso suscitatur, & incensus tumorem ingenerat, è quo teter vapor sursum effertur, partibusque contiguis officit. Qui in ijs locis conclusus per ventrem humoris fluctuantis sonitus obauditur, flatus, qui huic morbo semper famulatur, est soboles. Vnde ab antiquis melancholia flatuosa nominatur: cuius tam causam materialē quàm efficientem dicendo persequemur. Causa itaque materialis est humor crassus & atrabiliaris siue pituitosus. Vsitatissima est in hoc morbo horum humorum commistio. Nam hepate excalefacto (quod fere in Hypochondriacis est perpetuum) propter visceris vicinitatem, in-tempestiua fit ciborum semicocto-

rum

rum attractio : hinc illa humorum
crudorum infinita congeries in ve-
nis, ex hepatis intemperie calida
orta, tum humorum calidorum &
efferuescentium proventus, ex huius
visceris læsa temperie initium du-
cens. Vnde venæ tam humoris cru-
di quàm adusti copia turgent : nam
incoctus vndiq; per se semper con-
fluit, & temporis diuturnitate inca-
lescit & exurit. Efficientem flatus Efficiens
causa.
causam statuo calorem debilem, cu-
ius vi exagitata tantum est materia,
non superata aut euieta. Et quamuis
ipse calor per se satis validus est, vt
flatus materiam dissipet, tamen eius
multitudine inferior factus iure de-
bilis dicatur. Quam in pectore sen-
tiunt oppressionem eandem aut fla- Oppres-
sionis
causa.
tus, aut vapores crassiores pariunt,
cùm Diaphragma respirationis or-
ganum præcipuum premant : cùm

N

spatia

spatia intercostalia, musculosq; occupent: aut cum tunicis internis & externis imbibiti delitescant. Hinc dolores acerbissimi vsque ad humeros elati, qui interdum propter membranarum propagationem, & musculorum sympathiam integrū brachium cruciatu afficiunt. Quæ per ipsorum ora diffluit aqua si Diocli fidē adhibere velimus, inter ea melancholiæ Hypochondriacæ signa est ponenda, quæ sunt certissima. Cuius initium à ventriculi frigiditate duci est putandum, propter ingēs in eo cruditatis nocumentum. Ventriculi refrigerationem ab hepatis æstu chylum incoctum vehementius attrahentis, & eius pinguedinem omnem abligurientis, vicinarum deniq; omnium partium calorem auocantis & absorbentis oriri statuimus. Ex quo duplicem ventriculi

Aquæ ab
ore fluentis
causa.

culi refrigerationem colligimus. Vnam per priuationem : alteram positiuam, vt loquuntur philosophi.

Cordis verò palpitatio, & arteriarum motus inordinatus à vapore proficiscuntur, quem calor ex materia agitata suscitauit. Cum corde enim tanta contentione pugnat, tantaq; dimicatione concertat, vt motum suum accelerare cogat, vnde motionis mēsurā debita hoc certamine perturbata & impedita citissimè deficit. Rubor ille & ardor, quo facies suffunditur, motusq; tremulus totius corporis : tum pruritus tanquam formicarum incessus siue aculei, ex vapore fiunt, quem inferiores partes exhalant, aut flatu subtili. Sudores etiam frigidi ex vapore in hypochondrijs, (quasi ex lebetis aqua igne subdito) suscitato originem ducunt, cum ad cutem appul-

Cordis
palpitationis
causa.

Ruboris
causa.

Sudoris
frigidi
causa.

Lassitudo
spontanea.

Macies.

Alui pigrities.

sus eius frigiditate condensetur. Ceterum spontaneam illam lassitudinem vniuersalem membrorum procreant partim vapores per muscutorum cavitatem lati, neruorumq; substantiam mollitie labefactantes & debilitantes: partim crudus & serosus humor in venis cum sanguine vectus. Ex defectu & penuria sanguinis boni quem ad totius corporis nutrimentum natura destinauit, summa macies & ariditas consequuntur. Exhausta denique excrementorum humiditate per hepatis intemperiem calidiorem, alui pigrities maior existit.

CAP. XIII.

Historia duae mirandae Hypochondriacorum.

Ta mirandae aliquando morborum species reperiuntur, vt

non

non modò medicorum iudicia superent, sed præter opinionem accidentes etiam ipsos medicos magna admiratione afficiunt. Mihi duo Hypochondriaci occurrerunt, tanta mentis alienatione perturbati, quantum futura ætas nunquam (vt arbitror) videbit, & vt confirmare possum, nulla vnquam antiquitas vidit.

Monspessuli, noui certè ciuem quemdam morum probitate commendatissimum, habitu Melancholico, & temperamento atrabiliario, mitiore quadam melancholia Hypochondriaca laborantem: qui cùm morbi initium negligentius despiceret, eundem tantum augere & ingrauescere patiebatur, vt huius malitia ad extremam redactus fuerit calamitatem. Bis aut ter indies motum quendam leniorem sentiebat utroq; latere suscitatum, præcipuè vero late-

Historia
prima.

re lienem cooperiente: cuius sonitus cum impetu quodam extollere-
tur, non modò ab ægroto, sed & ab
alijs exaudiebatur. Vbi per octauam
horæ partem hominem occupasset,
vapor iste siue flatus ad Diaphrag-
ma & pectus subitò delatus hominē
tanta respirandi difficultate, & tussi
inani affligebat, vt verè asthmaticū
auderes dicere. Quo quidem symp-
tomate aut remisso aut euicto reli-
quum corpus tanta concussione ex-
agitabatur, quanta nauem in sum-
ma tempestatum iactatione fluitare
non crederes. Si decumbere, aut eri-
gere se voluerit, vtraq; brachia mo-
tu conuulsivo corripī putarentur.
Deniq; cū vniuersum corpus pera-
grando flatus occupassent, tanta vi
quasi data porta per os eruebant &
perflabant, vt astantibus nō medio-
crem timorem incuterent. Atq; hoc
modo

modo soluto paroxysmo æger bene se habere fatebatur. His etiam adiungendum est, quòd per tres annos antequàm è vita migrauit, quòtidie bis aut ter animi deliquium patiebatur, & corde deficiente ad vrinam excernendam admirabili desiderio stimulabatur: qua quidem excreta dolore recreatus conualuit. Huius morbi molestias cum diutius pertulisset, tandem eius cruciamentis interfectus moritur. Ad emortui corporis dissectionem accedo accersitus, eoq; libentius, quòd mea opera & consilio semper utebatur: cuius etiam laboris participem & collegam habui Dominum Hucherum, nostrę Academię Cancellariũ, quem ideo honoris causa nomino, quòd hunc tam in medicinę praxi quàm Theoria cum principibus hac ætate medicorum conferendum statuo.

Aperto corpore, pectoris cauitas aqua nigra maleque olente semiplena inuenta est: sinister cordis ventriculus eadem distendebatur, & integer arteriæ magnæ truncus eodẽ colore atro tinctus apparuit. His cõspectis ea mihi in mentem veniebant, quæ à Galeno 6. libro de locis affectis scripta legi: & astantibus ostendebam tam animi deliquium, quàm mingendi cupiditatem ab huius humoris malignitate prouenire, qui cor præteruectus, & per arterias ad renes delatus ad vesicam cõfluebat. De industria hoc à me obseruatum putetis, vt Galenum ab ea calumnia vindicarem, qua eum iuniores afficiunt, quibus persuasum esse non potest empyicorum & pleuriticorum pus per cor, aut arteriarum ductus expurgari posse. Sed hanc materiam fusiùs meis libris qui Anato-
nato-

Accommodatissima Galeni defensio.

anatomicam administrationem tradunt, pertractavi. Huic historiæ accedit etiam alia non minus mirabilis quàm hac hyeme obseruavi vrbe Turonensi in consilium medicū cum Dominis Anselmo, Valeseo, & Vertuniano, viris optimis & medicis perdoctis exercitatissimisq; aduocatus. Nobilis quidam iunior cum vix octauum aut nonum annum superasset, Hypochondriaco torquebatur. Hic singulis diebus circiter horam nonam matutinā in sinistro latere sonitum quendam auribus accepit, atque ilicò vapore quodam suscitato, & ad capitis verticem elato, pectus, faciemq; totam rubore perfundi sentiebat. Huic temporū arteriæ palpitabant: faciei venæ intumescabant: frontis denique angulis, quibus venę terminari solēt, immitissimus iniustus fui dolor solidi men-

Historia
secunda.

mensura definitus. Rubor tamen totum brachium sinistrum occupauit, vsque ad digitorum summitates exporrectus, & ignis sacri aut Erisipelatis naturam imitabatur, à quo tamen dextrum latus liberrimum permansit. Perdurante paroxysmo tanta acerbitate opprimebatur, vt loqui minimè potuit: lachrymas profudit copiosissimas: ab ore diffluentis aquæ copia omnem pene fidem superabat. Externæ corporis partes æstuabant, internæ instar glaciei frigebant: sinistra tibia varicibus frequentissimis scatebat. Deniq; quod ante hoc tempus inauditum fuit, parte capitis sinistra in qua os illud densum & arduum nascitur, ossis quædam pars ita depressa apparuit, vt medicorum admirationem excitaret nullo ictu aut casu præcedente; cuius etiam loci vel tactum mol-
lissimum

lissimum ferre nullo pacto potuit. Huius morbi sæuitia eò processit, vt nullis domari medicinis, nullis deuinci remedijs potuit. Vnde inito consilio, ad hoc redacta res est, vt morbo tam periculoso inusitatas curationes adhibere statueremus, & Alexipharmacis vteremur, quorum euentum exploratum adhuc non habemus. Perspicuum igitur est humores adustos & melancholicos in venis hepatis, lienis, & mesenterij commorantes & insidentes, pessimorum accidentium examina in vniuersum corpus immittere, quorum impetu seditiones concitatae, totius corporis rectam administrationem impedire solent.

CAP. XV.

Curatio Hypochondriaci.

Vrationem Hypochondriaci aggredientibus duo nobis remediorum genera necessaria putantur. Horum alia in morbi remissione quasi tum maximè opportuna sunt adhibenda, & ad futuri paroxysmi impetus retardandos, propulsandos & depellendos valere putantur. Vnde præseruatiua nominantur: alia ipsius morbi iam occupantis, & accidentium horrore ingrauescentis, reluctando vim comminuunt. Sed à prioribus dicendi principium sumetur: quæ in triplicem diuisionem cadunt, eaque sunt huiusmodi, Euacuantia, Alterantia, Corroborantia. Euacuatio est bipartita: nam purgandi rationem, & sanguini-

Præser-
uatiua.

Euacua-
tio.

sanguinis complectitur emissionem. Vniuersalis autem sanguinis emissio plurimum auxilij polliceri videtur ad hepatis intemperiem calidam emendandam : & ad sanguinis Me- ^{Sanguinis missio}lancholici partem aliquam euocandam: tum præcipuè, si vena interna siue basilica, quam nigram Arabes appellant incidatur. Particularis venarum Hæmorrhoidalium apertio inter ea numeratur remedia, quæ ad morbum Melancholicum curandum certissimum auxilium deferre censentur, propter directam lienis & mesenterij euacuationem. Apud plerosque receptissima & vsitata est Saluatellæ incisio, quam in sinistra manu vsque ad minimum digitum productam intuemur. Alter euacu- ^{Purgatio.}andi modus est purgatio: quæ si fuerit fortior, periculum certè est, ne humor commotus efferuescens, plus

plus solito efferatur. Quare in purgando modum tenere debemus, & partitis vicibus ipsa materia est auferenda. Cathartica sunt Phlegmogoga, & Melanogoga, quòd horum duorum humorum congeries plurimum & sæpiùs peccat. Inter hæc inedicamēta primas tenet Senna & Agaricus. Eo capite in quo primam Melancholiam pertractavi, medicinarum purgantium plurimę formæ proponuntur, quas si velimus ad huius morbi curam trāsferamus. Verū causa quæ hunc morbum parit, per se solitaria non est aut simplex, sed cum alijs complicata: conueniens & apta materiæ peccanti, instituenta purgatio erit. Mihi admodū placent Syrupi magistrales & Opiatæ, quorum componendorum exemplar ad imitandum vobis ante oculos ponam. R. radic. Buglos. & Asparag.

parag. cort. radic. Capparis, & Tamaris ana $\mathfrak{z}\text{ij}$. Cichor. cum toto Borag. Buglos. lupulo. fumiten. Ceterach. capil Veneris ana Mj. Absynth. pontica, & Melissæ ana P. j. glychyr. vuarum Corinthiæcarum lotarū in aqua tepida ana $\mathfrak{z}\text{ij}$. Seminis Citri, Card. benedict. & Endiui. ana $\mathfrak{z}\text{ij}$. trium florū cordialium flo. Cichorij summitatum Thyni & epithymi ana P. j. Bulliant in aquæ fontanæ qs. R. huius decoctionis optimè Colatæ lib. ij. quibus adde expressionem quatuor vnciarum sennæ orientalis prius infusæ in superioris decoctionis parte aliqua cum $\mathfrak{z}$. Carpophill. expressionē vncie vnius & mediætatis Agarici infusi in aqua Menthæ cū $\mathfrak{z}$. j. Zinziberis: cum sacchari quantitate conueniente, fiat syrupus perfectè coctus & ad vsum seruetur. Huius syrupi $\mathfrak{z}$. ij. vna vice sumantur semel

aut

Opiata.

Extractio
Sennæ
pülulis.

aut bis in mense cum iure pulli, in quo Boragi. Buglos. Lupulo. & Cap. Veneris quantitas aliqua prius incoquatur. Componi etiam syrupus potest ex harum herbarum succis cū medicamentis solutiuis. Opiata quā superius descripsi, etiam in hoc morbo locum habet, sed aliam magis (vt arbitror) profuturā, alio modo componendam proponam. R. succi Mercurialis optimè depurati, quantum placet, in quo infunde per viginti quatuor horas Sennę orientalis ʒ. ij. Coquantur, & facta expressione forti fiat eiusdem ebullitio cum saccharo ad Electuarij consistentiam, cui adde Cassiæ recens extractæ ʒ. ij. Epithymi ʒ. ʒ. Caryophyll. contusorum ʒ. ij. misceantur accuratè, & fiat Opiata. dosis sit ʒ. ʒ. aut plus pro libitu. Quibus haustus iusculorum, aut opiatarū vsus est molestus

lestus hij pilulas deglutire pos-
sunt extractionis sennæ, Agarici
& Rhabarbari, nam alijs pilulis vix
locus aliquis est concedendus in hoc
morbo. R. Polypodij opt. ℥iij. radi-
cum & foliorum Cichor. Buglos.
Fumiter. Lupulo. ana M. j. prunorum
Damasc. numero duodecem: trium
florum cordia. M. j. fiat omnium de-
coctio ad lib. j. in qua coquantur
sennæ ℥. ij. β. Epithy. 3. vj. Agaric. 3. β.
postea maneant in infusione per in-
tegram noctem, manè exprimantur
fortiter. Expressioni adde rhabar-
bari optimi puluerizati 3. β. prius
infusi in eiusdem decoctionis parte
cum modico Cinnamomi: mane-
ant super cineres calidos, vt exic-
centur ad mediocrem crassitiem, &
℥iij. Epithymi additis fiat massa pi-
lularum blandissimè purgantium.
Quarum Dosis sint ℥iij. Habetis ea

Extractio
Sennæ
pro pi-
lulis.

cathartica quorum in purgando mediocritatem admodum probo. His Clysteriorum vsum si velimus ad iungere certè possumus, plurimum enim auxilij præstabūt. Verum quoniam hic humor crassus in profundissimis & abditissimis venis delitescit, difficilior eius euacuatio est futura, magisque laboriosa, nisi secundum artem instituta præcesserit. Confugiendum igitur est ad ea remedia quæ secundo loco recensuimus, & alterantia siue contemperantia vulgò dicuntur. Quorum vis maxima in hoc humore attenuando & humectando cernitur. Horum quædam sunt interna, quædam externa. Internorum numero habenda censeamus apoze-
mata, in quibus mediocris quædani aperiendi facultas esse debet, vt obstructionis in-
commoda auferantur, & calefaci-
endi

Apoze-
mata.

endi offensio diligentissime vitetur:
mirifice ad hanc rem. conferūt her-
bę hepaticę & spleneticę, inter quas
absinthij vsus est celeberrimus.

Testes enim sunt complures locu-
pletissimi, solo decocto Absynthij
quamplurimos ab Hypochondria-
ci calamitatibus fuisse vindicatos.

Neq; abs re factum erit, quo facili-
us humores contemperari incidan-
tur, & canalium siue ductuum ora
patefiant & referentur, si decoctum

*Absynthij vis
in morbis
hypochondriacis*

Chinæ cum modico Sasafras per
duas septimanas perpotandum af-
feramus: iuscula quę humectant &
contemperant, tum recte viuendi in-
stitutus modus, lactisque vsus, huius
humoris siccitatem præparando &
humectando commodissime emen-
dabunt. Inter externa primò locum
Balneis vniuersalibus tribuendum
omnes arbitrantur. Lienem etiam &

*Chinæ
decoctum*

*Remedia
alterantia
Externa*

mesenteriū, fomentationibus, vñctionibus, & linimentis reficere debemus, in fomentationibus emolliendi & modicè aperiendi, tum etiā attenuandi potentia esse debet, & his semper aliquid commiscendum, quod flatus discutiat. Horum medicamentorum satis familiāres & notæ sunt formæ. Oleum de Cappari-
rib. amygdalis amaris, de genista: Sambucinum, liliaceum, Camomelinum & alia huiusmodi ad hunc affectum aptissima habentur. Ultimū remedium genus est eorum quæ corroborare & munire partes possunt. Multa enim melancholicorum viscera debilitata huius humoris malitiam non leuiter inflictam ferre coguntur: præcipuè vero Cor, ventriculus & Cerebrum, Cordis debilitas, tremorem, leuesque animi defectus accelerāt. Ventriculi diminu-

ta bonitas cruditatis author esse so-
let. Cerebri deniq; labefactata tem-
peries in melancholicis, imagina-
tionem & rationem obnoxiam tra-
dit perturbationibus. Danda igitur
opera est, vt hæ partes foueantur.

Ad cordis corroborationem conse-
runt medicinæ externæ & internæ.

Cordis
corrobo-
borandi
modus.

Inter externas sunt opiata, Cōditæ
& tabellæ. R. Conseru. radi. Bugloss,

Opiata.

& florū Borag. ana ꝑ. j. Carnis mi-
rabolano: & corticum Citri condi-
ta. ana ꝑ. β. confectionis Alchem. de
gemmis, specierum lætificant. ana
ʒj. cum syrupo de pomis fiat opi-
ta. De qua sumat bis aut ter in septi-
mana cum exigua quantitate aquæ
Buglos. R. specierum electuarij de
gemmis, & lætificantis ana ʒj. con-
fecti. Alchem. ʒ. β. margaritarum &
Smaragd. in tenuissimum puluerem
reducturum ana ʒj. Sacchari solui

Tabellæ.

in aqua Borag. aut Melissæ quantū
 sufficit. Fiant tabellæ ad pondus ziiij.
 quas sumat manè & vesperi per du-
 as aut tres vices in septimana. Deli-
 catis autem & mollioribus nimi-
 umque palato indulgentibus confi-
 ci solent moscata cardiaca aroma-
 tica. R. tertiam partem nucis myri-
 sticæ conditæ, Corticis tenuioris
 Citri condit. mirabolano. Condit. a-
 na zij. Ambraë gris. & mosci ana 3. ʒ.
 Sacchari duplex pondus omnium:
 cū mucilagine gummi Tragacanth.
 soluti in aqua Buglos. fiant Mosca-
 ta. Vsus horum medicamentorum,
 in quibus caloris vis aliqua maior
 inuenitur, in melancholicis Hypo-
 chondriacis parcior esse debet, ne
 eorum abusu humor irritatus inca-
 lescat. Remedia externa, quæ ad cor-
 dis confortationem adhiberi solent,
 in varias species distribuuntur: in E-
 pithe-

Moscata.

Remedia
 Externa.

pithemata liquida & solida, olea, ^{Epithema}
 Vnguenta, & sacculos. R. aquarum ^{Liquidum}
 Buglos. melissę & rosarum ana ʒiij.
 vini albi ʒj. ʒ. granor. tinctorum, flo-
 rum Cordial ana ʒj. specierum Dia-
 margarit. Diamb. ana ʒ. ʒ. Croci
 ʒ. ʒ. misceantur & fiat Epithema cor- ^{Epithema}
 di applicandum. R. conseruæ flo. ^{Solidum}
 Borag. rosarum & melissę ana ʒij.
 confectio. Alchem. & de Hiacinth.
 ana ʒij. pulueris margaritarum & le-
 tificam ana ʒ. ʒ. cum aqua Melissę
 aut florū Auranti. fiat Epithema ad ^{Olea.}
 consistentiā cataplasmatidis, expan-
 datur super peciā Escarlati, & cordi
 admoueatur. R. oleorū Iasmini &
 Costini ʒj. Ambre gries. grana tria.
 His inungatur regio cordis: vel hu-
 ius loco (si parari possit) vtaris Bal-
 samo naturali. R. florum Camom-
 roris marini & Aurant. ana ʒij. ligni
 Aloes, Santali aromat. ana ʒj. olei
 Iasmi-

Vnguen-
tum,

iasmini, & Balsami naturalis, ana ʒj.
 Ambrae & mosci, ana, grana septem:
 Cerae albæ modicum. Fiat vnguen-
 tum pro regione cordis. R. folio.
 Melissæ, florum Boragi. & Buglossi.
 ana M.ʒ. corticis Citri & seminis ʒij.
 seminis Melissæ, Basil. Caryophyll.
 ana ʒj. pul. margarit. smaragdi &
 Hiacinth. ana ʒ.ʒ. Ossis de corde
 cerui ʒj. Santali rub. & Citri. ʒj. Am-
 bræ optim. grana quatuor aut quin-
 que. Contundantur & fiat sacculus
 interpunctus sindone ad formam
 cordis, & maneat super cor. Hæc
 sunt accommodatissima & maximè
 propria medicamenta, siue externa
 siue interna spectemus, quibus cor
 recreetur, & ea incommoda pro-
 pulsantur, quibus affici solent Hy-
 pochondriaci. Restat nunc alia cor-
 poris pars, cuius valetudini & firmi-
 tati consulere debemus: eaquæ est
 ventri-

Remedia
 quæ ven-
 triculum
 corrobore-
 rent.

ventriculus, atque vt cruditatis of-
fensio vitetur, & imbecillitas emen-
detur pulueres digestiui siue con-
coctrices ciborum concoctionem
iuuantes sunt assumendi: forasque
ventriculi regio oleis accommoda-
tis & proprijs est illinienda, in pul-
uere isto stomachico cauendum
certè est, ne calor modum superet.

R. semi. Anisi & Fenicul. condit. a-

na ʒiij. corticis citri condit. ʒj. mar-

garitarum præparatarum & coralli

rub. ana ʒ. ʒ. Cinnamo. optimi ʒ. ij.

Sacchari rosacei ʒiiij. fiat puluis, de

quo sumat cochleare vnum post ci-

bum. Externis etiam ventriculi de-

bilitas iuuanda est vnctionibus o-

lei nucis myristicæ, Nardini & de

Absinthio: aut sacculo repleto ab-

sinthij coma. melissa: caryophyllis,

mac. Cinnamo. rosis rubris, & hu-

ius generis pulueribus. Minimè cer-

tè

Puluis
digestiuius
Remedia
insultus
Hypoch.

tē negandum est hæc remedia, si negligenter aut imperitè apponantur, ita vt hepar attingant, quin hominē grauissimo incommodo afficient. Experientia enim edocti fatemur huius visceris intemperiem calidā, grauissimorum symptomatum originem & causam in Hypochondrijs extitisse. Quare munienda illa pars est vnguento rosaceo & Santalino loto in aqua Cichorij: aut Epithemate aquarum Cichorij, Endiui, Acetosæ, seminis Endiui, florum cordialium aut Santali rubri. Denique quoniam vis cerebri eneruata, & ad vaporum impetus depellendos imbellis eorum malitiam facilius excipit: idem pulueribus capitalibus, aromaticis leuioribus & mitioribus sustentare debemus. De remedijs præseruantibus quorum in paroxysmi intermissione potissimum vsus

usus est tempestivus: & quibus suo tempore adhibitis morbi accessus retardabitur: (Sublata enim causa accidentium effectus tollitur) hæc habui quæ dicerem. Cum verò morbi Hypochondriaci insultus ægrotum torqueat, aliorum remediorum auxilium est implorandum & symptomati quod magis vrget, est accommodandum pro arbitrio medici. Si enim debilitatis metus incidat, reliquis postpositis, ad cordis solamen quæ conferre possunt omnia sunt apportanda, qualia superius sunt tradita. Vel eorum loco & vice utamur confectione Alcher. pane vino madefacto, tabellis, Opiatis, Cordialibus & cortice Citri. Extrà etiam adhiberi possunt Epithemata liquida & sicca, Olea, Balsama, vnguenta, facculi. Sin (quod ferè in Hypochondriacis est vsitatissimum) oppressio

Remedia
insultus
Hypo-
chon.

Debilita-
tis reme-
dia.

Oppres-
sionis re-
media.

ex

ex vaporibus & flatu prognata, Diaphragmati & membranis molesta fuerit, crurum & tibiæ frictio-
bus vtendum est. Clysterijs flatum
discutientibus aluus subducatur.
Ventosæ maximæ vmbilico Lien
& toti ventri inferiori applicentur
& affligantur. Quòd si doloris tor-
mina magis cruciant, his succurrere
debemus quantitate parua Rosæ
folis, Aquæ Cinnamomi, aut aquæ
Cælestis: guttis aliquot olei chimi-
ci seminis Anisi, in iusculo calido:
commodissimus etiã vsus est The-
riacæ aut Mithredatij. Ipsi etiam fla-
tus pectoris angustijs inclusi, si le-
uioribus medicamentis cedere aut
educi nolunt, sacculis calidioribus
extirpandi & remouendi sunt. Sac-
culorum verò parandorum ratio est
huiusmodi. R. florum Camomel. &
Melilot. summitatum Anethi. semi.
Millij,

Millij, aut Auenarum sartagine feruefiant, facculis excipiantur pectori admouendis. Regio autem Lienis foueri debet fomentationibus, quæ vapores crassiores extenuatos discutiant & euocent. Hæ sunt tres illæ Melancholiæ species quas ab antiquis traditas accepimus: quarum vna in cerebro sedem habet: altera ex totius corporis sympathia hausta, & producta emanat. Tertia ab ipsis Hypochondrijs efflorescit. Illa quæ est posterior ita peruagatur, vt vix quisquam reperiatur, ad quem huius morbi molestæ acerbitates non peruenerunt.

FINIS.

DE LAVDE
MEDICINÆ: ET EM-
PERICORVM
FRAVDE.

LONDINI,
Ex officina typographica
Felicis Kingstoni
1599.

✠

✠

re
ho
mo
ne
Ci
ad
ter
va
tul
sta
vit
at
ti
ma

IN NOMINE DOMINI AMEN

AD VITAM

PER

CHRISTUM

IN

GLORIA

PERPETUA

AMEN

IN

GLORIA

AMEN

LAVS MEDICINÆ.

EA lege nati sumus vt homi-
nes hominibus prodesse
possimus. In summa tamen
rerum varietate & copia, quibus ab
hominibus ad homines maxima cō-
moda apportantur, non eisdem om-
nes delectantur. Alij enim ad iuris
Ciuilis studium: alij ad res bellicas
administrandas, alij ad rerum con-
templationem, alij ad linguarum
varietatem assequendam sese con-
tulerunt. Mihi verò cū potestas fa-
cta esset deligendi quem potissimū
vitæ cursum sequi vellem, ineuntis
ætatis commendationem à Diale-
cticæ & Philosophiæ præceptis, &
maturioris gloriam à Medicinæ in-

stitutis ducere conabar. Quare cum iam ad scribendum non mea me voluntas incitauit, sed amicorum persuasio hortaretur, quibus deesse nullo pacto potui, à medicine laudibus incipiendum censi, cuius fructibus hanc qualemcunque habeo familiam alo: ut si quid scribendo consequi possim, in ea arte exornanda potissimum ostenderem, cuius me professorem esse libenter præ me fero. Non sum tamē nescius, qui hanc prouinciam ingredi volunt, in qua nunc sumus, eosdem & præcipite & lubrico loco consistere. Nam cum eius artis quam exornandam suscepi, tanta dignitas sit, ut eandem omnium maximam pulcherimamq; Galenus audeat dicere: quis non videt quod omnis quæ de ea futura est oratio, si ieiuna aut exilis sit in doctissimorum hominum reprehensionem incurre-

re optimo iure debeat. Quis igitur
sum, ut eius dicendo magnitudinem
assequi me posse confidam; aut quæ
in me est facultas, ut de re maxima,
cum tot supersint viri, omni literarum
commendatione florentissimi, om-
ni studiorum genere ornatissimi:
omni linguarum varietate instru-
ctissimi audeam dicere. Nouum ita-
que à me in scribendo, aut inaudi-
tum prius ne expectetis, sed quæ in
vestris ingenijs hærent, eadem me-
cum recognoscite. Nunc verò ut
cancellis suis circumuallatum, pau-
cioribus terminetur scribendi in-
stitutum, in Medicinæ laudibus
prædicandis quatuor mihi pertra-
ctanda proposui. Dicam itaque pri-
mo loco de artis magnitudine: se-
cundo de difficultate, tertio de neces-
sitate, ultimo de eiusdem dignitate.
Atque illud in primis mihi dicendum
censeo,

censeo, causam talem oblatam esse, in qua scribendi materia deesse nemini potest, ita tamen scribam, ut non tam copiam à me in scribendo, quàm modum quæsitum videatis, Quæ gens vnquam tam moribus aut vitâ inculta fuit, ut Medicinæ suam dignitatem, & eandem profitentibus ingeniorum suorum fructum & gloriolam non concesserit? Neque hoc arroganter dictum existimari velim: quòd hæc ipsa medicina siue ab Apolline nata sit, ut fabulantur Poëtæ, siue à diuinæ sapientiæ plenitudine deriuata (ut sentiunt doctissimi) cœlestis sanè est. Si quis verò tam amēs est, aut sui nimium amās, ut quæ passim in sacris literis Deum medicinæ authorem fuisse attestantur, eadem pro nihilo putet: hunc ego sceleratum & perditum theologis refutandum relinquam. Ego
hujus

huius nobilissimæ artis dignitatem
& amplitudinem ratione & demō-
stratione probare cōtendam. Equi-
dem post absolutam corporum cœ-
lestium perfectionem, post exqui-
sitam rerum virentium & viuentiū
pulchritudinem, post perpolitam
hominis fabricam, cū iubēte Deo
singulis rebus nomina ab Adamo Gene. 2. 10
essent imponenda : tum rebus ipsis
aptissima & earum naturis conueni-
entia, quæque cum illarū formis
internis & externis quadrare opti-
mè potuerunt imposita certè fuisse
vel iurato fas est dicere. Quod pro-
fectò nunquam fecisset, nisi perspe-
ctas & cognitās Diuini numinis af-
flatu ipsarū rerū naturas habuisset, ex
quibus integra medicinæ sciētia co-
alescit. Neque profectò desunt, qui
omnem Arabum scientiam ab Hæ-
breis traductam à Mose eiusque so-

cenſeo, cauſam talem oblatam eſſe, in qua ſcribendi materia deeſſe nemini poteſt, ita tamen ſcribam, vt non tam copiam à me in ſcribendo, quàm modum quæſitum videatis, Quæ gens vnquam tam moribus aut vitâ inculta fuit, vt Medicinæ ſuam dignitatem, & eandem profitentibus ingeniſſimorum ſuorum fructum & gloriolam non conceſſerit? Neque hoc arroganter dictum exiſtimari velim: quòd hæc ipſa medicina ſiue ab Apolline nata ſit, vt fabulantur Poëtæ, ſiue à diuinæ ſapientiæ plenitudine deriuata (vt ſentiunt doctiſſimi) cœleſtis ſanè eſt. Si quis verò tam amēs eſt, aut ſui nimium amās, vt quæ paſſim in ſacris literis Deum medicinæ authorem fuiſſe atteſtantur, eadem pro nihilo putet: hunc ego ſcleratum & perditum theologis refutandum relinquam. Ego
hujus

huius nobilissimæ artis dignitatem
& amplitudinem ratione & demō-
stratione probare cōtendam. Equi-
dem post absolutam corporum cœ-
lestium perfectionem, post exqui-
sitam rerum virentium & viuentiū
pulchritudinem, post perpolitam
hominis fabricam, cū iubēte Deo
singulis rebus nomina ab Adamo Gene. 3. 20
essent imponenda : tum rebus ipsis
aptissima & earum naturis conueni-
entia, quæque cum illarum formis
internis & externis quadrare opti-
mè potuerunt imposita certè fuisse
vel iurato fas est dicere. Quod pro-
fectò nunquam fecisset, nisi perspe-
ctas & cognitās Diuini numinis af-
flatu ipsarū rerū naturas habuisset, ex
quibus integra medicinæ sciētia co-
alescit. Neque profectò desunt, qui
omnem Arabum scientiam ab Hæ-
breis traductam à Mose eiusque so-

rore haustam principio prædicat: ex
quo fit, ut qui in auri artificiosa com-
positione iam diu cum suo magno
malo desudârunt, illam tam occulte
philosophiæ patronû religiose co-
lant. Qui in annalium monumentis
evoluendis versantur, vident facilli-
me ab orbe condito nullam extitisse
in orbe terrarum regionē, quæ me-
dicinæ inventionem in Deos suos
maxima non retulit: aut ipsos medi-
cos inter Deos non numeravit, atq;
ut rem ipsam attingam, non est pro-
fecto dubium, quin homines hære-
ditijs patrum morbis coinquinari
(postquam diuini mandati limites
transilierant) tanti sceleris iustissi-
mas poenas etiâ in corporibus lue-
bant; quibus obruti penitus interie-
rant: nisi divina bonitas omnium
bonorum fecundissima parens, etiâ
remediorum & medicinarum do-
ctissimus

Atissimus author extitisset. Sed ut in-
 de scribēdi principiū peratur, vnde
 huius artis magnitudo ducitur, quid
 est ad illius magnitudinem explcan-
 dam illustrius quàm illarum rerum
 per quas omnis in medicina fit pro-
 gressus, multitudo & pulchritudo?
 Quas ne quis à me cōfictas arbitre-
 tur, ponam vobis ante oculos, quæ
 à Galeno libro de constitutione ar-
 tis medicæ verissimè copiosissimè-
 que dicuntur. Cuius institutū paucis
 persequar: opinor eos, qui eum li-
 brum perlegerunt, recordari Gale-
 num medicum informandum: eo
 loco sibi proposuisse, & quasi manu
 sua ducendum ad ea omnia, quorū
 adminiculo proficere & progredi in
 medicina possit. Ea verò sunt ejus-
 modi. Natura perspicax: à pueritia
 institutio: optimi eius temporis præ-
 ceptores: laboris tolerantia: verita-
 tis

Artis me-
 dicæ ma-
 gnitudo.

Constituit.
 Art. Med.
 cap. 6.

tis studium: methodus qua verum à falso secernatur: postremò eorum(quæ didicit sapiens) exercitatio: vident itaque viri doctissimi, ad quos huius literariæ gloriolæ hereditas, & rerum per Medicinam gestarum commendatio pertinet, verè me posse gloriari: siue harum rerum pulchritudinem, siue multitudinem, siue magnitudinem spectemus, nihil mente aut cogitatione fingi posse Medicina præclarius. Nonne ipse harum rerum numerus septenarius, in quo omnia præclarissima continentur nobis illustre aliquid & admirabile pollicetur? Septem, inquit Galenus, sunt quæ ad medicinæ studium conducunt: quo quidem numero septenario nō tam hæc medicinæ subsidia, quàm superioris mūdi machinæ propugnacula: planetarum series: infimi orbis

Numerus
septena.

bis admirabilia: optimarum artium,
dierum & sapientissimorum homi-
num soboles concluduntur. In alijs
artibus qui natura sunt hebetiores,
sumpto spatio ad deliberandum
præstare aliquid possunt viro docto
dignum: at in Medicina ita præceptus
est occasio ut nisi medicus accersitus
præsentis animi consilio utatur de
ægroto actum sit.

Hippoc.
Apho. I.

Legimus Marcum
Catonem senem & cæcum auidif-
simè Græcas literas didicisse, & in
hijs multū potuisse. At quis vnquā
in medendi arte fuit aliquis, qui non
in eadem exercitatus consenuit ab
incunabilis? Qui causas tranctant
forenses, quia inusitato veterique
studiorum suorum curriculo versan-
tur, ex libris nullo verborum flore,
nullo sententiæ delectu, sine sale,
sine facetijs eruere possunt, quod re
integrè absoluat. At ægrotantis ani-
mus

Cicero in
senectute.

mus asperis offenditur, lenibus mul-
 cetur, promissis excitatur, ita omnia
 perfecta medicina desiderat: nihil
 manum ferre potest: procrastinati-
 onem quia periculosa est formidat:
 nimiam celeritatem quia temeraria
 non probat: aciturnitatem quia sus-
 pitionis est plena vitabit: garrulita-
 tem quia ægrotis est molesta fugiet:
 omnia tutò plurimam celeriter: reli-
 qua iucundè si possit parat & medi-
 tatur. Quis igitur non videt quàm
 integrum, quàm omnibus numeris
 absolutum, quàm moribus modestum
 quàm artibus edoctum, quàm con-
 silio, quanta prudentia, & quàm alta
 quadam mente præditum hominem
 medicinæ studium sibi vendicat. Ille
 regit dictis animos, & pectora mul-
 cet, ut præclare Virgilius. Accom-
 modare enim se debet medicus ad
 omnia quæ patienti profutura pu-
 tantur

Virgil. Æ-
 neid.

tantur. Aucupari debet gratiam, quò
melius se habeant ægroti ad ea quæ
offeruntur: omnémque debet arri-
pere opportunitatem quæ medica-
mentis exhibēdis sit tempestiua, vt
calumniarum causæ auferantur. Hęc
si parua sunt & nullius momenti, ir-
ruant in possessiones nostras medi-
cas homines à porcellorum, ouorū
& pomorum Decimis colligendis
spe lucri auocati, homines inquam
imprudentes & impudentes, incon-
siderati, nullius consilij, nullius mē-
tis. Sin hæc ita præclara sunt, vt nihil
illustrius, ita magna, vt optanda in
omnibus, speranda in paucissimis:
ita admirabilia, ut Deorum potius
quàm hominum naturam attingere
videantur: absit, vt impurissimis
nebulonibus, tonsoribus, aurifabris,
Histrionibus, templorum Clericis
(indignis tamen qui legant vt Cle-
rici)

rici) in Medicinæ solio consistendi locus vllus concedatur. Alijs ratione materiæ quam tractant, & circa quam versantur dignitatis & honoris tituli mandantur & deferuntur. Qui enim imperij clauum tenet, hij quia respublica cui consulunt quiddam est maximum, ipsi vt sunt, sic etiam maximi & viri principes putantur. Et in vrbibus qui ipsarum gubernacula tractant, quia Ciuitas quiddam magnum est, aut maiores appellantur, aut alio honoris titulo insigniti alijs præsumunt. Theologi quia hominum animos instruunt ad pietatem: sacrosancti verbi mysteria exponunt: ad vitam cœlitus comparandam exhortantur, & in hominum animis excolendis plurimum desudant, apud omnes nationes locos tenent primarios. Quid verò potest esse cum Theologia coniunctius

Etius ipsa Medicina? nam si magnas
corporis intemperies mentis læsio- Gal.Com.
1. porth.
par. 34.
nes consequuntur: quis non videt
Concionatorum præcepta tantò fa-
ciliorem ad animæ emendationem
aditum habitura, quātò corpus for-
dibus expurgatū menti facilius ob-
temperat. Sed vt Theologis quam
sibi optimo iure arripiant, salutis a-
nimarum curam relinquamus, tamē
hominum corporibus ita nos Deus
præfecit, vt eadem tanquam mūdior-
los nobis regulis, nostræ (inquā) au-
thoritati, nostræ fidei, nostræ prudē-
tię cōmendauerit. Nā cū in huma-
ni corporis structura admirabilis
quædam diuinitatis significatio e-
lucet qua antecellimus, cūque ea
quæ ex elementorum concursu coa-
lescūt corpora, multis exposita sunt
alterationibus, vix ad aliquam tem-
poris diuturnitatem essent peruen-
tura

tura, nisi à summo, prudentissimòq;
omnium rerum Conditore, tantis
mutationum fluctibus moderator
Ecclef. 38. esset constitutus. Ergo ab altissimo
manauit medicina, & ipse hominū
causa medicamenta de terra pro-
creauit, nec abhorrebit illa vir sapi-
ens. Perspicuū igitur, est hominum
salutem ita Deo curæ fuisse, vt ipse
amore commotus, quo illos prose-
quitur, scientia medicinæ doctissi-
morum hominum animos imbuere
dignaretur. Excludendi igitur sunt,
qui rem tā sanctam illotis (vt aiunt)
manibus contrectare audent, & in
pistrinum dandi, aut in officinas de-
trudendi, vt quod medicorum est,
Horatius. promittant medici, tractent fabrilis
fabri. Habet enim cum sua magni-
tudine summam quoque coniun-
ctam difficultatem: potest quippe
verè dici; ita difficile hoc studiorum
genus

genus esse, vt sit laboriosissimum: nō
ita laboriosum vt desperandum, &
in medicina prima sequentem, ho-
nestum est in secundis tertij sue con-
sistere. Verū vt omnes intelligant
me cū de magnitudine dicerem,
neque falsas medicinæ laudes affin-
xisse, neque nouas iam difficultates
attexere: dico ex artis longitudine
eius magnitudinem, ex magnitudi-
ne eius difficultatem apparere. Hu-
ius rei testis est satis locuples in me-
dicorū scholis facilè Princeps Hip-
pocrates. Ars inquit longa: vita bre-
uis. In Platonis scholam, quia ipse
dixit, ingredi nemo audebat ignarus Apho. 1.
Geometriæ. Et profectò qui artis
Dialecticæ, Arithmeticæ, Astrono-
miæ, Physiologiæ expertes, & ne-
scij, medendi artē audent attingere,
cum ratione insanire dant operam.
Quis fuit vnquam in ædificijs extru-
B endis

endis bonus artifex qui architecturæ præcepta non cognouit. Atque hoc loco hominum infimorum & despicatorum scelerea, quid dico scelera, homicidia & facinora satis admirari non possum, qui cum alias artes, vel primis labris nunquam degustauerint, nec medicorum subsellia, vel ipso limine salutauerint, medicos se audet profiteri. Ad vrendum tamen & secandum non inuiti ut medici: ad purgandum non timidi & cauti ut docti: ad confortandum tempestiuè, ut methodici veniunt: sed perfrectissimæ frontis homines, & ad audendum proiectissimi, in leuissimis morbis ad periculosissimas curationes, in medicamentis exhibendis ad deleteria nefanda, & in ægrotis confortandis ad opiata & Nercotica præcipites feruntur. Neque profectò miror horum
versutijs

versutijs, non modò imperitam multitudinem, sed & viros sapientes in fraudē impelli: vt enim quisq; est vir melior, eò alios esse improbos difficiliùs suspicatur. Atqui hij suas quas alijs struunt insidias, easdem collocatas tanta religionis simulatione, promissorum pulchritudine, ostentationis vanitate, adulationis suauitate, periurij turpitudine, & verborum lenocinijs tegūt, vt quasi venenis hominum ingenia eripuisse putentur. Ex factionis conuentu omnia faciunt, nihil tamen priùs faciunt, quàm hominibus aurū aut argentum emunxerūt. Et quò facilius in hominum animos influere, & admirationem excitare possint: in incessu & sessu caput tenent erectum, aptè compositum, & cum gestu vniuerso coniunctum: cæsariem alunt comptissimam & delicijs superant

Cicero ad
Qui. fratrem

Emperici
descriptio

mulierculas. Et quoniam vultus omnes animi cogitationes & motus exprimit: cùm seueri videri volunt, vt continentes oculos habere putentur, elatis supercilijs barbæ partes superiores digito contorquent: cùm blandi & remissi, contractis brachijs barbæ partem inferiorem, miro tonforis artificio diffusam ostendant: si jocosì tanta vtuntur manuum gesticulatione, tanta oculorum inæqualitate, tanta digitorum osculatione, tanta genuum flexione, tanta tibiârû remissione & contractione, tanta denique totius corporis cõtorsione vt simiarum more, sapiens, morum censor, & rerum æstimator, ad ludû jocûmque non ad studium factos auderet dicere. Neque verò sunt in vestitu dissoluti, nam rugas habent lineas plus quàm muliebri nitore coruscantes, tortuosis inuolucris

com-

complicatas, ad vnguem porrectas
& compositas. Horum paucissimi
incedunt togati (quid enim habent
toga dignum?) sed Clamyde utun-
tur talari, grauitatis confictæ orna-
mento, & literarum quas profiten-
tur præcone. Denique, ne quid de-
sit, succincti & parati incedunt, cru-
menis turgētibus, pyxide deaurata,
cultris redolentibus, & quibus tan-
quam ex equo Trojano pulueres
cordiales, pectorales, Cardiaci, Be-
zoartici & Aromatici prodeūt. Ha-
bent præterea annulos, quorū palis
Antimonium conclusum est: hos
cū sapere plus alijs videri velint,
infundi in vino iubent, quo epoto
cum assumētis alius soluitur omne
magisterium superas sese credunt.
Neque mireris hos ita onustos ince-
dere, quid enim hijs magis conuenit
quàm lorarius & onus asinorum.

Vir bene
vestitus
pro vesti-
bus esse
peritus
creditur
&c.

Hæ sunt illæ fumosarum imaginum commendationes, quibus obrepere ad æstimationem contendunt imperiti. Hæc ego præterieram & facile passus eram silere, ne in hac ciuitate tanti facinoris immanitas extitisse, aut non vindicata esse videretur: nisi exteræ nationes hinc calumniandi occasionē arripuissent, & in nostros (nostros dico) medicinæ professores acerbius inueherentur. Extat libellus à Ro. Feuiuo de Medicinæ abusu conscriptus, in quo est videre quantam labem nostris doctoribus aspergit ex hac indoctissimorum Empericorū approbatione. Erit igitur humanitatis in hijs penes quos est huius mali corrigendi potestas magnum bonorum ciuium numerū hac calamitate prohibere: sapientiæ, videre multorum calamitatem à reipublicæ clade seiunctā esse

Feuius
pag 10.

esse non posse. Dignitatis, quam à maioribus acceperunt, Medicinæ existimationem, eandem nunc conservare, & posteris tradere, pietatis hoc tam diuinum donum ab impiorum nefarijs manibus vindicare. In cæteris rebus si quis labitur, calamitas resarciri & emendari aliquo pacto potest: at in medendi methodo si vel tantillum aberraueris cum detrimentum accipitur, vel minimus error facit maximum periculum. Cumque ita præceptis sit remediorum occasio, ut in medicis eisdemque doctis, eisdemque exercitatis, eisdemque grauissimis felicitatem potius quam facultatem desideres: nesciunt profecto, nesciunt qui Empericos indoctos & impostores patiuntur, quantis rempublicam iniurijs, quantis Academias calumnijs, quantis doctos medicos calamitati-

Opinio
felicitatis
in medicis
multum
valet. Plu-
rimos sa-
nat in quo
plurimi
confidunt.

bus affici sinunt. Quid enim potest esse ad crudelitatem acerbius, quam bonos ciues imperitissimorum medicamentis vexandos & necandos relinquere? Quid ad bonarum literarum infamiam turpius quam impostores, in quibus ne pilus quidem est boni viri, nec minima doctrinae umbra non castigatos in foro volitare, & impunè medicina abuti? quid ad doctissimorum hominum offensionem aptius, quam doctis proposita premia in imperitos conferri, & ab indoctis deuorari. Equidem mihi iam diu, multumque cogitanti, quibus potissimum modis in hunc errorem docti feruntur, tres profectò occurrunt. Horum primus est amicorum obsecratio: alter comitatus, siue humanitatis affectatio: tertius priuati commodi studium. At prima lex in amicitia est, vt ne-

que

que rogemus res turpes ab amicis, Erroris
causa.
nec faciamus rogati. Cumque co- Cic. de
Amicit.
mitter aliquid & benignè aliorum
causa facere velimus, exorari in a-

aliorum perniciem seua bonitas est.

Tantum autem abest, ut putem vi-
rum doctum philosophiæ præcep-
tis imbutum, ab honesto utilitate ab-
duci posse, ut eundem nulla merce-
de ad inhonestum attrahi potuisse
sentiam. Ego tam me volo poly-
gamix esse conscium quam huius
erroris participem. Nam cum omnes

Cic. de
Offic. lib. 1.

omnium caritates patria comple-
ctatur, qui ut in alios mites sint, in
hanc seueri esse volunt in exequen-
dis humanitatis officijs plurimum
aberrant. Quid igitur monstri alunt
qui in philosophorum scholis enutriti,
doctrinæ titulis exornati iureiuran-
do constricti cum Empericis com-
mercium, cum indoctis consilium,

cum

cum impostoribus societatem ini-
re capere & alere meditantur, an
quidquam potest esse cum salute
reipublicæ coniunctius Ciuium sa-
nitate? an quidquam ad Ciuium
sanitatem tuendam, aptius præcep-
tis medicorum? An quidquam ad
Medicinæ studium incitandum pa-
ratius quàm eandem profitentibus
gloria proposita? Non alit artes,
omnesque incéduntur ad studia glo-
ria. Quare hæc ipsa medēdi ars, et-
si multis difficultatibus obsita est,
multisq; impostorum calumnijs est
deprauata, retinet tamen solidam
suam laudem, & ad hominum vitam
conseruandam tãtas habet oportu-
nitates, vt solem è mundo tollere
videantur, qui Medicinam tollunt.
Quæ enim potest esse vita vitalis, si
cum tot externorum morborum in-
cursuris, tot internorum tempesta-
tibus

Cicero
Tul. Quæst.
lib. I.

tibus & procellis tanquam in alto
navis proposita sit vita nostra, si nul-
la ars esset, quæ remediorum adhi-
bendorum, morborum vitādorū,
& eorum curandorum rationem
præscriberet? Itaq; non somno, non
cibo, non potu commodè vii possu-
mus, si à mediocritate, ad quam nos
medicinæ exhortatur & instruit, dis-
cedamus. Sublata igitur ea arte, quæ
reliquarum rerum vsum rectum tra-
dit, & præcipit, sine quibus vita vita-
lis esse nullo pacto potest: periculū
certè est, ne quæ ad valetudinem na-
tura procreavit, eadem nos ad inte-
ritum præcipites impellerent. Vnde
non tam eius retinendæ, quàm exer-
cendæ summam esse necessitatem
ipsa per se fidem facit. Id mihi tertio
loco pertractandum proposui. Dico
igitur hac ipsa ineuntis ætatis insci-
tiam, pubertatis intemperantiam,
gran-

grandioris errorem, senilis imbecillitatem corrigi, emendari, propulsari & curari, ut nulla ætas sit, quæ medici opera non utatur, aut in qua medicorum præcepta locum non habeant. Valeant itaque homines indomiti & effrænati, qui medicè viuere, miserè esse viuere clamitant. Hoc in Epicureorum coetu tanquàm in grege porcorum, verum esse censeant homines intemperantes: at Christiani quos sacrarum literarum lectio ad tēperātiā efformauit, ipsaq; rationis præcepta ad moderationem modumque reuocant, aliter profectò & verè iudicāt. Hanc enim legem à natura arripuimus, ad quā etiam philosophiæ præceptis docti sumus, ut rationis participes dirigere vitā nostrā ad certā rationis normā debeamus, nō belluarū more appetitus turbine inflati & compulsi tanquam

quam Scilleo freto ad luxuriæ & libidinis columnas adherescere. Qui verò aut victus errore, aut laboris defatigatione, malè se habere sentiunt, idem potiùs quàm nullo auxilio vterentur, ad mulierculas, ad veneficas, aut ad impurissimos circulatores, & impostores circūforaneos cōfugiunt, ita vix quisquam reperiatur, cui persuasissimū nō sit singulis morbis accōmodari remedia posse: vim igitur naturę inferūt, qui medicinam excludūt. At verò indoctissimorum hominū dolis & fraude factum est, vt ad doctos medicos ægri tardius accedant. Postquā enim vrinarū inspectione siue deceptio potiùs, tātā apud imperitā multitudinē fidē nata est, vt ex eadē omnes dolores pręsentes dignosci, futuros pręsagiri putaret: ex hac, mulierculis alijsq; indoctissimis nō mediocrelucrū redūdauit

Diuinatio
per vrinā
incerta.

De

Bargulus
Illyrius la-
tro æqua-
bili reus
est prædæ
partitione.
Cic.offic.2

Multa per
contantur
nihil sciūt.

De grauidis enim, virginitate, mor-
bis externis non minùs confidenter
respōdent, quàm si stupri essent con-
scij, aut virginem compressissent, aut
omnium morborum differentias &
notiones matula comprehēdissent.
Habent præterea mulieres quibus
vox est venalis, his aliquid prædæ
impartiuntur, quæ tanquam suarum
laudū buccinæ, suis nominibus for-
mæ venustatem, corporis gracilita-
tem, concipiendi festinationem, pa-
riendi facilitatem, pilorum tincturā,
cutis nitorem pollicētur. Hinc puel-
larum & fœminarum tantus cōcur-
sus, hinc omnium ordinum, quasi
Apollinem consulentium tanta fre-
quentia. Versuti enim & callidi isti
nebulones miro quodam artificio
expiscantur omnia, vt nolentibus ex
ipsis nuncijs ægrotantium statum e-
liciant, quem tamen se ex vrinæ in-
tuitu

ritu affecutos gloriantur. Quod si
lucris aliquis odor illorum nares af-
flauerit, ita sagaces omnes luctandi
modos odoratur, ut quā spe & expe-
ctatione praeda deuorauerūt, eandē
citissimē assequantur. Horum alij
Arthriticorum morborum curam
sibi vendicant: alij in Nephriticorū
dolorum remedia tanquam in pos-
sessionem suam veniūt; & pollicita-
tionibus excludunt alios: alij omnia
Hydropum genera se curasse osten-
tant: alij secretum suū nescio quod
in omnes morbos comparatū col-
laudātes imperitam multitudinem
in fraudem alliciunt: & à medendi
methodo toto coelo aberrant. Atq;
ne quis me cum hac scriberem af-
finxisse putet, dico magnum illum
Arthriticorum medicum qui in jun-
cturarum dolores tanquā in belluas Histo. r.
imperium se habere gloriatur, cum
senem

senem sexagesimū annum superantem curandum suscepisset, & intempestiuè remedia repellentia ad locos affectos admouisset, eundem in grauissimum vitæ discrimen præcipitasse. Materia enim peccans à parte ignobiliore, ad cor detrusa febrē excitabat periculosissimam. Ego ad consilium accersitus eundem coëgi errorem confiteri & agnoscere. Sed vt videatis quàm auidè hæc hominum genera gloriam consecretantur, vix alicui vel minutissimo morbo medentur, cui grauissimorum morborum nomina non imponunt. Arthriticus igitur iste medicus insignis cum huic seni podagrico in cute cruris Erysipelas phlegmonôdes constitisset, Gangrena illum laborasse dicebat : quo extimesfacti propinqui me accersunt. Ille tamen curam accelerans homo nequam & perditus

Hist. 1.

perditus ut me anteuertaret empla-
strum Diachylon apponebat, quod <sup>Emplas.
ex succia.</sup>
quidem medicamentum tam huic
morbo conuenit quàm fames esuri-
enti. Huius turpissimi erroris con-
sciùs cum impune se id facturum
non putaret, mutat locum. Licet ea-
dem de alijs scribere, sed dies non o-
ratio deficeret, si singula persequer-
er. Nunc ut ad meritriceas illas per
vrias vaticinationes reuertamur, si
optimorum medicorũ opinionem
sequi velimus, inueniemus, profectò
nihil esse in his certi, nihil stabilitatis
propter multiplicẽ ex pluribus mo- <sup>Vrina Me-
retrix.</sup>
dis varietatem, inconstantiamq; al-
terationis. Equidem ut ingenuè fa-
tear, dico omne ex vrinæ aspectu so-
lo præsagium, tantum in se habere
firmamenti & roboris, quantum ha-
bet fidei & rationis in ludo Alea-
rum per poum facta responsio de
C fortuna.

fortuna. Quod quidem nomen Diabolicum siue fictitium siue genuinum sit, vt est vanitatis & impietatis plenissimum: ita Empiricis nostris tam conuenit, vt nullum excogitari possit aptius. Sed vt facilius intelligatis quantas occasiones fraudis sibi arripiant, qui alios fallere & decipere meditantur: exponam vobis quid mihi accidit. Histo. 3. Mulier quædam marito ægrotante summo mane eius vrinam ad me detulit, erat autem matula vitrea reliquijs pannorum lineorum & laneorum obstructa. Ego aspecta vrina respondebam, maritum fortassis esse sutorem vestiarium, & in rem suam incumbentem diligentius, & in valetudine tuenda negligentem & dissolutum, nephritico dolore laborare, & mingendi difficultate. Illa hoc audito obstupuit, & hominem calculo laborasse

borasse prius annuit: acceptaque in
scriptis medicamento descriptione
domum reuerſa rimarum plenissi-
ma (vt sunt plurimæ) effutiuit om-
nia. Poſtridie huius vicina ancillam Histo. 4.
ſuſpicans grauidam adducta vrina
obnixè rogabat, vt exponerem quid
de vrina ſentirem. Ego arrepta vri-
na reſpondebam nihil eſſe in vrina
reprehendendum vrinæ ſanę reſpon-
dente. At non putas eſſe grauidam
inquit? Ego eorum audaciam in-
crepans, qui talia ex vrinis diuinare
volunt, & eorum credulitatem qui
hijs ludibrijs fidem adhibent, muli-
erculam penè ad iurgia (quod eſt fa-
cillimum) excitaui. An tibi (inquit)
conceptus prædictio debet eſſe dif-
ficilior per vrinam quàm artis ſuto-
riæ præſenſio in propinquo meo he-
ri? Equidem vix me potui à riſu co-
hibere: ita mea reſponſione com-

motam reddebam mulierem illi tamen sæpius roganti, vt apertè & simpliciter dicerem quid putabam: respondeo non esse grauidam, ne meo errore ancillę famam læderem: optimum enim est peccare in illam partem quæ est tutior. Ex illa platea, aliquot nescio qua credulitate ducti ad me aduolant. Hoc si impostoribus, qui ex leuissima quaque re inanem rumorum vêtum colligunt, accideret: an non putatis eisdem profuturum: tum præcipuè cum imperitæ multitudini persuasissimū esse cupiunt larem se domi alere familiarem. Hæc sunt illa propter quæ medicina malè audit. Dum enim homines illiterati astutijs & dolis locupletissimi rem suam familiarem augere contendunt, artis dignitatem conuellunt. Tanquā enim mercenarij in foro obambulantes operam

ram suam locandam exponant summa verborum ostentatione. Hinc tanta lucra faciunt, cum iniquissimas pactiones verborum vi, morbi periculo & periculi metu exprimunt. Quo quidem conuentionis & pactionis genere quid homini docto potest esse indignius? Quid turpius quam suspicari quenquam qui medici opera usus est, in illum futurum ingratum, per quem ab imminenti mortis periculo est liberatus. Valeant igitur circumforanei circulatores in pactionibus exercitati & docti, in medicinæ methodo stultissimi & ignari. Hij nisi ex pacto argenti partem aliquam præ manibus solutam haberent propter grauissimos errores suos, quos in ipsis mulierculæ deprehendunt, oleum læpissimè & operam perderent: quare pacisci cum ægrotis volunt, argentum au-

Histo. 5. ferunt & salutem pollicentur. Vnius
tamen Chirurghi spinosi tanta fuit
vetustate corroborata audacia, vt
præceps generosum paralyticum
argento viuo illiniri iuberet, neque
prius pecuniâ accipere vellet quàm
curam absoluisset. Cùm tamen præ-
stare id nō potuit quod promiserat,
& ægrum multis doloribus vexa-
tum summa virium deiectione labo-
rantem relinquere cogeretur: mini-
mè profectò erubuit tanquam re
bene gesta mercedem impudenter
petere. Sed impudentissimè roganti
non defuit, qui satis constanter re-
sponsum accommodaret plusquam
procax. Incidunt etiam tempora, vt
ægroti qui optimorum medicorum
consilio vtuntur morbi impetu è vi-
ta tollantur iuxta illud poætæ. Non
Ouidius. est in medico semper releuetur vt æ-
ger, & in acutis morbis prædictio-

nes incertas esse statuit Hippocrates. Incerti enim sunt valetudinis euentus, & in omnibus morbis naturæ communis fragilitas est extimescenda. Medico tamen secundum artem omnia facienti si non ex voluntate res cedat, minimè profectò hæc ars est reprehendenda, aut medicus incusandus. Empiricis autem condonandum non est, qui morbi periculum non cognoscentes sanitatem pollicentur: & in summa rerum securitate mortem minitantur. Omnia enim fortè fortuna (vt aiunt) faciunt non arte, quod in sapientem medicum cadere nullo pacto debet. Magna profectò in quibusdam vis naturæ est, quæ aliquando nullo artis adminiculo morbos superat maximos, ad quã tanquam ad medicum, non ad Emperici præcepta ægrotantis salus est referenda. Hæc ideo à me

dicuntur vt omnes intelligant natura ipsa authore homines ægrotantes medicorum auxilia implorare, & ad medicinam quasi ad salutis anchoram confugere. Qui si vt fit plerumque in medico deligendo aberrauerint, credulitatis & stultitię id culpa fit non artis. Imperita autem
 multitudo nō rationis ducitur momento, sed rumorum turbine sumptus parsimonia, non salutis pretio huc atque illuc rapitur. Quare si hæc ipsa ars ex opinione vulgi ita est necessaria, vt eadem carere nullo pacto velit: tantumque apud sapientes valet, vt eius præceptis, præsentis morbos profligari, & futuros propulsari putet an dubitabimus in eam omnia ornamenta dignitatis conferre, quæ nos non modo ad viuendum, sed ad bene viuendum instruit? Equidē quoniam iam superest, quod
ultimo

ultimo loco dicendum statui, vt de
medicinę dignitate dicerem: Dico
atquę iterum dico cęteras artes aut Medicinę
Dignitas.
huius causa fuisse inuentas: aut iam
constitutas ad hominum salutem
fuisse conuerfas. Huius rei Testis est
Astrologica illa non parum efficax
in vena incidenda obseruatio. Testis
est in humorum tempestiua purga-
tione breuis illa, sed Hippocrate Aphoris.
digna sententia: Sub canem & ante
canem purgationes sunt difficiles.
Testis est illud summi philosophi
axioma: Superiora corpora non a-
gunt nisi interiora sunt disposita. Te-
stis illud physiologię principium, Aristot.
meteor.
eisdem nutrimur ex quibus sumus.
Testis est iterum & sæpius Hippo-
cratica illa ex temporum obserua-
tionibus futurorum morborū præ-
dictio. Quis enim nō videt hæc om-
nia quę per se vix sunt aliqua, tum cū Aphoris.
à me-

à medico ad vsum & hominum salutem reuocentur esse penè maxima. Nam syderum ortus, planetarum coniunctionum & oppositionum, motus & Lationis, solis & Lunæ speculatio quid haberent in se emolumenti, nisi eadem medicus ad sanitatem traduxisset. Laboriosum certè est, vt pulcherrimum philosophiæ studium, quod in rerum causis manifestis enarrandis, in abditis occultisque inuestigandis ponitur: atqui hoc profectò hominum saluti minimè conducere, nisi hæc corpora quorum causas & elementa philosophia indagauit, eadē medicina conseruaret. Vnde illud communi sermone prouerbum: Vbi desinit philosophus, ibi incipit medicus. Tum quid Martis, Mercurij, & Saturni aut progressus aut recessus: Prædominij aut obscuritatis consideratio

deratio nobis esset profutura, nisi
aëris intemperiem ex astrorum mo-
tu ortam, morborum grassantium
causam esse medicina inuenisset, &
humiditatem cum calore coniunctā
putredinis initium statuisset. Vber-
timus ille & admirabilis ex terra Auicenn.
fructuum prouentus quantis homi-
nes incommodis afficeret, nisi ho-
rum tempestiuum vsum medicina
docuisset carmine medico. Ho-
rarij fructus caueas ne sint tibi Scholia
Saler.
luctus. Ex Arithmeticae partibus
quantum vtilitatis ad homines re-
dundat, cum easdem medicus ad
methodicam simplicium commen-
surationem reuocauerit omnes vi-
dent. Tum quis maior fructus potest
esse dialecticę quàm per eandē aptas
& veras morborū definitiones poni
& inueniri, quibus perspectis & cog-
nitis, materia peccans declaratur, &
locus

Medicinæ
partes
quinque.

- locus affectus fit manifestus. Qui de arte medica accuratè copioseque scripserunt, eandem in quinque partes diuiserunt. Harum illa quæ est
- 1 prima & naturæ contemplatio est appellata, vt hominis vniuersam naturam dignoscamus docet: quænam hominis elementa, temperamenti rationes, membrorum structuræ, positionis nexus, facultatum vires: Natiui caloris materia generationis
  - 2 & formationis industria. Altera in causarum & affectuum cognitione ponitur: cuius præsidio quæ sunt præter naturam cernimus, morborum causas, accidentium concursus, ægritudinū species & status: symptomatum naturam: Tertia sanitatis
  - 3 tuendæ rationem tradit & præcipit, & est earum rerum quæ sanitatem conseruant, inuentrix & author.
  - 4 Quarta morborum signa tractat: hinc

hinc præteritorum memoriam: præ-
sentium inspectionem: futurorum
prædictionem nanciscimur. Vltima 5
in morborum curatione versatur
tribus suffulta adminiculis, victu,
medicamentis & Chirurgia. Harum
nulla est, quã aut imperitus aut in-
doctus assequi vlllo pacto potest, ne-
mo enim nascitur artifex. Quid e-
nim aliud est medicus quàm rerum *Medicus.*
naturæ omnium scientissimus cul-
tor: naturę in vniuersum minister,
morborum depulsor, & fidus sani-
tatis custos. Hęc assequi sine illis
quę in orationis vestibulo artis Me-
dicę adminicula appellauimus nemo
vnquam potuit. Fruatur igitur ista
sua tam eccellente laude medicina,
& impunè gloriatur earum artium
plurimas quę hominũ causa fuerunt
inuentę, per medicinam ad homi-
num salutem fuisse conuersas. Vide-
tis

tis igitur (viri ornatissimi) vos, vos
inquam appello, quibus huius mali
auferendi per regiam maiestatem,
per legum auctoritatem, per priui-
legiorum praerogatiuam censuram
potestas data est, quantam reipub-
licae cladem, ciuibz calamitatem,
Academijz euersionem, Collegijs
vastitatem, doctis offensionem, vo-
bis ipsis infamiam inferetis: si artem
tam sanctam, tam antiquam, tam ex-
cellentem, tam difficilem, tam ne-
cessariam, spurcissimorum homi-
num turpitudine contaminari, im-
probissimorum nebulonum macu-
lis foedari, imperitissimorum sordi-
bus ex obscuritate obtegi patia-
mini. Nam ipse sacre literae aperte
docent ab altissimo manasse medi-
cinam, procures medicorum sapien-
tiam admirari, & medicos à regibus
munera accipere: Salamoni hono-
rem

Ecclesia-
sti. cap. 38.

Reg lib. 1.
cap. 4.

rem habitum fuisse, quod plantarum naturas præter cæteros cognoscebat, quo nemo vnquam fuit altiore mente præditus. Equidem si Salomonis sapientia illa in plantarum scientia, nobilitata, aliorum prudentiæ obscuritatem attulerit: quæ laus, aut quæ laudis prædicatio, satis magna esse potest serenissimæ principi nostræ Elisabethæ, quæ in medicis suis deligendis tales suæ saluti viros præfecit, quales vno tempore in eum ordinem cooptatos vix vlla ætas (vt arbitror) videbit, & vt confirmare possum, nulla vnquam vidit. Sed quid ego hac dictione tantæ principis maximam iustissimamque commendationem tam paucis perstringo: quam omnium gentium atque omnis memoriæ clarissimum lumen iam esse natam nos lætamur, & hoc regnum quoad erit lætabitur.

Reginæ
Elisabeth
sapientia.

Smith,
Browne,
Iames.

Nec vox
hominem
sonat, ò
Dea certe
virgil. Æ-
neid.

40   *LIBRVS MEDICINÆ.*
tur. Hanc omnes boni sua opinio-
ne cum sapientissimorum laude
coniungunt, in qua vna ita summa
fortuna cum summa virtute con-
certat, vt omnium iudicio plus foe-
minæ quàm possit, minus huic quàm
debet tribuatur. Quare si illa tantis
sapientiæ ornamentis locupletissi-
ma, arti Medicæ tantum tribuerit,
vt eandem profitentes regijs sti-
pendijs conductos domi secum a-
lere dignetur, tanquam in sinum
suum conuocatos, quid debent pu-
tare alij? Quantum etiam hono-
ris huic arti mandandum censent
viri illi nobilissimi & præstantissi-
mi, qui Regiæ maiestati à consilijs
illa acquirunt & comparant, quæ
reipublicæ dignitatem augere &
incolumitatem tueri possunt: faci-
le intelligunt, qui nos ab eisdem ac-
cersitos omnibusmodis benignissi-
mè

mè exceptos vident : & abeuntes
suis præmijs locupletiores dimissos
intuentur: in quo humanitatis suæ in
doctos iudicium, & certissimum a-
moris in medicinam argumentum
elucet. Quid est igitur quod magis
animos vestros erigere, & ab omni
solicitudine abstrahere debet in hu-
ius præclarissimæ artis defensione,
quàm tantæ & tam doctæ principis
de eadem honorifica censura, &
tantorum procerum nobilissima ap-
probatio. Ego vós in visceribus Je-
su Christi oro, ut fidem reipub. Aca-
demijs & Collegijs datam præstare
velitis: Artis dignitatem vestra gra-
uitate augeatis: Vim illatam pro-
pulsetis, propulsatam vindicetis,
vindicatam auferatis. Videte quæso,
ne quod maioribus nostris fuit, glo-
riosum, Collegium medicorū tantis
& tam regijs priuilegijs exornare:

C

vobis

vobis turpissimum sit quæ accepistis
tueri & cōseruare nō posse. Illi quod
nondum erat Collegium non modo
inaceperūt sed & perfecerunt: vos ab
illis perfectum corruere patientini?
Illi paucissimi privilegia auxerunt &
amplificauerunt, vos plurimi minui
& obscurari patientini? Illi ne doctū
quidem nisi examinatum, & iuxta
formam statutorum approbatum
medicinam exercere voluerunt: vos
indoctam examinationem subter-
fugientem, imperitiam suam confi-
tentem, medicinam profiteri sine-
tis? Illi in vniuerso periculo vel doctis-
simi medici negligentiam impuni-
tam non tulerunt: vos plurimorū Ci-
uitum calamitatem ex vnius imperi-
tia inultam relinquetis? Illi socium,
si in alium verbis vteretur contume-
liosus, carcere multandum censue-
runt: vos hominem indoctum elatis
super-

supercilijs, collegij privilegijs &
vobis ipsis minitantem diutius per-
feretis? Si nunc esset natus, & hanc
tenetariam audaciam Emperico-
rum vidisset, Dixerat ô mores ô tē-
pora Linacer ille. Equidem si ad de-
functos earum quę hic geruntur re-
rum sensus vllus perueniat, veren-
dum certè est, ne nobis malum im-
precentur, qui tantam impurissimo-
rum Nebulonum medicinam prac-
ticantium scaturiginem nullo im-
petu propellere laboramus. Nos quę
indignos putant, ad quos tanta pri-
uilegia peruenirent: & in quos
Doctoratus tituli conferrentur,
qui in medicinę splendore tuendo
tam timidi & deiecti animi sumus.
Nolite quęso dubitare, cum viderint
sapientes, quàm immensum, quàm
difficile, quàm necessarium, quàm
diuinum sit hoc studium, in quo ita
biup C 2 mag-

magnitudo cum difficultate, ita difficultas cum necessitate, ita necessitas cum dignitate, ita dignitas cum reliquis concertat (vt difficile dictu sit, vtrum magis difficile & necessariū quā immensum & diuinum habeatur) quin profectō statuent, Reipub. dignitatem, Doctrinę existimationem, Ciuum salutem priuatis commodis omnibus & rationibus præferri oportere. Ego quicquid est in me studij, ingenij, laboris, industrię id omne ad hanc artem illustrandā, & impostorum audaciam confringendam Reipublicę vobisq̃ polliceor & defero: testorq̃ Deum, qui mentis cogitationem perspicit, neq̃ vllius rogatu hæc scripsisse, neque quo mihi gratiam aliquam queram, neq̃ quò vnus cuius neglectis reliquis imposturas fraudesq̃ declarem: sed quicquid

quid in hac causa mihi susceptum
est, id omne reipublicæ causa me
suscepisse confirmo, vt boni medi-
ci suam in republica laudem, & lo-
cum retineant, & aliæ gentes intel-
ligant nullo iure, nulla authori-
tate, nulla impunitatis spe im-
peritos medicos protegi,
sed errore hominum
ali & nutriri.

F I N I S.

